

**Cort verhael vande rechte oorsaecken en de redenen, die de
Generale Staten der Nederlanden ghedwonghen hebben, hen
te versiene tot hunder beschermenisse, teghen den heere Don
Jehan van Oostenrijck**

<https://hdl.handle.net/1874/9116>

92.
I Cozt verhael van
rechte ooflaecken ende redenen / die de
Generale Staten der Nederlanden ghe-
dwonghen hebben / hen te verfiene tot
hunder beschermeniffe / teghen den ~~heere~~
Don Jehan van Dostenrijck.

SCRVTA

MINL

TANTVVERPEN,

By Willem Silvius / Drucker
Conincklijcker Maestteyt.

An. 1577.

Met Preuilegie voor vier Jaeren

M I S S ouer al openbaer ende eenen pe-
ghelijcken kennelijck is / dat de mypterie
met het quaet ende moetwillich leuen der
Spaenscher soldaten / byden Catholijcken
Coninck inde Nederlanden gebrocht / deur
den Hertoghe van Alva / int Jaer xv. lxxij.
niet teghenstaende dat van doen ter tijt alle saeken wa-
ren stil ende in ruste. Sijn d'oorlaecke gheweest der
troubelen ende beroerten inde selue landen toegecomen
int iaer lxxvij^{ich}. daer naer. Omme welcke moetwillic-
heyt ende mypterie / de voorf. Spangiaerden waren
vercleert wederspannige ende vpanden van zijne Ma^a.
en zijne landen by openbaren edicte vanden xxij^{sten}. dach
van September desselvs iaers lxxvij^{ich}. ghesloten by mij-
nen heeren vanden Raede van State / alsoen gheselt
wesende int generael gouuernement der voorf. landen.
De generaele Staten vande voorseyde landen (hebben
nu neghen oft thien iaeren lanck gheleden heure dertel-
heyt) hen hebben klamen gevoecht ende vereenicht om
te wederstaen / ende hen partij te makē tegen de ouer-
lasten / rooverijen / en moorderijen / waer mede de voorf.
Spaigniaerts de goede ende ghetrouwe natuerlijcke
valallen zijnder Ma^a. onderlaten dreyghende waren /
dwelck eenichsins ghesilt was deur iwertrec der voorf.
Spangiaerden / ende den peys ghesloten met den Hee-
re Don Johan van Oostenrijck broeder van zijne Ma^a.
gesonden zijnde om de voorseyde landen te gouuerneren
den xxij^{sten}. dach in februario xv. lxxvij^{ich}. ghevesticht en
ghewaerachticht by de voorf. zijne Ma^a. den vij^{sten}. April.
eerst volgende met breuen vanden seluen date aen eenē
peghelijcken vande voorseyde Staten int particulire /
hen grootelijck bedanchende van hen goet deuoir ende

1. **K**irie dat sy in dese saecke ghedaen hadden. Ende dat ghemerct zijne Hoocheyt teghen vele poincten ende articlen der seluer pacificatien ghedaen heeft: nieuwe en meerder beruerten / de selue landen dreyghende zijn / dwelck niet wesen en sal sonder dat alle de werelt heur sal verwonderen / van soo haestelijcke veranderinghe / ende daer van onsekerlick te spreken mits oock vande reden / die de selue Staten beweeght heeft omme te versiene tot haren weluaren / ende te wederstaene tghene men ghereet maecte totter geheelder berderffenissen ende wtroeperinghen van hen ende henne nacomelinghen / tlamen oock van alle de voorschreuen landen. De voorseyde generale Staten / ootmoedichste / onderdanichste / ende ghetrouwste onderlaten van zijne voorseyde Catholijcke Ma^r. hemmen ouersten Heere en natuerlick Prince / om eenen peghelijcken te hemmen te gheuen de rechte waerheyt vande voorleden dingent / ennde heure gerechticheyt ende onnooselheyt / t' onrecht niet en worde deur bedroch ende quaden wille beschuldicht / naedemael sy ouerdacht ende ghedaen hebben / alle tgene dat hē inder redelicheyt ende menschelicheyt moghelijck was / omme te blusschen dese nieuwe beruerte / hebben beuonden te behoore ende geheelick van noode te wesen / by geschrijfte te stellen ende int lichte te gheuen dit tegenwoordich verhael / deur het welck een peghelijck beuonden ende verstaen sal / dat de voors. Staten nootlaeckelick om van hemmen wegen genoeghe te doene ende hen te ontlasten / zijn gheweest ende noch zijn bedwongen / te soecken ende daer toe te ghebruycke sulcke middelen als de natuere leert / ende de gheestelike ende weereeltliche rechten toelaten.

Rademael dan dat zijne Hoocheyt herwaerts over
ontfanghen

ontfanghen ende aenghenomen is geweest vande voor-
seyde generale Staten voor Gouverneur / Lieutenant
ende Capiteyn generael der voorsyde ;inder Ma. on-
der de conditien van het accord wtghegaen in forme vā
een eenwigh edict / by hem aēde voornoēde Staten be-
loeft ende ghelwozen onuerbrekelicly tachteruolghene:
soo heeft een veghelick begonst d'ooghen te hebben op
zijne Hoocheyt / als siende van nu opgerecht ende ghe-
plant een teechen van hope / dat dese landen / die soo lan-
gen tijt zijn als gheplet geweest / onder het onuerdrache-
lick pack van onepndeliche vele lijdens ende aermoedē
daer alle personen (van wat qualiteyt die mochten we-
sen) mede ouerloopen waren / soudē deur de goetjertic-
heyt / soeticheyt / redelicheyt / ende wijsheyt van zijne
Hoocheyt ten lesten worden opgerecht ende ghestelt in
heuren ouden state / vergheleschapt wesende met alle
gheluck ende voorspoet.

Welcke hope int ghemeyn is betoont gheweest / met
alle teechenen van blyschap / feestē / vriendeliche ont-
fangen ende onthaelen / die alle de werelt hem bewesen
heeft / iae alsoo groote al oft hy hadde gheweest Prince
ende natuerlicly heer der voorsyder landen / verwach-
tende een vegelijck dat deur zijn toedoen / de welandige
verdruickers der landen vertreckēde / het gowernemēt
soude wederomme worden gheleuert in handen vande
inlandige / der gemeyne weluaert en ruste toegeneuycht
wesende / den vrede ende eenicheydt vanden Prouincien
soude onuerbrekelicly bewaert / de priuilegien / rechten /
ende liberteyten gherestitueert ende weder opgherecht
ende in heur gheheel ghestelt / ende alle de poincten vā
de pacificatie ghesloten tot Ghent onderhouden ende

24 iij volbracht

volbracht worden. Ten eynde dat daer deure openinge
ghedaen zijnde vande vergaderinge der generale Statē/
de welcke van d'eene en d'andere zijde was beloest
gheweest / men tē wt-eynde soude mogen stellen een ge-
nerael ende eeuwich middele ouer alle de landē / met een
vaste instellinghe van eenicheyt ende vā alle goede ge-
mepnlichappe tusschen de Provincien / soo nopende het
onderhout vande Catholijckie Roomsche Religie / als
vande geheele ende volmaecte onderdanicheyt diemen
der Ma. schuldich is / ende van het welwaren ende ghe-
mepne ruste der voorseyde landen.

Maer hoe dese hope / wreucht / ende welghenoeghen
van eenen pegelijcken int generael grooter is geweest /
hoe het meer rechtveerdichs leet-wesens inde herten
van eenen peghelijcken voortsghgebracht heeft / als sy
hen hebben bedroghen ghevonden te zijne van heurlie-
der hope.

Want naer het vertreck vanden Spaigniaerden / in
plaecte van de hant te houden aende reste vandē poin-
ten die noch bleven te voldoen inde pacificatie ghedaen
tot Ghent / ende voorseyde accord om met den wortel
wt te roepen de oorsaecken van alle wantrouwicheyt /
soo heeft men ghesien dat zijne Hooscheydt van langher
hant zyn hoff heeft vervult met wtlandich volck / vpan-
den van het vaderlant ende de ghemeyne ruste / wesen-
de voor den meesten deel Spangiaerden / Italianen / oft
wel soo toegedaen ende inden gheest ouer eencomende
met henne humeuren / dat boven het openbaer ongelijc
dewelck daer by ghedaen werde aende trouwe ende ge-
loefte waer deure hy hem hadde verbonden van alkul-
ken

ken volck t̄zinnen dienste niet te ghebruycken / soo heeft
hy oock int openbaer gebrocht den wille ende voorne-
men die hy hadde van dese landen (alreede te zeer ouer-
loopen ende verduict wesende) te bringhen onder het
iock vanden ghenen daer van hy selue hadde geveynst
ende wtghegheuen een afrechen en̄ schroom te hebbē.

Want onder t̄deersel van te hebben wt Italien doen
comen zyn naeghevolch oft hofghesin / soo heeft hy bin-
nen slants doen comen eenen grooten hoop Italianen
ende Spaigniaerts / vande welke alleene oft ten min-
sten principelijcken hy hem heeft altydt laten dienen /
schouwende die vanden lande soo vele hen mogelijk is
gheweest / behalven eenighe van ghelijcke humeuren
ende ghesintheyt / ende den goeden patrioten gheheel
suspect wesende / hebbende verhevē Baptista de Paris
totten staet van zyn hofmeesterschap / ende andere van
verachte conditie ende qualiteyt / ghedient hebbende
voor bespiers ten tijde vanden Hertoge van Alva. En̄
in zynen rade (hoe wel hy int beghinsel hem gheliet te
willen ghebruycken die vanden lande / iae oock daer wt
te willen doen vertrecken de wlanders) soo ist nocht as
datmen metter daet heeft ghesien geheelijcken de con-
trarie. Want hy in alle voorcomende saecken van im-
portantien / hem heeft beholpen metten rade van Octa-
vio Sonzaga / ende vanden Secretaris Escovedo / niet
doende pet van ghewichte dan by hennen aduylse. Tsel-
ue al gheheelijcken contrarie vanden t̄ziensten article
vander pacificatien ghesloten tot Marche in Famine.
Ende soo wanneer hy hem gheliet al oft hy wilde bes-
ien in zynen rade volck vanden lande / soo heeft
hy ghecolen die ghene die hy wilde oft geheelijcken ge-
spaignols.

6
Spaignolikeert oft den goeden patrioten suspect te zijne/
ende die hen vonden beswaert/ deur dien sy hadden in
beghinself der lester veranderingen/ gheresen teghen de
Spaignaerden ende henne adherenten/ gheschorst ghe-
weest van henne staten ende gouuernementen / als die
ghene diemen hielt voor auteurs vande compste ende
vast behoudinge der voorseyde Spangiaerden binnen
de landen van herwaerts ouer/ ende van alle de mis-
rien ende catynicheden des vaderlants daer naer ghe-
volght.

Ende dat selue alsoo sy / hy en heeft noyt wt zijnen
raet ende bywesen gesloten sommighe particuliere per-
soonen van cleinder qualiteyt/ die altyts deur wtneemē-
de groote passien hebben onderhouden ende ghebruet
het vier vande inlandtsche orloge in hollant/ en hen ver-
crocken hebben opt Casteel van Antwerpen mette
voorseyde Spangiaerde/ ende met de selue hen partijch
ghedraghen teghen de voorseyde Staten/ ende hebben
oock gheholpen met raet ende daer de stadt roouen
ende branden/ ende bouen dien/ heeft hy hem altyt be-
holpen met den ghenen die hen hielden al oft hen te con-
gheschiet ware als (te weten) met den Grauen van
Barlaymont / van Meghem / Heeren van Hier-
ges/ van Flopon/ ende van Haulte Penne / van Alcom-
ville/ Taxis ende andere. Waer vuyt men anders niet
verstaen en conste / dan dat hy sochte te onderhouden
het oncruyt van haet ende tweedracht tusschen de Hee-
ren/ om ten eynde hebbende bequame occasie den eenen
teghen den anderen te stellen / ende deur dien middele
hem te wreken ouer hen allen / ghelijck de wercken ten
lesten betoont hebben. Ende in dien hy somwijlen pe-
mant

7
mant vanden anderen tot hem riepe / was selue alleen-
lijck voor een wtwendighen schijnfel ghedaen om hen in
beghinfel egheene oorsaecke te gheuen van hem te becla-
ghen / ende om des te beter zijn voornemen te bedecken.

Ende al ist datmen hem te Brussel ontfanghen heeft
met alle zijn naeghevolch / op hope dat hy (volgende zijne
beloefte) de selue hem metter tijt quijt maken soude / en
egheene andere belighen dan inlanders / na dien hy or-
donnancie in zijn Hoff soude ghestelt hebben / nochtans
ghesien hebbende dat ghemerct zijn volck soo seer suspect
was den Borgheren van Brussel / ende allen den Staten
int generael / die dickwils aen hem hadden begheert de
selue te willen affdancken / hy niet en mochte wel te wer-
ke stellen tghene hy van langher handt voirghenomen
hadde / so heeft hy oorsaecke ghesocht ende gheprocureert
om naer Mechelen te reysen / onder t' deersel van dat hy
daer soude tracteren met de Duytsche Hoplieden / al-
waer hy gheheel vyzlické ende sonder eenighe swaricheyt
in zijn Hoff heeft doen comen / wt ende ingaen alle soor-
ten van Italianen / Spaengiaerts / ende andere ghespa-
gnoliseerde / die hen hadden vercleert vanden des vader-
lants / ende den mysterijen / opzoeren / rooberijen / ende
ouerlasten der voorszeyde Spaengiaerden toeghedaen te
wesen / hebbende met henlieden openbaere conuersatie /
ende raet ende achterraet hondende van vele saecken
desen landen aengaende / ghelijck de werken ouer een
comende met de brieuen aende Duytsche Hoplieden ghe-
schreven / naderhát getoont ende int licht ghebrocht heb-
ben. Want van doen ter tijt af / in plaetse van te tracteren
inden name vande Staten van henlieden betalinghe en
vertreck vuyten lande / ghelijck hy hem verbondé hadde

by tboorzeyde accord ende edict / solemnelijckē ende op de
 heylige Euangelien by hem geswozen in handen vanden
 Eerw. Bisschop vanden Bossche / inde geheele bergade-
 ringe der Staten / ende ten by zijne vanden Nuncio Apo-
 stolico / ende den ghesanten des Keyfers / soo heeft hy ee-
 nen aenflach ghemaect met den Duytschen / om hen te
 boeghen tegen de Staten / ende te doene tghene hy nader
 hant gedaen heeft. Ende dat selue warachrich is / blyct
 by den brief geschreuen aenden Baron van Frontbergh /
 ende Kaerle Foucker / in date vanden xvij^{en} Julij / daer hy
 in forme seyt dese woorden.

„ Doorluchtighe Heeren / ick meyne dat v noch wel
 „ indachtich is / tgene dat ick te Mechelen met u ghetrac-
 „ teert hebbe / ende den voet van tbevel twelck ick v geghe-
 „ ven hebbe van tghene u te doen stonde tot dienste van
 „ zijne Ma^t. Ende al ist dat my kenlijck is dat ghy niet en
 „ sult faelgieren / maer dat ghy wel sult weten te volbrē-
 „ gen nae uwe cloeckheit ende wijsheyt die ghy tot noch toe
 „ gebzuyct hebt / tgene dat u belast is tot dienst van zijne
 „ Ma^t. Nochtans gemerct de sake van sulcken gewichte is
 „ als sy is / soo hebbe ick v willen selve wederomme be-
 „ lasten by dese brieven / ende in memorie brenghen tgene
 „ wy ghetraceert hebben / ende op u begheeren ende be-
 „ velen (gelijck ick doe wt den name van zijne Ma^t.) dat
 „ ghy terstondt ende soo haest alst mogelijc wesen sal / vol-
 „ brenghet ende metter daer doet tghene dat tusschen ons
 „ ghesloten ende toegheslaghen is: Ghemerct dat ghy dit
 „ doende / sult doen tghene ghy schuldich zijt / ende ooc
 „ tgene dat behoort ghedaen te worden tot versekeringhe
 „ van uwe persoonen ende betalingen / de welcke de Stra-
 „ ten u meynen t'ontrecken / twelck niet redelijcken en is
 „ dat

dat noch ghy noch ick toe laten / midts dat d'intentie
van zijne Ma: ende de mijne noyt anders en is gheweest /
dan dat ghy sout gheert / betaelt / ende ghefavorizeert /
worden. Onsen Heere bewaere uwe doozlichtighe per-
soonen.

Ende beneden tot meerdere vercleringhe vande vieri-
ghe begheerte die hy hadde tot het volbrzenghen van zijne
aenflaghen aldaer ghemaect / soo voecht hy daerby met
zijn eyghen hant.

Mijne Heeren / ghy weet alreede wat ic u te Beche-
len belast hebbe / ende ooc dat ghy tselue volbrzengende /
sult voldoen tgene ghy ten dienste van sijne Ma: schul-
dich sijt / ende versekeren ooc deur de selfde middelen ulie-
der leuen ende betalinghe / want ghemeret het voornemen
vanden Staten is / ulieden dat alle te benemen ende ont-
houden / soo ben ick schuldich ulieden daervan te waer-
schouwen ende te bewaren / my helpende daer toe met
ulieden selfue / ende daeromme moeten wy nu ter tijdt
malcanderen helpen / ende metten anderen desen dienst
doen aen zijne Ma: aengesien dat hy is die u betalen
moet / ende ick die in lijnen name daer vooze moet soz-
ghe draghen. Ende aen de particuliere Capitey-
nen schrijft hy met lijn eyghen handt in Spaensch be-
neden inden briez / gheschreven in Hoochduytsch op de
ser manieren.

Mijn vrienden / ick ghedraghe my op tghene uwe
Colonnels u vele openlijcker sullen segghen / ghelooft
hen / ende blijft volstandich ghelijc behoort inden dienst
van zijne Ma: wesende den Coninck / dien ghy dient

Wij ende

„ ende die v betalen ende voldoen moet / ende selue sal ick
 „ oock doen als v lieden Generael / ende vrient / ende sol-
 „ dact ghelijck ghy alle.

Ende den drijentwintichsten der seluer maet van Ju-
 lius sepndende aende voorseyde Colonnels Jeronimus
 Curiel met vrieuen van credencie / schrijft hy oock met
 zijn eyghen hant dese woorden in substantie.

„ Ick sepnde v wederomme Jeronimus Curiel / ten
 „ eynde hy v met meerdere particulariteyt te kennen ghene
 „ tghene ghy van hem verstaen sult / ende nademael dat de
 „ canste gheworpen is sonder die te connen wederhouden /
 „ soo is van noode den teerlinek te stellen ten eynde hy wel
 „ loope / ende het principaelste is / de coziheyt ende neerstic-
 „ heyt vant volbrēnghen van tghene dat tusschen ons ghe-
 „ sloten en ghetraecteert is.

Waer wt men claerlicken can bemercken dat in plaets-
 se van te tracteren met de voorsz. Dupyschen voorsz. de Sta-
 ten / ghelijck hy beloefte hadde hy tvoorsz. arcoord / hy ghe-
 tracteert ende listen ghesocht heeft teghen henlieden / in
 plaetse van die tsamen te vereenighen / heeft hysse noch
 meer opgheroept / den Colonnels wijsmaeckende dat de
 Staten hen wouden ontnemen henne soldijen ende beta-
 lingen / ende oock het leven. Inde plaetse van hen te
 doen vertrecken wt die steden ende sterckten / heeft hysse in
 dienst ghenomen ende doen bliuen inde steden / om mee
 ghewelt hen betalinghe te ghecrighen (dat is te segghen)
 om het lant wten gront te bederuen / meer dan het opt
 gheweest is.

Ter ander sijden / zijnde die van Vlaenderen ouerco-
 men

men met die dype bendelen vanden Colonnell Polwille
 die binnen Denremonde waren / ende vercreghen heb-
 bende van zijne Hoocheyt / op de requeste by henlieden
 ghepresenteert volle macht om pghelijck soldaet te ghe-
 uen zijn passpoozt / om te vertrecken naer Duytschland /
 alst blijkt byder Apostille van zijnder hant inder manie-
 re naervolghende. Zijn Hoocheyt ghehoort ende ver-
 staen hebbende het rappoozt van dese requeste / verclaert
 dat men sal moghen gaen om het passpoozt hier ver-
 socht aende Generale Staten den welcken zijn Hooch-
 heyt gheeft volle macht om dat te moghen gheuen / ghe-
 lijk hy oock auctoriseert de Heere van Rihoue totter
 expeditie vande particuliere passpoozten / vande welcke
 hier insghelijc menie ghemaect wort. Ende aengaen-
 de de Commissarisen om dese dype Bendelen te leyden
 wten lande / zijn Hoocheyt ordonneert den Audiencier
 dat hy soude expedieren de opene bzienuen daer toe van
 noode / op sulcke Commissarisen als hem sullen ghe-
 noemt worden. Ghedaen tot Mechelen den vijftien-
 dach van Hoymaent. 1577. Onderteeckent Jean / en-
 de noch leegher Bert. Nochtans soude hy coets daer
 naer gheschreuen ende gheordonnert hebben de selfde
 soldaten / dat sy blijven souden inde voorszeyde Stadt /
 ghehoorzaem zinde henlieder Coronel Polwille / met-
 ten welcken sy twistich waren / ende sonder eenighe
 ghemeynschap (ghelijck den Staten voorszeyt) gheble-
 ken is byde voornoemde bzienuen / die de soldaten hen
 ghesonden hebben.

Herten coetsken gheseyt / inde plaetse van de saken
 te accommoderen / ende te houden staende den paps
 ende ruste vanden lande / ghelijck als hy gheloeft

hadde makende voozseyde accoꝝd / ende altijs inden mont hadde / hy heeft terstont nae tselfde accoꝝt dwelcke soo solennelyck ghemaect / ghereeckent / ende gheswozen was (als voozseyt is) metten vooznoemden Escobedo eenen nieuwen aenflach bewozpen / ende ten laetsten alrsamen in bzant ghestelt / ende ghezocureert d'oorloghe die hy altijs inden sin hadde / niet anders verwachtende dan bequamen tijc om die ter executie te stellen .

Ende siende dat ter eender zijden om de goede ende vaste eenicheyt vande Staten onder malkanderen / ende ter ander zijden om het vziendelyck onthalen dat men hem ghedaen hadde / ende daghelycx noch was doende / met alder onghhebepuytcheyt ende ghetrouwicheyt / iae selfs nopende de twee pointen daermede dat hy vanden eersten af hadde willen belasten de vooznoemde Staten / te weten / vanden Catholijcken Roomschen ghelooue / ende d'onderdanicheyt diemen den Coninck schuldich is / sy hen alsoo ghetrouwelyck droeghen / ende sonder eenighe opspzake / dat hy gheen oirsake en hadde om hem te moghen teghen henlieden stellen ter causen van dien / so heeft hy vooz hem genomen noch vooz een rijdt te dissimuleren ende bedect te houden tquaet herte dat hy henlieden was draghende / ende secreet te houden d'aenslaghen binnen de voozseyde stadt van Mechelen bewozpen / ende meynende / of dat hy die niet en soude so lichtelijck moghen volbzenghen / sonder eerst verdozen te hebben mijn Heere den Prince van Oringe / of dat hy hy auenture van dier zijden soude oirsake vinden / om hem selven openlijcker te verclaren / by ghevalle dat de Staten swaricheyt

swaricheyt hadden ghemaect van hem d'oorloghe te verclaren / oft emmers hopende die onder malcander twislich te maken / soo heeft hy bedacht dat hy soude alle middelen soecken die hem moghelijk waren / om henlieden af te trecken vander vereeninghe ende allance die sy deur den paps van Ghent ghemaect hadden metten selven Heere de Prince van Oringe / ende de Staten van Hollant ende Zeelant / als hebbende van dier syden merckelijck meer stoffe / om hem te moghen beclagen / nopende de twee pointen voorszeyt / en sonder d'orden te houden die gesloten ende geaccoordeert was inde voorszeyde pacificatie van Ghendt / om te comen totter generale vergaderinghe vande Staten / tot de welke alle resterende gheschillen wtgesteld waren. So heeft hy willen den tijdt verrasschen ende voorzomen / seer heet dringhende darmen sonder te verwachten den tijdt of d'orden daer toe ghestelt / veel pointen soude boldoen / vande welke de decisie was wtgesteld gheweest byde voornoemde pacificatie totter generale vergaderinghe vande Staten.

Ende eyndelijck hy selue heeft in sijn vertrecken van Brussel na Mechelen de selfde Staten voorszeyghouden dat sy de wapenen souden nemen teghens den selfden Heere de Prince / allegerende / dat by al dien hy ware in Italien oft Spaignen / soude hy erpzzelijck herwaerts ouer comen / om te beschermen de quastie van die van Amsterdam / twelcke heeft ghegheben oorzaecke van groot mistrouwen ende verbutertheyt / van te zien sijn Hooycheyt soo gheresolueert om de wapenen weder te aenbeurden / aen d'een syde stellende de redenen by d'eenne ende d'ander partije gyeallegeert / de welke ver-
soeckende

soeckende waren breeder kennisse vander sake / eermen
 diesoude slissen deur oziloghe / wt de welcke soo veel allen-
 den ende caciueheden voorsz comen / om de welcke te
 schouwen de Staten soo seere ghearbeyt hadden ende da-
 ghelijc arbeypden.

Op den seluen tijt heeft hy oock bzieuen gheschreuen
 nae Dupstlant aende Keyserlijcke Maesteyt / ende aen
 alle Ceurborsten / ende heeft oock ghelonden aende Ma-
 iesteyt van Enghelant / om henlieden te verwecken te-
 ghen de voornoemde Heere de Prince / als teghen de ghe-
 ne die den paps ghebroken ende ghebioleert hadde / en-
 de al sonder de Staten daer af te adverteren / ende
 sonder de voorszeyde Heere de Prince te vermanen / van
 te verancwoorden tghene dat hy dede / oft van te voldoen
 tghene dat hy gheloeft hadde / hebbende daer en bo-
 uen verboden den Ambassadeur van zijnen weghe ghe-
 sonden aende voorszeyde Coninghinne / dat hy haer niet
 en soude vermanen van de Staten behulpich te wesen
 met haer financien / om tseffens af te dancken de voorz-
 noemde Duptschen dwelcke byde voorszeyde Staten
 aenden seluen Ambassadeur seer versocht was. Opent-
 lijk toonende by alle zijn wercken / de meyninghe die hy
 hadde van te breken den paps die tot Ghent ghemaect
 was / om d'oorloghe te aenbeerden teghen de voornoem-
 de Heere de Prince / ende die van Holland ende Zeelant
 ghelijc hy alree vanden beghin / noch zijnde binnen
 Luxemborgh / ende daer nae tot Marche in Famine /
 claerlijc te kennen ghegheuen hadde / dat hy daer toe
 een sonderlinghe groote begheerte hadde / achtervol-
 ghende de bzieuen van Spaignien aen Rhoda gheschre-
 uen bycans opden seluen tijt van zijn coemste / ende d'in-
 structie

structie die hem ghegheuen wêrt doen hy verbrock wt
 Spaignen / de welke dit point nam voor het principael
 fundament / te weten / dat hy moest met hulpe vande
 generale Staten orloghe voeren teghen de voorseyde
 Heere de Prince / ende die van Hollant ende Zeelant /
 om (de selue vermielt zijnde) te lichter meester te wor-
 den van alle d'ander als blijkt byden voorseyden brief
 hier naevolghende weder ernomen.

Nu soo hy ghesien heeft / dat de Staten van her-
 waerts ouer / niet en wilden lichtelick d'orloghe aen-
 veerden teghen die van Hollant ende Zeelant / maer
 gheheel van meyninghe zijnde te onderhouden de ghe-
 maecte pacificatie / de decisie van alle gheschillen wilden
 stellen in een wettich tamen spreken / ende vande reste
 verwachtten de generale beschrijvinghe vande Staten /
 ghelijck gheaccordeert was inde voorseyde pacificatie
 van Ghent / so heeft hy daer wt oirsake ghenomen / om
 henlieden te houden voor onghehoirlaem ende weder-
 spannich zijnder Mostesteyt. Tracterende met de Duyt-
 sche Colonnellen / ghelijck ghesien is gheweest by zijn
 brieuen / op de middelen die daer souden moghen zijn ont-
 henlieden te straffen / ende heeft onder de hant gheprat-
 tizeert / om tot hem te trecken de stercten vanden lande
 om daer af te disponeren nae zijnen wille.

Om dwelcke te doene / gheuoelende hem seluen niet
 zeer wel geaccomodeert binnen de stadt van Neche-
 len (mits dat die gheleghen is int herte vanden lande) so
 heeft hy hem bedacht te vertrecken in een stadt ende
 stercte op de frontieren ghelegen / meynende eerst hem
 seluen te stellen binnen Berghen in Venegauwe onder
 he;

het decrsel van daer te ontfanghen de voorseyde Hertoghinne van Wendosme / die daer lancrs soude comen na de fonteynen van Spa int lant van Duycke / maer ghe-
 lijck tselfde hem niet en is ghesuccedeert / soo heeft hy hem voor eenighen tijt stille ghehouden / hem ghelaten-
 de dat dese reyse vande voornoemde Hertoghinne ghe-
 broken was / ende so geduerende dese practiken de Sta-
 ten gheaduerteert waren / datmen veel volcx was aen-
 nemende op de frontieren / op den naem vande Hertog-
 ghe van Guyse / ende onder het decrsel van te gaen te-
 ghen tghewelt ende macht die Hertoghe Jan Casimi-
 rus Ballgrauve moest ghereet maken om te trecken in
 Brancherick. Heeft zyn Hocheyt daer af gheadverteert zynde deur briuen vande voornoemde Staten hem alrijts zeer coel ghehouden / seggende dat hy daer af gheen ruydinghe en hadde / ghelijck blijct by zyn briuen tot dien eynde aende Staten gheschreven in date vanden twintichsten van Hoymaent / niet tegheestaende datmen selfs wt Brancherick op en nieu aduys hadde / dat tselfde volck soude herwaerts ouer comen om te helpen volbringhen tghene dat den tijt naederhant bewelen heeft datter ghebruet wert.

Ende daer en tusschen heeft hy onder tselfde decrsel van te ghemoete te ghaen de voorseyde Hertoghinne van Wendosme / ghepractiseert / dat hy soude reysen tot Namien / ende middel soecken om meester te worden vā het Casteel / ende met eene vande frontier steden ende stercken van dien lande / ghelijck hy ghedaen heeft / want hy heeft op de selfde stont alle zyn baggage op ghepac / ende doen wegh voeren alle tghene dat hy hadde binnen de steden van Brussel ende Mechelen /
 sonder.

sonder yet daer te laten / iae soo verre dat hy heeft
doen vercoopen alle prouisie vanden wijn die hy in-
de kelder hadde/daer by merckelijcke ghetuyghenisse
ghenoech gheuende van tghene dat hy inden sin hadde.

Ende heeft op den seluen tijt/ achtervolghende den
voet die binnen Mechelen bedacht ende gheresolueert
was/by alle middelen gepooght om hem seluen te ver-
sekeren vande stadt ende Casteel van Antwerpen / als
de principaelste stadt van herwaerts ouer ende die de
Neutel is van Sabant / iae selfs de deure is van alle
schipwaert / waer aen is hanghende de gheheele wel-
waert van desen lande.

Siet daer waerom dat hy soo vserich was dringhen-
de by alle zijn brieuen de voorseyde Colonnellen/ om dat
hy terstont souden ter executie stellen tghene dat bewor-
pen ende ghesloten was binnen Mechelen / ghebruyc-
kende inde brieuen vanden xv^{ten}. van Hopmaent/ ghe-
schreuen aende Colonnels Fronfberch ende Pocher de-
se woorden. Ich verwonder my zeere / dat ich tot deser
vren dat ich schrijue desen teghenwoordigen brief / geen
brieuen van vlieden ontfanghen en hebbe / noch eenich
aduys van tghene dat ghylieden ghedaen hebt in het
doen vanden exploit dat ich vlieden geordonneert heb-
be / ende daer deur dat ich sal zijn in grooter pijnen tot
dat ich dat weet/ich bidde vlieden wilt my daer af ter-
stont adnerteren.

Nu hy hadde besocht dat Cornelis van Eynde sou-
de daer binnen ghecomen hebben met vier vendelen/
en met eene mijn Heere van Hierges/ ende eē van zijn
broeders

broeders / souden oock inde Stadt ghecomen hebben
 met hen regimenten / peggelijck op den ghesert en tijt/
 achtervolghende tghene dat by den brief in date van
 den seshentwintichsten van Hoymaent hem ondeckt/
 " waer dat hy aldus seght : Deen van beyden die ghy
 " weet / is van ghister vertrocken / om zinnen hoop te ver-
 " gaderen / om te doen comen ter plaetsen daer hy be-
 " hoort / ende de meeste sal van daghe vertrecken / ende
 " hem vinden ter ghesetter plaetsen / in vueghen dat ulie-
 " der Guters sullen moeten voorts treckē / dwelcke ick
 " henlieder bidde dat sy doen willen / gheen twyfel heh-
 " bende dattet ghene dat henlicden gheloest is / niet en
 " sal faulleren.

Onder inden seluen brief schrijft hy aldus met zyn
 " eyghen hant. Ick ben wel blijde dat ick verstaen
 " hebbe / datmen voorts vaert met tghene datter ghere-
 " solueert is / maer datmen my de wete late van tghene
 " dat daer ghedaen wort / want hier en sal gheen faute
 " zyn van te doen tghene datter ghesloten ende ghetrac-
 " teert is. Ende inden brief vanden xxvij^{ten}. schrijft hy
 " aldus aenden Colonnell Pocker. De broeder vande
 " voorseyde Graue sal van hier trecken ende comen soo
 " haest alst tijt sal zyn / ende inden brief vanden xxx^{ten}. seyt
 " hy aldus. Hout goede ghemeynschap metten ioncksten
 " vrient / want in dien dat noot is ick sal v seynden den
 " outsten. Daer en tusschen liet zeer neerstich toe / ende
 " laet my dick wils rydinghen van ulieder hebben / ende
 " in die vanden xxxi^{ten}. De vrient sal zeer haest vertrec-
 " ken / ende sal doen alle neersticheyt die hem moghelijck
 " is / om terstont daer te welen.

Ende aengaende het Casteel / wetende dat mijn
 Heere

Heere de Prince van Cūap een sonck Heere daer was/
 ende die (als Stathouder van mijn Heere de Hertoghe
 van Nerschor zijnen vader) bevel hadde van daer niet
 te gaen/hy heeft hem gheschreuen eenen brief/bevelen-
 de dat hy de selfde ghesien hebbende/by hem soude co-
 men tot Mechelen / ten eynde dat hy hem soude ghe-
 selschap houden na Namen voorsept / waer dat hy van
 sinne was te reysen / om te ontfanghen de voornoemde
 Hertoghinne van Vendosme reysende nae Spa voor-
 sept / ontbiedende de selue Heere de Prince dat hy ghe-
 duerende zyn absentie versekert was dat de Heere van
 Tourlon soude doen tghene dat van noode ware tot de
 bewaernisse vande selue plaetse. Ende dat hy tot Me-
 chelen ghecomen zijnde / met hem soude spreken van
 tghene dat hy hem daechs te voren gheschreuen had-
 de / des niet teghenstaende soo en heeft zijne Hoocheyt
 hem niet een woort daer af gheruert / maer op tghene
 dat hy verlochte zynen orlof om weder te keeren in self-
 de Casteel / heeft hy hem gheantwoort / dat hy voorsien
 hadde vande seker bewaringhe van dien / ende datter
 een sake ghetracteerert wert / daer deir dat zynen persoon
 soude moghen in eenich perikel comen / maer als alle
 saken soudent accommodeert zyn / hy soude hem de we-
 te laten / daer en tusschen hadde hy alree ouer langhen
 tijt gedirigeert zyn voornemen / want liet hier tgene dat
 hy schrijft met zyn eygen hant aenden voorseyden Roc-
 ker in date vanden xxij^{ten}. van Ioymaet: *Wt uwē brief*
die ick ontfanghen hebbe vande Heere van Tourlon /
hebbe ick mogen verstaen dat als hy my schreef / die vā
den Casteele noch niet en hadden ontfangē d'afverdin-
ge die ick v voor henlieden binnen Mechelen ghegeuen
hebbe / waer af ick my zeer verwondere / ghemerct dat
ghy

“ ghy weet/dat my soo zier ter herten gaet/ gēuet hē vā
“ stonde aen/so verre als ghy dat noch niet en hebt gedaē
“ ende zijt sochfuldich met goeden merste rexecuteren en-
“ de volbrengghen tghene datter ghetracteert is/sonder te
“ wachten nae desen vrient/want hy sal daer toe in tijts
“ comen/1c.

Nu was de practike dat hy in stede vande voorseyde
Heere de Prince van Chimay daer ghestelt hadde de
Heere van Turlon/hoe wel dat hy daer toe gheenins
ghequalificeert was/volghende de Privillegien vanden
lande van Brabant / om dat hy gheen Brabander en
was / oock directelijck teghen d'eenwigh Edict dat hy
soo solemnelick ghelworen hadde / hebbende volle ver-
sekertheyt van hem/dat hy het Casteel soude voor hem
bewaren teghen de Staten / ende dat hy deur heyne-
lick verstant van beyden zijden daer in soude moghen
bringhen de Duptschen ende ander soldaten / om oock
hem te versekeren vande voorseyde stad.

Ende seght oock metter daet inden brief vanden
prins^{ten} van Hopmaent aenden voornomden Focker/
“ aldus. Ick hebbe ontfangghen uwen brief van ghister
“ gheschreuen dese nae noene/ende ben wtermaten zere
“ verblift dat mijn Heere van Turlon soo wel gheresol-
“ ueert is om v bystant te doen in alle ende peghelijcke
“ nootlijcke saken / ende nad dien dat soo is / soo hebbe
“ ick een groot ende vast berrouwen / niet teghenstaen-
“ de dat Champaigni doe oft voorstelle tghene dat v Au-
“ terijē my is schrijvende (want mijn Heere van Cham-
“ paigni aerbejde om te beletten dattet volck van Cor-
“ nelis van Epnde/niet en soude inne comen) dat hy lut-
tel

tel voorderen sal. Des niet teghenstaende soo moet
 men zeer wel toeffen ende d' ooghe int seyl hebben / dat
 op den seluen tijt daer niet in en come volck van d' an-
 der zijde van weghen des Princen van Oringe. Ende
 daer en tusschen heeft hy deur alle middelen zijn beste
 ghedaen om op zijn zijde te winnen mijn Heere van
 Philomeny / die een vendel hadde int selfde Casteel / tot
 dien eynde hem schrijvende eenen brief vanden ^{sten} cry-
 van Hopmaent by dese selue woorden. Lieue ende wel-
 beminde / ghy sult verstaen deur mijn Heere van Hier-
 ges ende ons breuen die hy u sal leueren / den staet
 waer in dat de saken staen / betrouwen dat wy op u
 hebben / ended' occasie die haer presenteert om te toone
 uwen Coninck mijnen Heere hoe lief dat ghy hem
 hebt / ende wat een goeden ende ghetromwen Vassael
 dat hy aen u heeft. Daer en tusschen mits dat van
 noode is tot dienst van zijne Maesteyt / dat de vier ven-
 delen van Cornelis van Eynde come inde nieuwe stadt /
 om oft by auontuere de voornoemde Heere van Hier-
 ges noch niet en hadde gheweest / oft by u ghesonden
 en ware voorde voorseyde incomste / hoe wel dat wy
 dat schrijven aen mijn Heere van Turlon / soo hebben
 wy oock u dat willen laten weten by dese / die u sal le-
 ueren Klaerle Focher / op dat ghy weten moeght dat
 sulcx ghedaen wort deur ons ordonnantie / als een sa-
 ke zeer nootelijck tot dienst van zijne Maesteyt / van
 wiens weghen wy u sommeren / ten eynde dat ghy (vol-
 ghende den eedt die ghy hem ghedaen hebt) hem wilt
 ghestadich dienen met twendel dat onder u is / totter be-
 waringhe van desen Castele / niemant aenhanghende
 dan hem / ende ons in zijnen naem als ullieder Souer-
 neur / alwaert oock dat ghy van elders zere verlocht
 waert.

“ waert / uwe soldaten moet gheuende / ten eynde dat sy
“ doen heurlieder debuoir / als betaemt vrome mannen /
“ henlieden oock versekerende dat wy met henlieden sul-
“ len eerlick doen leuen ende betalē tot de laetste mite / &c.
Nu heeft hy deur dese groote nersticheden gepeynst dat
desen aenlach van Antwerpen / dien hy tot Mechelen
alree besteken hadde / ghelijck men ghesien heeft / hem
niet en soude moghen faileren.

Behalven alle dese / ghelijck hy hem alree wel ver-
sekert hielt / meynende tot zynen besten te hebben de
stadt ende d'lant van Luxembourgh / soo heeft hy zyn
aenlaghen die van langher hant beworpen waren / soo
wel op wech ghestelt / dat hy / onder het dectsel dat de
Staten niet en accordeerden de begheerte van mijn
Heere van Hierges / die versueckende was tgouerne-
ment van Charlemont / dwelcke de Heere van Meri-
court hem wilde ouergheuen / gheloest heeft den seluen
Heere van Hierges / ende in effecte hy gaf hem tselfde
gouernement van Charlemont / om voor hem dat te
houden teghen de voorsayde Staten / ende alle tghene
dat ghesloten ware gheweest / by den Edict vander
pacificatie.

Denckende nu zyn aenlaghen soo sekerlick gemaect
te hebben / dat hem alle saken souden volgen nae zynen
wensch / soo wel om dat hy hem versekert hielt vande
voornoemde stadt ende Casteel van Antwerpen / als
oock om dat hy tot zynen dienste hadde alle de Duyt-
schen in gherale van vier Regimenten / ende oock die
vande Heeren van Hierges / van Meghem / van Flo-
pon / ende du Cerf / dwelcke was dat van Mario Car-
domi /

doini / daer toe meynende dat de Financien vande boorzepde Staten wtgheput waren / ghelijck sy hem doock quijts ghemaeft hadden van alle hen crachten ende soldaten die onderhouden waren vande particuliere landen / ende hebbende selue deur bziuen ende expresse personen ondertast wat crachten sy noch behouden hadden om wt te driuen de voornoemde Duytschen / soo heeft hy gheresolueert boozts te varen. Ende alsoo / niet teghenstaende dat hy twee daghen daer te voren ghelonden hadde den Heere van Grobbendonck aende Staten / om henlieden te verclaren dat hy van wille was hem wederomme te binden binnen Bzuiffel / soo verre als alle saecken daer wel gheordonneert ende ghedirigeert waren / nopende eenighe artijckelen van zijnen weghe vertoont / den welcken was voldaeen gheweest : Niettemin soo heeft hy onder het deysel van ter Zacht te gaen / waer dat hem de principaelste volchden / hem bindende booz het Casteel van Namen / ende ghelatende al of hy hadde willen besichtighen d'ontrent ghelegghen landt ende de passagie rontsomme / bevolen den Heere de Hertoghe van Aerschot / dat hy hem soude volghen / ende soo hy binnen het Casteel was comen / hy heeft tot hem gheseyt / dat hy tot versekertheyt van zijnen persone / ende van die vanden selfden Hertoghe / slamen van zijnen naevolch ghevonden hadde te behooren dat hy hem soude stellen in die plaetse / op de welke comende / sy ghevonden hebben aende poorte de boorzepde Heeren van Hierges / de Graue van Neghem / Floyon / ende van Haulte Penne / hebbende hen pistoletten inde vuyft / ende terstont heeft zyn Hoocheyt desghelijcx zijne inde handt ghenomen / dwelck hy troock wter custodien / ende ronnende alsoo de wapenen / seyde dattet was den eersten

D

dach

dach van zijn Goubernement / ende dede terstont stellen
de wachten.

Hebbende hem nu meester ghemaect vander plaetse
soo heeft hy den raet vergadert / waer dat hy henlieden
dede een vertooch vande langhe ende wterste patientie
die hy ghehadt hadde / nopende soo vele ende onverdza-
chelijke ontweerdicheden die hy gheleden hadde byde
Staten vanden lande. Ende dat hy gheresolueert was
niet langher de patientie te hebben / maer dat hy wilde
gouberneren / ende hem absolutelyck doen ghehoirsaem
zijn / volghende den last die hy wt Spaignien hadde/
ter contrarie van tgene datter was g'appointeert / ende
dat hy soo menichmael ghelotft ende verclaert hadde van
te gouberneren by advijs vanden Raet van State ende
vande Staten.

Ende nochtans om niet gheheel ende al een quaden
mont te maken den Heeren vanden lande / die als doet
daer noch teghenwoordich waren / om des wille dat hy
peynsde dat noch gheen tijt en was van hem opentlijck
te verclaren / soo exhibeerde hy twee brieuen d'ene van
den r^{ij}^{sten}. ende d'ander vanden r^{ij}^{sten}. van Hopmaent
sonder onderteekeninghe / oft teekeninghe van name /
by de welcke hem ontboden wert datter was eenighe
conspiratie opgherecht teghen zijnen persoone / om hem
te vanghen binnen Bruiſſel of Dorchelen / ende daerom
dat hy hem behoorde te voorszien van behoorzlycke reme-
die tot zijnder versekertheyt / daer op allegerende dat hy
nu was ter plaetse daer hy meynde versekert te zijn /
ende daer hy hem van meyninghe was te houden / om
hem seluen te bewaren vooz de quade wille vande ghe-
consp^{ir}

conspireerde / loofselijck legghende d'oirsake van zijn ver-
treck / dat langhe daer te vozen bedacht was / iae van
t'beghinsel af van zijn compste herwaerts-ouet / als de
teeckenen bewijzen / op een decyssel van een conspiratie
metter haesten verliert / ghemerct dat in dien hy reden
hadde ghehadt van sulcken suspicie / tselfde mocht reme-
dieren met een ghelijckweerdich castiement / hy zijnde
Gouberneur vanden lande ende in alle sake gheobedieert.
Ende heeft opden seluen tijt ghesonden mijn Heere van
Kessengien met de copie vande selfde twee brieuen tot
Bzuissel / ende eenighe seker poincten / de welcke hi wil-
de geffectueert hebben / eer dat hy soude wederkeeren bin-
nen de stadt van Bzuissel / streckende in effecte om de wa-
penen neder te doen legghen mijn Heere van Heze (by de
stadt ghecozen) ende met eene alle de Borghers / om met
dese practijcke te beter onuersiens moghen innemen de
stadt van Bzuissel / gelijk hy ghedaen hadde het Ca-
steel van Namen.

Hoe wel nu dat deur dese voorszepde sake / de Staten
rechtveerdighe oirsake ghenoech hadden van mistrou-
wen / iae selfs van henlieden te wachten hoor zijne
Hoochept / die alreese soo merckelick zijn meyninghe ont-
dect hadde / ende in soo veel hoecken gheviolert ende
ghebroken de tractaten vande pacificatie / soo wel tghene
dat ghemaect was binnen Ghent / als d'laetste / gemaect
by maniere van Edict tot Marche in Famme / niette-
min verre ist dat yemant hem gheruert heeft om te doen
of te bewijzen eenighe acte van vyantschap / iae selfs
men heeft hem ghesonden mijn Heere de Prelaet van
Harolles / den Archidiaken van Ipre / ende den Heere
van Brus / met seer bzeede instructie / in date vanden

41
vrb^{ten}. van Hopmaet / by de welke sy hem ghedaen heb-
ben volcomen verclaeringhe van henreder onghebepns-
de ende supuer meynninghe tzijne waerts / in alle getrou-
heyt ende onderdanicheyt / hem seer ootmoedelijck bid-
dende dat sy soude willen van hem legghen alle suspicie /
die op omwarachtinghe ende onseker overdraghgen gefon-
deert was / ende remedieren d'inconvenienten ende ver-
anderinghen / die dit zijn extraordinare vertreck op het
Casteel van Namen / tsamen oock d'innemen so nieu en
subijt van het Casteel van Charlemont / souden mogen
veroirsaecken met zijn wedercomste ende zijn presentie
binnen de Stadt van Brussel / hem ghelouende behalvê
de voorszeyde ghetrouwheyt / alle versekertheyt tot alle /
ende teghen alle menschen / ende te doen een exemplaer
castiement / ende ghelijckweerdich der verdienste teghen
de ghene die hen sullen beschuldich vinden van sulcken
boose conspiratie. Tot effect van dwelck sy versoeken
dat soo wel de beclaechde als de beclaghers souden ghe-
noemt werden / om daer oprechtelijck informatie te ne-
men / ende behoerlijcke iusticie te doen / dwelcke sy we-
derom t'sanderdaechs aen hem versochten / met ghelofte
van hen lijf ende goet te stellen vooz de versekertheyt
ende dienst van zynen persoone / ende daer en bouen dat
alle volck van ozloghe tot dien selfden eynde souden eede
doen. Niet latende voorts in alder neersticheydt ende
onghebepnsstheyt met hem te tracteren aengaende de
betalinghe ende vertreck vande Duytschen / dwelcke
sy hem als doen noch gheliet wter maten seere te be-
gheeren.

Maer des allen niet teghenstaende / iae selfs hoe wel
dat de voorszeyde Staten noch naderhant wederomme
by

hy diuersche reysen zijn Hoocheyt ootmoedich ghebeden hebben van te moghen kennen de ghene die men beclaerdy de voor beschuldich van dese conspiratie / tsanien oock de namen bande ghene diese gheaccuseert hadden / seer beghereende alrijts dat zijne Hoocheyt soude ghelieuen eens van hem te weeren dese mistrouwe teghen henlieden / ende deur zijn wedercompste binnen Brussel te doen ophouden alle alteratien gheresen wt oirsake van zijn voorsept vertrecken / ghelouende ende hem seluen verbindende te wesen straffe wrekers op alle de ghene die yet souden willen bestaen teghen hem oft de zijne / behalven noch tghene dat sy bijde afverdinghe vanden xxx^{sten}. van Hoymaent / hem hadden totten voorseyden effecte gheaccoordeert / als dat hy soude moghen bouen zijn ordinaers wacht van Archiers ende halbaerdiers / een wacht hebben van Hoofc / Capiteynen ende soldaten / totten ghesale van drie hondert haergheschutten voetknechten inghebozen vanden lande / die zijne Hoocheyt ende den Staten souden aenghenaem zijn / waer af der ghelijcke nouw en heeft gheaccoordeert geweest eenich Prince vanden bloede / noch ander .

Derre wast dat sy yet van hem souden moghen vercreghen hebben / iae selfs inde plaetse van te middelen vertreck bande Duyschen wt desen lande / dwelcke hy soo dicwils gheloeft ende ghelwozen hadde / soo verclaerde hy ende ondeckte opentlick verstant dat hy met henlieden hadde / dwelcke hy toc dien tijt toe secrete ghehouden hadde / hem oock niet wachtende te segghen van als doen teghen den voornoemden Heere van Harrolles / dat hy hem verlekert hielt vande Stadt ende Casteel van Anwerpen / dat hem oock gheen volck noch

ghelt en was ghebrekende / hem last ghebende daer af de Staten te adverteren.

Bevelende daer en boven den Duytschen bande Capiteyn Coznelis van Eynde / dat sy trecken souden nae de Stadt van Antwerpen / ende daer henlieden voeghen met de ghene die daer alree van te vozen binnen waren / ordonnerende oock den voorszeyden Heere van Coudon / dat hy achtervolghende tegene dat ouerlanghen tijt ghesloten ende gheconclueert was / die daer binnen soude bzenghen ende hem met henlieden voeghen. Bewijsende daer in alle vyantschap ende een gheresolueerde meyninghe van dit aerm lant te verdrucken deur de foule bande vrendelinghen / meer dan het opt van te vozen verdruct hadde gheweest / in voeghen dat alreede die Cooplleden van Antwerpen / soo wel die vanden lande / als vande Natien / begonsten henlieder ghereekschap te maken om te vertrecken ende de Stadt te verlaten / latende die in een allendighe woesticheyt ende desolatie / iae men sach die hen seluen ter vensteren wtwozpen om hen te salveren / ende een ontallighe menichte van packen van Coopmanschappen gheworpen inde schepen / als ten besten ghegeuen / niet wetende hoe sy souden ontgaen de gramschap van dese huerlinghen soldaten / welcker wreetheyt ende ghiericheyt / henlieden by experientie ende tot haerlieder schade ende verderffenisse te seere bekend was.

Ende nochtans en souden de Staten noch niet gheneghen gheweest hebben / ende noch min gheresolueert om te nemen het middel vande wapenen / hopende alreeds dat zijne Hoocheyt in ghelijckfozmicheyt van so veel gheloften

ghelofken ende soo solemnele eeden die sy henlieden ghe-
 daen hadde / eer soude willen deur middel van reden ende
 van iusticie / remedieren d'inconvenienten die vooz han-
 den waren / dan deur cracht van wapenen / en hadde ge-
 weest dat opden seluen dach dat sy henlieder clachten
 schikten aen zijne Hoocheyt van dit bebel ghedaen den
 Heere van Courlon / ende vanden aenflach vande vooz-
 leyden Capiteyn Cornelis van Eynde / de welke was
 den xxvij^{sten} dach van Hoymaent / henlieder hadden ge-
 exhibeert gheweest / ghecommuniceert ende ghelesen / de
 brieuen die zijn Hoocheyt ende de Secretaris Escobedo
 gheschreuen hadden inde voozleden maent van April / aen-
 den Coninck ende aen zynen Raetshere ende Secretaris
 Anthonio Perez / de welke afgheworpen gheweest heb-
 bende in Gascoignen henlieden waren ghesonden deur
 middel van mijn Heere de Prince van Orzege / om be-
 horzlijck te letten op henlieder saken / tot voozderinge en-
 de welbaert vande lande.

No onder dese brieven soo waren daer dzye van Don
 Jehan / te weten / twee aen zijne Maesteyt / ende eenen
 aenden vooznoemden Anthonio Perez / ende vijue van
 Escobedo / alle ghelijck gheschreven aen zijne Ma. de
 meestendeel in cyfre / dwelcke ontdeckt wert deur den A. B.
 die henlieden g'exhibeert wert in ghelijckformicheyt van
 syllabe tot syllabe metten originalen / in boeghen datmen
 claerlijck mocht mercken dat int wtleggghen vanden cy-
 fren ghen bedroch noch faute en was / confirmerende daer
 al selfs de hant ende onderteekeninghe vanden vooznoe-
 den Heere Don Jehan / die seer wel bekend was veel per-
 soonen onder de Staten / ende naeder hant by zijne Hooch-
 heyt ghekent ende gheleden.

Soo nu inde voorszeyde brieuen d'intentie van zijne Hoocheit haer so claerlijck ondeckte / dat een yeghelijck metten ooghen mocht sien ende met vingheren tasten / dat alle de gheloften ende schoon ghelaten ende schencken die hi tot dien tijt toe ghedaen hadde / niet en waren dan so veel ghebeynstheden / om in slape te maken den Edeldom ende volck van herwaerts-ouer / ten eynde dat hi die onuersiens soude beclippen / ende dat al tghene darmen pretendeerde teghen mijn Heere de Prince van Oringe / ende die van Hollant ende Zeelant / niet dan ghesochte decessels en waren om te scheyden d'eene vanden anderen / ende alsoo met de macht ende middele van d'eene vande partijen te loopen op die ander / om naderhant wrake te nemen van alle ghelijck esamen / ende al wtroepen metten biere ende sweerde / ghelijck als hier nae particulierlijcker sal ernomen worden.

Voorzwaer doen wast dat de Staten begonsten wacker te worden / ende wat naerder te dincken op henlieder saecken / ende met groote reden mistroutwen te hebben van zijnder Hoocheyt / alle wiens wercken ende secreete aenlagen sy saghen ghelijckvozmich te comen in al ende ouer al metten aenlaghen van te vozen van langher hanc bewozpen / ende nu ontdeckt deur het inhouden vande voorszeyde brieuen: want siende aen allen zijden rontomme henlieden / soo saghen sy dat ter eender zijden de Dupelschen henlieden benomen hebbende alle hope van vertreck / houdende waren de principaelste steden ende sleutels van Zabant ten behoeue ende dienst vanden Heere Don Jehan / met openbaere verclaringhe vande quade wille die sy den Staten droeghen. Ende ter ander zijden / hebbende zijne Hoocheyt inghenomen het

Casteel

Casteel van Namē ende Charlemont niet en socht dan
 deur het lant van Luxemborgh den vech open te houdē
 om so grooten macht van vrendelingen in d'lant te brē-
 gen als hem ghelieuen soude/ende dat hy hem rust ende
 op het oorocuffen vanden Castele van Antwerpen (van
 dwelcke hy hē geheel versckert hielt) alreede zyn crach-
 ten van alle zijden dede trecken. In voegen dat de Sta-
 ren henlieden sagen als besloten ende geheel omcingelt/
 met apparentie van terstont op eenē bot doot geslagen
 ende verniet te wesen/behalven dat twerkes vade voor
 seide Stadt ende Casteel van Antwerpen/henlieden had-
 de subitelick ende als op een ooghenblick doen verliesen
 alle credit ende middel/om te vercryghen penninghen
 ende nootzakelicke munition om d'orloghe te voeren.

Daer en tusschen heeft zyn Hoogheyt henliedē altyt
 onderhouden inde hope van pays/ende pretenderende
 dat tghene dat hy dede/alleenlyck was voor zyn ver-
 kertheyt/so heeft hy begonst henlieden voor te houden
 condicien so hardt/onbehoorlyck ende so directe'lyck re-
 pugnerende alle voorgaende contracten vā pacificacie/
 al oft hy henlieden alree onder de voet hadde gheleyt.

Siet daer de reden waerom dat sy hen resolveerden
 te zyn op henlieder hoede/ende te voorkomen de beder-
 uenisse die hen ouer thoost was hangende/ende metter
 daet hebben de voorslepde Staten versocht aendē Ma-
 ron van Niedeckercke en den Raettheere vanden Conne
 Guillaume de Houck/dat sy niet alder neersichtheyt sou-
 den willen reysen tot binnen de Stadt van Antwerpen/
 ten eynde sy souden moēt geuenden Heere van Bour's
 also een goet patriot en Capiteyn van een vendel knecht

ten int voorsayde Casteel/welcke Heeren in sulcker voegen henlieder beste deden/dat niet tegenstaede de voorsayde Heere van Turlon hem verclaert hadde op de zijde vande voorsayde Duytsche die mē soude inde stadt brengen/ende dat hy van wege zijnder Hoohceyt dē soldaten vanden Castele van Antwerpen voorhoudende was een niemverreder/contrarie tegene dat sy de Statē gelooft ende geliboren hadde: De voorsayde Heere van Bours met advies vande Heere van Liedekerke ende Guillaume van Clouck / meer acht hebbende op de verbintenisse van zyn ghelofte eens den Braren ghegheue/ ende opde weluaert van zyn Vaderlant / dan op de lochinghen ende gheloften van ghiften die men hem ghedaen hadde / wepgherde den seluen eedt te doene/ ende voeghende hem met het meestendeel vande Capiteinen ende soldaten die de selfde partije hielden / heeft den voorsayden heere van Turlon metten halfe ghenomen / ende verdriuen de gene die van zijnder facrie waren/wederstellēde by sulcher voegen voorsayde Casteel van Antwerpen in handen ende tot wille vande voornoemde Staten / waer deur dat zeer corts daer naer de Duytschen die binnen de stadt waren / so sy waren gheresolueert gheweest van heurlieder sterck te maken in de Nieuwe stadt / ende van daer de gheheele stadt in brant te stellen ende te roouen/nochtrans siende de vaste resolutie vande Borghers teghen henlieden / in gheselschap vande macht vanden Castele / vindende hen seluen beweest / so hebben sy de stadt verlaten / ende insghelyc ghelaten in handen vande Borghers ende vande voornoemde Staten.

¶ Doch zeer corts daer nae so hebben de selfde Staten henlieden verskert vande stadt van Liere / ende sommighe

mighe ander die verblint waren deur tſchoon ſpreken
 van zyne Hoocheyt / om te outgaen de ouerlaſten daer
 mede ſy hen ghedreycht ſaghen. Metten conſten ghe-
 ſept / ſy hebben ghedaen tghene dat peggelijck cloeck
 man / ende die zyn leuen / zyn eere / zyn huysvrouwe / zyn
 kinderen / ende zyn vaderlat lief heeft / ſchuldich was te
 doen / hen ſeuen oock quitende in deſen / in tghene dat
 henlieden bevolen was / om wel toe te ſien ende acht te
 ſlaen op de ghemeyne welvaert vanden lande / want
 voorwaer ſy ſaghen claerlick / nae dien de quade wille
 ende meyninghe die zyne Hoocheyt teghen henlieden
 ontfanghen hadde / niet en was niemvelick beghonnen
 om eenighe oirſake die ſy hem ſouden gegeuen hebben /
 maer hadde de wortel ghenomen van tbeghinſel af van
 zyn comſte / ende van dat hy ontfangen wert totten gou-
 vernemente / gelijk als blijct byde afgeworpen brieuen /
 ende dat die opden ſelfden tijt begoft hadde wt te bottē /
 ende voort te bringen de vruchten ende effecten vā alle
 vpanſchap / ſo haest als Godt henliedē hadde de gracie
 ghedaen van te ontdekken d'eerſte wortel / deur het mid-
 del vande voornoemde afgeworpen brieuen / ſo en was
 daer voorwaer gheen apparencie meer van te hopen
 eenighe remedie / ende veel min van voort aen hem ſe-
 uen te laten bedrieghen met woorden / ende verdoouen
 met pdel gheloften ende aenlockinghen.

Want inde voorsyde brieuen / ghescheuen vanden
 tijt datmen alree g'accordeert was te ontfanghen zyne
 Hoocheyt binnen Bruessel (dwelcke was ontrent den
 vij^{sten} vij^{sten} ende ix^{sten} van April) van welke daghen de
 voornoemde brieuen ghedateert zyn / ende vanden ſe-
 uen tijt dat zyne Hoocheyt protesteerde dat hy bouen
 alle ſaken ter werelt begeerde te wesen binnen de ſtadt

van Smeffel/ om te verkeerren onder de beste ende ghe-
troutste dienaers ende Bassalen van zijne Maiestejt/
(want alsoo hiet hy die) soo schreef hy gheheel de
contrarie nae Spaignien / van dien dat hy hier tsem-
blant toonde.

Shemerct dat hy poogt deur d'inhouden van dien
in alle manieren ter werelt/te blameren ende te stellen
inde quade gracie van zijne Maiestejt / dese landen en
de Staten van dien: segghende meer/ dat in dien zijne
Maiestejt schencken doet den quaden/ op dat sy niet en
souden argher worden/ dat mit doe den goeden/ ten eynde
de dat sy moghen beter wesen/ ende dat sy niet en wey-
ghere den ghenen die verdienen tghene dat gegheuen
wort den ghenen die weerdich souden zijn tot een exem-
pel ghestrakt te werden. Hooghende zijne Maiestejt
te persuaderen/ dat de meestendeel vande Staten was
met de Prince van Orange/ ende dat de ghene die voor
zijne Maiestejt waren/ geen viericheyt en hadden/ en
soect in alle zijn propoosten zijne Maiestejt te induceren
dat hy soude weder erpghen zijn credit/ mits de Cooplie-
den betalende/ achtervolgende tgene dat Escovedo met
henlieden getracteert hadde/ ten eynde dat hy soude mo-
ghen middel hebben ende macht om te effectueren/ tge-
ne dat hy meent te wesen tot dienst vā zijne Ma. schrij-
uende met zijn eyghen hant. Nae dien dat dit lichaem
niet anders te helpen is/ dan met af te lijden tgene dat
in tselfde gequerst is/ dat moet nu ter rist gheschien/ ma-
kende die provisie/ daerom dat hy was biddende zijne
Ma. want in dien de selfde failleerde/ daer en soude
ghien sake ouer eynde bliuen. Waer in geheel opentlic
betoont wort de gront van zijn aenslagghen/ om deur een
wreede ouloghe terstont dit lichaem te tauteriseren/ hem
voorts

voorts gedragende tot al tghene dat Escovedo particulierlijcker sal schrijven/de welke daer af is verhalende aen zijne Ma. geheel luyde ende claerlijc/ seggende dat dese saken niet en connen gheremedieert worden deur goede middel/ende niet dan deur vier ende bloet/en om dat te doen/so moetmen nootzakelijc macht hebben/ooec sonderlinghe daer toe streckende/dat zijne Ma. behoort weder te cryghen zijn credit / diwelck alle saken soude mogen repareren/mits dat (als hy seght) de faulte van creditcoragie heeft ghegheuen om te rebellieren tegen zijne Maesteyt.

Nae hy verhaelt zeer claerlijc de middelen/deur de welke men d'orloge moet voeren/ seggende datmē niet en moet aemwallen aende plaetsen te vaste lande gelegē/maer aende eylanden /welcken aenflach hy swaerder hou/dan die van Engeland/ende d'een ghenomen hebbende/datmen zeer haest d'ander sal innemen/ende om dat hy zijne Ma. niet en soude den lust benemen/deur de zeer groote costen/so seght hy/dat by al dien men tot deser saken comt/men sal moeten nemen eenen anderen wech/dā dien de Hertoge van Alve ende de groote Commandeur namen/ende hen voorsien van een cleyn hoopken volc dat goet ware/sonder hen te belasten met de gene die verteeren sonder zijne Ma. dienst te doene.

Metten costen/de discoulsen ende propoosten van zijne Hoosheyt ende vanden voorsyden Escovedo en strecken tot gheen ander eynde / dan om zijne Ma. te verwecken/dat hy alle zijn macht soude besighen om dit aarme lant te bederuen/dāer in ghebruycckende deur den voornoemden Escovedo eene die vervloechste practi-

rike die men soude moghen bedincken / want siet daer
 tghene dat hy seght met zijn eyghen woorden.

“ Daer is noch een ander point / dat dit sal mogen we-
 “ derbringhen / te weten / henlieden particuliere questien /
 “ want de ghene die ghevangen hebben geweest / en sullē
 “ niet willen affstant doen van henlieder gouernement /
 “ diwelcke men ander sal gegeuen hebben / meinende dat
 “ zijt weerdich zijn / ende om deser onrsake sullen sy malcan
 “ der pluchharen / ende soo verre als dat alsoo seker is als
 “ ick dat houde / so en sal de questie die onder henlieden is
 “ vande vyphyeft van consciencien die sy pretenderen / niet
 “ qualijck te passe comen uwe Ma^r. want onder dat de
 “ sel sullen de sommighe hen stellen ende houden aende zij-
 “ de van uwe Ma^r. Ende ten laetsten zijnde onder mal-
 “ cander twistlich ende geschepden / so sullen wy ouer hen-
 “ lieden te ghemackelijcker meester worden / ende deene
 “ castijen deur middel vanden anderen.

Alle zijn briuen zijn vol van derghelijcke treken / inde
 welke / Godt weet hoe dat hy handelt ende beschrijft
 alle de Heeren / ende alle volck van herwaerts ouer
 ende die recommandeert aenden Coninck / segghende
 datter niet een en is van henlieden die rechte gaet / ende
 dat sy alle ghelijck hebben een vervloecte ende valsche
 meyninghe / niet soeckende dan te leuen nae henlieder
 gheliefte sonder eenighe wet oft reghel / ende te hebben
 de vyphyeft van consciencien. Om de sake cort te ma-
 ken / hy ontdeckt wel claerlich / niet alleene de quade op-
 nie die sy alchts ghehadt hebben / ende gheaerbeyt by
 alle middelen zijne Ma^riesteyt in te drucken / van die
 van herwaerts ouer / maer voch henlieder aenflagent
 van

van langher hant gheroct / ende ghecontinueert vanden begin af dat de Spangiaerts herwaerts ouer quamen / tot de coempste toe van Don Jehan / ende daer nae bedect onder de affchens van gheveinsde soeticheyt om die te doen oprijfen in een verderfliche vlamme / die tgeheele lant vniuersalich soude vernielen / gelijc d'effecten alree bewesen hebben / deur de voorfende wercken van vphantschap vanden voornoemdē Heere Don Jan.

Want achterlatende de saken die gepasseert zijn ten tijde vanden Hertoghe van Alue / ende vanden grooten Commandeur / om des wille dat behaluen dat de gedēkenisse daer af zeer druckich ende claghelick is / ende dat de wonden noch so versch zijn ende de clachten ouer alle de werelt soo wtgheprept / dat die niemant en connen onbekent zijn. Doorwaer sedert de coemste van zijne Hoocheyt in Luxemborch / men sal bevinden / dat alle de practiken ende secreete aenflaghen die gedaen zijn so wel byde selfde zijne Hoocheyt / als deur zijn dienaers Octauio Sonaga ende Escovedo / tot desen selfden eynde alrijts ghestrect hebben.

Ende metter daet men heeft gesien byde brieuen die afgeworpen werden ten tijde vander pacificatie van Ghent / dat de Coninck Don Jan g'ordonneert hadde / dat hy alle zijn instructie soude nemen van Jeronimo de Rhoda den auteur vande moorderijē / ongeregelheden en catuicheden die ghebeurt zijn sedert het oterlijden vanden grooten Commandeur. Nochtans op dat selfde die vanden lande niet en soude bekent zijn. Soo beval hy Rhoda dat hy wt dese landen wederkeerende niet en soude te ghemoete comen noch spreken met zijne

Alteze

Alreze/maer dat hy soude nemen eenen anderen wech/
 latende zyn aduys ende instructie in handen van Sal-
 thazar Lopez/ de welke die soude leueren zinder Hooc-
 heyt/ ten eynde men niet twiſfelen en soude dat sy met
 malcander heymelijck verstant hadden / iae zijne Ma-
 schreef met zeer clare ende wel expresse woorden / datmē
 noch dissimuleren soude metten Hertoge van Nerschor/
 en de Heere van Champaigne ende ander/ die van hen-
 lieder humeuren waren/ tot de comste van Don Jehan/
 de welke daer in oorden soude stellen ende remedie als
 behoore soude/ geheel bewijſende/ dat hy wel blijde was
 van het ongheluck dat den Staten volck gheschiet was
 voor Tienē/ dragende ende ionstlich zijnde zeer openclijc
 de gemutineerde ende rebelle Spangiaerden/ als de be-
 ste ende ghetrouste dienaers/ met gelofte van te vergel-
 den henlieder goede diensten. Ende daer en tusschen
 om dat al te dissimuleren/ so wert gheboden datmen dat
 bouen alle saken soude seccret houden/ iae selfs de Gaet
 van State/ ende dat men hen een ghelaet soude toonen
 van voor zeer qualijck ghedaen te zyn / tghene dat de
 Spangiaerts ghedaen hadden.

Nu so hout de Heere Don Jan den selfden voet/ wāt
 hy heeft den Staten geloeft iusticie te doen vande mis-
 bruycken/ moorderijen/ mutinerijen/ ongeregelheden/
 ende wederspannicheden vande ghemutineerde Spag-
 niaerden/ iae hy verbint hem seluen by solemnelen eede
 int accord ghemaect byden eeuwighen Edict/ ghebruyck-
 ende in vij^{te} artikel dese selue woorden. Ende aengaē-
 de d'extorsien/ brantscharringhen/ ende composicien/ die
 peinant wie dat sy/ vā onse voorseyde lieden van orloge
 soude moghen ghedaen hebben in onse voornoemde ne-
 derlanden/

319

der landen / gheduerende den tijt dat sy daer geweest heb-
ben / daer sullen wy straffe ende iusticie ouer doen doen /
alsulcke als in alle equiteyt behooren sal / ende sullen oock
doen insozmatte nemen nopende soo veel hoofden vā ons
voorzepde lieden van ozloghe / op alle ende peghelijcke vā
henlieden die in eenigher manieren sullen moghen mis-
daen ende misbruyct hebben / ende daer ouer recht ende ius-
ticie doen esy in onse voorzepde nederlanden / oft in onsen
Rijcken van Spaignien / &c.

Nochtans inde plaetse van dien / in dit laetste packet
daer mentie af ghemaect is gheweest / so schrijft Don Juan
eenen brief aen zijne Ma^r. opentlijck ende sonder Cysren /
aengaende de materie / waer dat hy haer is biddende dat
hy soude willen bekenen ende loonen de goede diensten
vande hoofden ende Spaensche Capiteynen / de wel-
ke hy hem seer hertelijck recommandeert / de selfde noe-
mende alle ghelijck d'een nae d'ander met name ende toe-
naeme / ende leggende dat hy de beschinckinge die de Co-
ninck hen sal doen / die sal houden / als ghedaen aen zijn
eyghen persoone .

Waer in men claerlijck siet de gront van zijn meynin-
ghe ende boornemen / ende hoe dat wy ons behooren te
betrouwen op zijn ghelofren ende eeden. Maer soo wis
seer nauwz wil aenmercken vanden beghin af tot nu
toe alle zijn actien ende dzaghen / hy sal seer merckelijck
sien dat alle thonich vande soeticheyt ende goedertieren-
heyt die hy ghebruyct heeft / alrijcs heeft met hem ghe-
hadt dese sause van gheueynstheyt / met een heymelijcke
ontweerdicheyt ende verborghen gramschap / ghenoeck
beloonende d'eynde van zijn naeghedachten / in tghens

dat hy tracterende tot Marche in famine tſijnewaerts
was referberende de keuſe van berou / alſt hem soude goet
duncken / hebbende altijs daer en tuſſchen den Staten
ghetoont een goet gheſichte / ende ghecont inueert een goet
ghelaet .

Tot deſen propooſte hem beynſende dat hy begheerde
de voozderinge ende ontlaſtinge vanden lande / en die by-
ſtant te doen hebben van zijne Ma^r. van een goede ende
treffelijke ſomme van penninghen / ſo heeft hy aen hen-
lieden geſchreven en den brieſ gelonden by Escobedo / hier
» nabolgende ernomen. Mijn Heeren hoe wel dat ick ſedert
» mijn intrepe in tgoubernement vande landen van her-
» waerts-ouer / wel aenmerct ende ouerſien hebbende den
» ſtaet van dien / en dat de laſten die ulieden opdē hals lig-
» ghen / ulieden onverdzagelijck zijn / ſonder de hulpe en by-
» ſtant van mijnen Heere den Coninck / tſelfde meer dā eens
» by mijn brieuen zijne Ma^r. voozghehouden hebbe / ende
» dat van noode was dat hy ulieden die doen soude van een-
» nighe treffelijke ſomme van penninghen en hem ſeer ern-
» ſtelijck bidde dat hy soude willen hem ſelven dienē tſelfde
» alſoo doende / ende ſeer haest. Nochtans aenmerckende
» hoe ſeer dat in dergheſelike ſaken ſeer dickwils de brieuen
» van clepnder effect zijn / ende begeerende wt mijn natuer-
» lijcke affectie tot de welbaert van deſe landen / dat tſelfde
» effect nabolchde / ſoo heeft my gedocht gheheel van noode
» te weſen tſenden aen zijne Ma^r. van eenighe perſoone die
» eenige kenniſſe hadde vande ſacken van herwaerts-ouer /
» ende die de wonden open gheſien hebbende / daer af soude
» weten aen zijne Ma^r. het relaes te doen datter toe dient /
» ende aen haer ſolliciteren om de voozſeyde byſtant / niet
» te cloecheyt die daer toe van noode is / ende die meer
»

42
eenighe kennisse hebbende vande Financien bā derwaerts²
ouer / zijne voorszeyde Ma^r. wist te gheuen de middelen²
om de voornoemde bystant te lichter te crijghen / en d'oo²
ghe ouer al gheslagen hebbende / so en hebbe ick niemant²
ghelvonden / die na mijn goetdincken soude moghen beter²
desen dienst doen / dan de Secretaris Escobedo / wiens²
affectie tot dese voorszeyde landen ulieder behooren te ghe²
tuygen de proeben die ghylieder daer af alree gesien hebt /²
in voeghen dat ic gheresolbeert ben hem te senden totten²
voorszeyden effects aen zijne voornoemde Ma^r. ghelijc ghy²
lieder sult breeider van hem verstaen / wel ghewilt hebben²
de dat hy by ulieden soude reysen / ten eynde dat ghylie²
den wetende dese zijn reyse / hem soudt mogen last gheuen²
van rghene dat ulieden sal goetdincken aen zijne Ma^r.²
ulieden wel mogende versekeren dat hy hem daer in sal²
quiten / ghelijc ghylieden sout moghen begeert. Hier me²
de mijn Heeren / onsen Heere wil ulieder houden in zijn²
heplighe bewaeringhe / wt Mechelen den ix^{sten}. dach van²
Hopmaent. 1577. Onderteekent Jehan / en wat leger²
Bertp. D'opschijfte was aldus. Aen mijn Heeren de ge²
deputeerde vande Generale Staten vergadert binnen de²
stade van Bruijsel.

Ende hebbende de voorszeyde Escobedo de voornoem²
de brieven gheleuert den Staten / soo heeft hy henlieden
geloeft te doen zijn wterste beste aen zijne Ma^r. om hen²
den hulpe ende bystant te doen gheuen van een treffelijc²
ke somme van penninghen / ende hoe die meerder ware /
hoe de weldaet den lande meerder soude zijn / daer by
voeghende veel schoone woorden ende ghelofren deur een
seer lanc verhael. In voeghen dat de Staten hoor sinen²
groeten dienst ghedelibereert hadden hem te besche²

met een pensioen van twee duysent Croonen.

Nochtans of d'inhouden vande boorzeyde brieven / en de schoone gheloften van Escovedo / schijn hebben vander waerheyt / machmen lichtelijck ordeelen bijde werken van zijne Hoocheyt / ende t verhael van soo veel ander brieven / iae selfs byde gene vanden bij^{scen}. van Oogstmaent aenden Colonnell Focker / nae dat hy wt Antwerpen verrocké was binné de stadt van Bergen op Zoom / segghende dat hy gheen middel en hadde om hem eenich gelt te moghen senden / maer dat hy seer cozts van alles remedie verwachtte / van zijne Ma^t. op tghene dat hy de selfde hadde doen vertooghen / deur de Secretaris Escovedo / wiens principale last was / als men liet by alle de brieven / van Financen te moghen achterhalen / d'oprechte Colysken ont te ghenesen dit sieck lichaem / boorzaer al en waren daer gheen ander teekenen / so machmen genoegh zijn meyninghe ontdecken / ende bekennen by was manieren dat hy gheprocedeert heeft.

Niet zijnde oock sonder groote suspicie / dat hy tracterende tot Marche in Famine boorzeyt / gheheel op eenen bot by tusschen spraken vanden Ambassadeurs vanden Keyser / hem resolbeerde teghen zijn eerste voornemen den Staten te accorderen bytans alle tghene dat sy begheert hadden / sluytende ende van weerden houdende d'artikels ende poincten begrepen in tboornoemde ar-roort oft Edict van pacificatie hier bouen vermaent. Waer by dat hy merckelick te kennen gaf alle personen van goede verstande / dat een soo subiten soericheyt niet boozts en quam wt zijn naturel maer wt een forstige oirsake / de welke hem dwonck zijn naturel te for-
 ceren

43

ceren vooz eenighen tijt / op dat hy ten lesten / als hy dien
tijt bequamer creghe / dat te beter soude moghen ter execu-
tie stellen.

Hoe wel datmen hier af gheen ander proeue en behoefte
te hebben / dan zijn onderteekenen / ende zijn eyghen
brieven. Want hy schrijft aenden Coninck / in dien zijn
saken moeten gheremedieert zijn deur lijdsaemheyt ende
ghedooghsaemheyt / datse sullen gheremedieert werden /
ten hy datter van twee saken d'eene ghebeure / te weten / of
dat hy / deur te seere zijn conditie te forceren / sieck werde /
oft emmers dat hy / deur niet meer hem seluen te connen
forceren ende te willen wederkeeren tot de natuerlicheyt
vande mensche verboert sy / ende al anders dede dan hy
hem ghenomen hadde.

Ende aen zijnen ghetrouwen vrient Anthonio Perez /
seght hy claerlijck / dat sijn ionckheyt ende sijn na-
tural gheensins en mochten verdraghen de ledicheyt van
dit goubernement / maer in dien datmen moest te wer-
ke gaen met soeticheyt / dat van noode soude sijn een
vrouwe daer te senden / oft een kind / want aengaende
sijnen persoone / als de ghene die d'ozloghe ende de wa-
penen is soeckende / die en soude niet connen verdragen
tghene datmen nootzakelijck sal moeten verdragen
hertwaerts-ouer / nemende den beghonsten voet. Vooz
conclusie daer hy voeghende / dat hy al dien men hem
wepghert d'aferdinghan die hy begheert / dat hy sal
ghedwonghen sijn te doen eenighe groote saecke / daer
af alle de werelt sal verwondert sijn / op dat hi niet en
valle in een ander meerder inconuenient / waer wt men
nemen mach hoedanich sijn meininghe ende vooz-

nemen is in alle zijn actien ende dzaghen / ende oft oock goede reden is / dat alle zijn ghebepnsde soeticheden suspect zijn gheweest dien van herwaerts ouer / ende met wat recht die van dese landen behoozen te lijden ende verwachten onverdient d'executie van alsulcke passien.

Want het is seker / dat ghelijck een Leeuw niet en ran zijn clauwen soo wel gheborzghen / oft hy en laet ten lesten blijcken zijn naghels ende litteekenen / alsoo ist oock onmoghelijck dat een man soo greetich totter ozloghe (waer wt dat spruyten soo veel hoofheden ende bloetstozringhen) langhe verborzghen houde sijn naturel/ghelijck voozwaer d'effecten wel claerlyc bewijzen in sijn-der hoocheyt.

Want wat ghelaet dat hy heeft moghen roonen vanden eersten af / van wterlijck te beminnen de Sta-ten van dese landen / ende te willen boven alle saecken procureren de ruste ende gherustheyt van dien / soo ist dat de claer siende / altijs ghemerct hebben de merk-keijcke teekenen vanden haet ende waeckghiericheyt die hy int herte verborzghen hielt / want terstont nae dat vbooznoemde accort ghemaect ende ghesloten was / sae selfs noch doen men dat tracteerde / soo heeft hy opent-lijck ghetoont dat hy vooz goet hielt de seften ende werck-ken vande Spaengiaerts / ende oock de goede diensten vande Duytschen / die gherooft ende verbzant hadden de Stadt van Antwerpen ende ander / niet alleene hy al-le manieren van vziendelicheden ende schoone ghelae-ten die hy henlieder beweess / maer oock deur brie-uen / sae oock by mandementen die hy tot desen ef-
fecte

45

fecte ghepubliceert heeft / ende in alle zijn ordinare
propooften en heeft hy niet connen ghelaten altijs
te menghen dreyghementen metten honich van zijn
soeticheden / ende van hem te beroemen dat hy was
een man van ozloghe / ende niet anders en sochte dan de
wapenen.

Oock op den selfden tijt dat hy sprack vande voor-
seyde Heere de Prince van Oringe / met alle betoo-
ghinghe van vrientschap / ende oock met grooten lof/
iae dat hy aen hem schreef de vziendelijckste brieven
vander werelt / soo en heeft hy niet opgehouden van
te senden in Enghelant / ende in Duytslant / iae ouer
al Chriстенrijk / boden ende brieven / byde welcke hy
hem swaerlijck heeft gheaccuseert / ende schandelijck
belast met alle misdaden die hem moghelijck zijn ghe-
weest / iae selfs van te beneerstighen by alle middelen
aende Staten / dat sy hen souden willen voeghen met
hem / om ozloghe te voeren teghen de voorseyde Heere de
Prince.

Deselue is ghesien ghetweest nopende de Coninghinne
van Enghelant / tegen de welcke (ghelijck als blijkt byde
voornoemde brieven van Escobedo / ghelijckoornich den
ghenen de Antonio Perez schrijft van Spaignen) soo hy
voorzghenomen hadde eenen aenflach van haer Rycke te
bepzvinghen / so heeft hy nochtans gebuyrt alle de ghela-
ten die moghelijck waren / op dat hy haer soude moghen
persuaderen / dat hy bouen alle saken begheerde en sochte
haer vrientschap ende goede ghebuereschap.

Maer latende dese saken aen D'een sijde / laet ons
naerder

11) raerder comen tot ons seyt/ende aenmercken hoe dat mo-
 12) ghelick is dat de Staten van herwaerts ouer souden d'oz-
 13) loghe ontgaen hebben / in een sulcke ende soo openbare
 14) verclaringhe vande quade meyninghe van zijne Hooch-
 15) heyt. Of wat dinghe dat sy souden moghen doen heb-
 16) ben/om hen seluen te onderhouden in vrede ende gherust-
 heyt / meer dan sy ghedaen hebben. Zijn Hoocheyt blijft
 alcijs staende op twee poincten / te weten / de bewaringe
 vande Catholijcke Roomsche Religie / ende vande ghe-
 hoorzaamheyt diemen den Coninck schuldich is / seggen-
 de dat hy niet en pretendeert tot eenighe ander saecke ter
 werelt / ende ontfanghen hebbende voldoeninghe op de
 selfde / dat hy wil boven alle saken procurerē de welbaert
 ende ruste vanden lande.

17) Wat behoorden of mochten nu de Staten doen dat
 sy niet volcomelijck ghedaen en hebben? aenghestien dat
 vanden beghinsel van tvoorsepde accoozt / sy hem ghege-
 uen hebben alle concentremēt ende voldoeninghe / byde
 generale verclaringhe / so wel vande Bisschoppen / Pres-
 laten / Vniuersiteyten / ende Collegien / nopende d'eerste
 poinct / als van die vanden Raet van State / aengaende
 het tweede.

18) Ghelovende ende protesterende alcijs dat hy hem
 soude houden binnen de palen en limiten vande pacifi-
 catie van Ghent / ghelijck oock zijn Hoocheyt hem sel-
 ven soo dicwils by seer solemnele eeden heeft verbonden /
 alcijs verclarende dat zijn meyninghe ende wille sulcs
 was.

Daer nae soo hebben de Staten in alle henlieder actien
 bewo-

beworpen ende brieuen / metten cortsten gheseyt in alle tghene dat y ghedaen oft ghehandelt hebben / altyts gheprotesteert van dese twee punten / ende hebben hen seluen daer in verbonden in alle manieren vander weereit / ende metter daet soo hebben y die onderhouden in alder manieren die moghelijck waren. Want aengaende de Religie / men soude niet connen bewyfen dat in eenighe Dytheit oft Dorp soude ghebeurt zyn eenighe veranderinghe / iae alle de ceremonien hebben ghedaen gheweest sedert de voorseyde pacificatie ende accoordt / met meerder viericheyt ende puer / dan opt daer te voren; soo wel in solemnele saken ende processien generael / als in particuliere oefeninghen. Ende ghehlych den Puncius vanden Daus selfs heeft verclaert / dat hy daer af hadde alle goet contentement / en dat hy syne Heylicheyt daer af soude adverteren / derghelijcke contentement hebben oock ghehadt / zyn seer doorluchtighe ghenade van Tuynck / ende d' Ambassadeurs vander Keyserlijcker Maesteyt.

Daer en bouen soo menichmael als men bevonden heeft eenighe scandale / men heeft die ghestraft met dwinterste straffe ende anderffins / nae den eysch vander saken.

Snder voegen dat die van hollant ende Zeelant / dickwils hen beclaecht hebben / datmen de palen passeerde vande pacificatie te Sent ghemaect / ende datmen hen lieden soude oirlake gheuen / om inde selfde manieren te leuen met de Catholycke die in henlieder Landen zyn.

Daer y af dat wil / het is een clare sake / dat gheduerende

rende de strafheyt vande Blaccaten noyt en is ghesien gheweest min scandale / dan men ghedaen heeft sedert de voorseyde pacificatie van Ghendt.

Ende aengaende die van Holland ende Zeelant / yn hebben henlieden altyts ghepresenteert / ghelijck sy hen noch presenteren / te stellen tot purge ende iustificatie in alle equiteyt ende rechtveerdicheyt / so verre alsker eenighe sake resteert van henlieder yden te volbrengē inde voornoemde pacificatie.

Waerom dat openbaerlijck blijkt / dat yne Hoocheyt gheen oirake en heeft hem te beclaghen nopende hier dit point / ghemerct de bewysinghen vande Staten / ende dat de principale decisie van rgeschil / by gemeyn accoordt iae selfs van zijnder Hoocheyt / wtghestelt is tot de vergaderinghe vande Generale Staten / de welke men moet verwachten / eermen voordere mach prangen die van Holland ende Zeelant / de welke houden staende dattet ghene / daer af zijn Hoocheyt hier in hem beclaecht / anders niet en is dan een pretext ende decrsel / dat hy neemt om ons te brenghen in oneenicheyt / ende op te roepen de voorseyde vyfchien landen / teghen die van Holland ende Zeelant / om dat sy hen souden resolveren d'orloghe teghen henlieden aen te nemē / dwelcke heeft eenighe apparencie / nae dien dat byde voorseyde brieuen van Escovedo blijkt / dattet decrsel vande vyheyt vande conscientien / dienen sal tot eenen appet van twist / om de Staten oneens te maken ende te scheyden / ende also den eenen te castpen / deur middel vanden anderen. Ende metter daet dat zijn Hoocheyt soo zere is porrende / ghelijck hy altyts heeft gheporret / datmen
d'orloge

d'orloge soude annemen tegen den voornomden Heere de Prince / ende de Staten van Holland ende Zeelant / dat ghedraecht hem zeer wel totten aenflach begrepen inde voorsende brieuen / waer dat hy seght / datmen bouen alle saken behoort te vallen opde Splandē / tae selfs. inde eerste brieuen die van Spaignien ghecomen zijn. ende afgeworpen ten tyde vande pacificatie van Gent / inde welke men sach dat de principaelste meyninghe vanden Spaigniaerts / was / te stellen in eenich schynsel van gherustheyt de vijfchien Provincen / om met hulpe ende deure middel van dien / te destrueren d'ander twee / ende dat ghedaen zynde / ten lesten de momaensichten gheheel te ontdecken / ende wrake te nemen van alle de ghene die (nae hen advijs) souden quade diensten ghedaen hebben. In alle dese saken toont haer een continuelle ghelijcformicheyt van alle de wercken van zyne Hocheyt / met d'aenflaghen ende practijcken eertijts by henlieden bedacht ende voortghekeert teghen dese Landen.

Ende aengaende d'ander point vande ghehoorsaemheyt diemen den Coninck schuldich is / soo ist gheheel openbaer / dat de Staten hen daer in so ghequeten hebben / datter met redene niet en valt op te seggen. Want het is alle de weerelt kennelijc / met hoedange begeerte / puer / blyschap / willecomme ende magnificentie / dat zy ontfanghen hebben zyne Hocheyt / soo haest als hy van weghen zynder Maesteyt gheroont heeft dat hy henlieden heeft willen ruste ende vrede gheuen / ende met wat een onghueynstheyt / eerbiedinghe ende onderdanicheyt dat sy hem ghetracteert hebben / alle den tijt dat hy by henlieden ghebleven heeft.

Van t'beghinſel datmen noch met hem tracteerde/
 hoe wel dat de Staten / achtervolghende de pacificatie
 van Ghent / ſchuldich waren niet met allen te ſup-
 ten in een ſake van ſoo grooten verlanghe / ſonder voor-
 gaende advijs vande voornoemde Heere de Prince van
 Orange/ende Staten van Holland ende Zeelant. Niet-
 temin ſo ſy beghonſten hen ſeluen te perſuaderen / dat
 zyne Hoocheyt daer in procedeerde wt een goede meyn-
 ninghe/henlieden tooghende ſoo ſchoonen gelaet / ende
 met ſo grooter ernſt henlieder preſenterende het procu-
 veren vande peys ende ruſte/ den puer ende ſeer groote
 affectie die ſy hadden / om te bewyſen in alle ende ouer
 al d'onderdanicheyt/het respect/ende d'eere die y droe-
 ghen zyne Maieſteyt/ende d'wterſte begheerte van te
 ſien dit aerm ende benaut lant ghebrocht tot eenighe
 ruſte ende ſtillicheyt / heeft henlieden doen voortgaen/
 ſonder te verwachten voorſepde advijs/totter conclusie
 ende ſlot vanden articlen begrepen in het Edict vanden
 voornoemden accoordt / dwelck naemaels de voorſepde
 Heere de Prince/ en Staten van Holland ende Zeelant
 hebben van henlieder yden te wreden gheweest goet
 ende van weerden te houden / op ſommighe conditien
 daer by ghevoecht.

Ende hoe wel dat ſy deur het Edict vanden accoor-
 de/ niet ghehouden en waren zyne Hoocheyt te ontfan-
 ghen voor Gouverneur/ eer dat de Spaignaerts realic
 vertroocken waren/des niettemin ſo en hebben ſy dien
 tijt niet verwacht / maer om zyne Hoocheyt vrierschap
 te doen / ende te ghetuyghen den vierighen puer van
 henlieder ghehoorſaemheyt tot zyne Maieſteyt/ſo heb-
 ben ſy hem voor den tijt ontfanghen / iae ſonder in deſen
 oock

ook te verwachten het advijs ende approbatie vanden
 voornoemden Heere de Prince van Oringe / en Staten
 van Holland ende Zeelant / inder voegghen dat by aldiens
 sy hen in dit point misgrepen hadden / men soude mogen
 segghen dat de faute eer soude gheweest zyn inde te seer
 groote haeste ende inden te seer vierighen puer / van te
 bewysen henliedder ghehoorsaemheyt tot zyne Maie-
 steyt / ende affectie tot zyne Hocheyt / dan andersins.

Doorts hoe wel dat zy ghehadt hadden zeer rechte-
 veerdighe oorsake van syne Hocheyt niet te ontfangen
 met den naevolck vande viendelinghen die hy mede
 ghebroycht heeft / geheel contrarie den x^{ten}. artijkel van
 voorseyde accoord. So ist dat zy op hope dat hy metter
 tijt hem voegghende tot henliedder rechtveerdighe ver-
 soecken / daer in orden soude stellen / hen gheheel op
 hem vertrou hebben / ende hebben voor alsdan dat al
 ghepasseert / by ooghtuichinghe / om hem by effect te
 bewysen de groote begheerte die sy hadden van hem te
 dienen ende onderdanich te zyn.

Daer en bouen soo is gheheel kennelijck de groote
 nedersticheyt die sy ghedaen hebben om henliedder volck
 af te dancken / soo wel te peerde als te voet / soo we^l wt-
 landers als inlanders / iae eer de Duytschen eenen voet
 verlet hebben om te verlaten de steden die sy herwaerts
 ouer inhielden / ende desghelijck den grooten puer die
 sy ghetouwt hebben om hen te taxeren ende te ouerla-
 den / om den eenich middel te vinden de betalinghe
 vande Duytschen / de welke zy ghenomen hadden
 tot henliedder last / niet reghenstaende dat zy eer oorsake
 hadde een geoot deel van dien te houde voor haer vran-
 den

den/ende voor sarrageerders ende roouers vanden lan-
de/al om te bewysen de zeer ootmoedighe ghehoirsaem-
heyt ende onderdanicheyt tot syne Maesteyt.

Oock en soude zijn Hoocheyt niet een enckel point
connen by brenghen/daer in dat zy dien aengaende hen
souden zijn te buyten ghegaen oft vergeten / ende daer-
om ghevoelende hem seken ghedwonghen/soo stelt hy
hem altyts aende wercken vande voorseyde Heere de
Prince van Orenge / ende vande Staten van Holland
ende Zeelant/met de welke de Staten niet en moghen
belast noch beschuldicht worden.

Shemerct selfs dat de Staten hen altyts aen syne
Hoocheyt ghepresenteert hebben / in ghevalle dat de
voornoemde Heere de Prince / ende Staten van Hol-
lant ende Zeelant hen seken in eenich point vergheten
hadden / of niet en hadden gheheel voldaan der pacifi-
cacie van Ghent / te willen in sulcher voeghen met hen-
lieden tracteren / dat zy hopen die tot de reden te brin-
ghen / ende in ghevalle van ghebreke / dat zy als
dan niet en sullen in ghebreke zijn van syne Hoo-
cheyt bystant te doen / om te doen tghene dat bevonden
sal zijn behoorlyck / inder voeghen dattet gheheel claer
is / dat de Staten hier in voldaan hebben soo zy schul-
dich waren.

Ende aenghaende tghene dat hy by brengt de con-
spiracien teghen hem ghemaect / men siet dattet is
een te zeer ydel pretext. Naedien de Staten soo die-
wils ende menichmael hem ghebedenende ootmoede-
lyck verlocht hebben / met alle ernst / dat hy soude
willen

willen verclaren d'Authours / voorstellers oft fau-
teurs van dese conspiratie / ende oock die aenbren-
ghers / met verbintenisse daer ouer te doen sulcke
ende soo exemplaire iusticie / dat zijn Hocheyt sou-
de te vreden wesen / ende alle de werelt oorlsake heb-
ben / om hem te verskeren van henlieder ghetrouwic-
heyt ende ghehoorsaemheyt / tot zijne Majestejt / zijn
Stadthouders ende dienaers.

¶ Anderstins en hadden de Staten gheen middel om
daer af te doen eenighe bewijsinghe / deur dat sy d' Au-
thours niet en kenden. Ende in dien zijne Hocheyt
hadde ghedient geweest daer af verclaeringe te doene /
daer en was gheen twyfel aen / de Staten voorseyt sou-
den hen behoortich daer in ghequeten hebben / hoe wel
datmen op een lichtveerdich ende onseker raport / son-
der ander verskertheyt / oft emmers op de gheschre-
uen brieuen sonder naeme of onderteekeninghe / niet
en behoort lichtveerdich te procederen tot eenighe rea-
le executie / ghemerct selfs dat sy tot anderen tijden by
experientie gheleert hebben gheweest / doen op der
ghelijcke raport / by de Heere Octauio Sonzaga ghe-
daen inde name van zijne Hocheyt / ghevanghen
werden de Heere van Bonniuet / ende van Beran-
gerville / die naerderhant bevonden werden gheen-
stins beschuldich / ende daerom ontslaghen / ter resolu-
tie vande Heeren vanden Raet van State. Dewelcke
oorlsake is gheweest dat tusschen de voornoemde zij-
ne Hocheyt ende Staten / niet langhe voor zijn ver-
treck nae Ramen / ghesloten heeft gheweest / van niet
te ontfangen / noch hoorenende min te geloouen eenige
raporten / ten ware dat die onderteekent waren / ende
daer

dat al niet malsanderen gecommuniceert ware / dwelcke zyne Hoocheyt niet en heeft onderhouden.

De Staten hebben dan hier in ghedaen henlieder debuoir / ende en souden van gheen saken comen belast zyn / iae ter comparatie z hebben verdient den lof ende goetwillichheit van zyne Hoocheyt / dat sy hem ghepresenteert hebben behaluen zyn ordinaire wacht / noch dry hondert wtghelesen haeckgheschutten inghebooren vanden Lande / ende hebben verbonden hen persoonen lijf / goet / ende eere / tot de bewaringhe vande persoone van zyne Hoocheyt. Dwelck voorwaer een punct is / dat sy niet en souden meer connē woen al waert den persoone van zyne Maesteyt selue.

Waer by claerlyck ghesien wort dat maer gheleende decessels en zyn / om een verwe te gheuen der begeerten die hy hadde om te comen totten orloghe / dwelck beter heeft outdect gheweest by de pacquerten naderhant gecomen wt Spaignien. Dwelcke / al ist dat de Staten niet en hebben ghearresteert / noch opgebroken / noch doen arresteren / noch woen opbreken / soo ist dat z sy siende twerclaren dat zyne Hoocheyt alree ghedaen hadde vande vyantsche meyninghe tot henlieden / ende alle de landen van herwaerts ouere / met soo merckelijcke bewysinghe: niet en hebben comen ghevinden d'arrest ende opbreken vande selfde pachetten / dan wel tot propoost / totter bewaringhe vanden lande. Ghemercc selfs / datmen inde selfde heeft claerlyck outdect sen gelijcke ghelycformicheyt van ghevensstheyt in Spaignien / met de ghene diemen ghebruijct herwaerts ouer / teghen de heeren ende Staten van desen lande. Zyne
Maesteyt

Maieſteypt ſchrijvende tot zijne Hooghcypt/dat hoe wel hem ſwaer viel te verdragen ſulche perſoonen/noemende by name ende toename de principale Heeren ende Gouverneurs vande Provincen vanden lande/ ende dock dat een harde ſake is henlieden deucht te doen/ ende vande welke hy behoort niet wel te vreden te welen/ ſoo moetmen hem voor eenen tijt voeghen/ met meyninghe dat de ſaken weder ghebrocht zijnde op eenen goeden voet/ men die ſoo ſal tracteren dat de goede niet meer oirſake en ſullen hebben om henlieden daer aen te ſtooten/ende by die ghene die de voornoemde Antonio Perez ſchrijft aen Escovedo / de welke hy wil dat ſy dock dienen voor zijne Hooghcypt/worden claerlijck ontdeckt d'aenſlaghen die ſy hebben op Enghelant/ om alſo als de voorſeyde Escovedo verhaelt hadde in zijne brieuen aenden Coninck/ deur het middel vande Eplanden van herwaerts ouer dat in te nemen/waer toe dat hy hem gheloeft alle byſtant van wegghen den Marquis de los Delez.

Alenghelien dan dat ſoo openbaer is dat Don Jehan pretendereer/ ghelijck hy van allen tijden heeft ghepretendeert d'lant te ſtellen in orloghe ende brant. Ende als Escovedo ſegt / deſe ſaken te remedieren deur vier ende bloet. Voorwaer de Staten en hebben niet comen gheſchouwen nech ghewijcken een ſulche ende ſoo dringhende noot/ten ware dat ſy hen hadden willen beſculdich maken van een valſche verraderie/ende den vaderlande meynedich welen. Rae dien ſy van Godt/ende vande menſchen/ gheroepen zijn / om beſchermers te welen vande priuilegien/gherechtigheden ende wygheden vanden gememen volcke/vanden welke ſy d'lichae

H

repre-

representeren by de dyse Staten / vande Seesteliche / Edelen / ende Steden / ende dat niet alleene henliedder eedt/hen verbint om tghemeyne volck te beschermen in tghene des gheleyt is/maer doock in henliedder handen ontfanghen hebben den eedt vanden Coninck / in ghelijcs doock van zijne Hoocheyt/die te doen onwerekelijck onderhouden ende obserueren / ende voorts byde alliancie ende vereeninghe die sy ghemaecht hebben / de welke selfs zyn Hoocheyt heeft gheaprobeert / soo zyn sy daer in ghelhouden ende verbonden op de pene van meyneedich te zyn/ende ghedegradeert van alle eere.

Ende doock ist dat de Ouerheere/mits de preuilegien vanden lande/niet en mach voeren of verclaren orloghe teghen een ander Prince / of wremt volck / sonder consent ende wille vande Staten. Iae ist dat sy (in gevalle de voorseyde Prince misbruyckende zyn macht / brekende ware de priuilegien/ende teghen reden ende gherechticheyt tghemeyne volck fouille dede)gehouden zyn henlieden met ghewelt daer teghen te stellen / mogende hem wengeren alle gehoorlaemheyt/ende kiesē eenigē Souverneur in Ouerheyt / totter tijt toe dat de bedreuen fauten gherepareert souden zyn/ als claerlick blijkt by de Preuilegien vanden lande / ende exemplen vanden ouders/ghelijckformich ghenoech den gheschreuen rechte / wie is de ghene die onkennen sal / dat de Staten niet en souden nu ter tijt verbonden zyn deur het deuoir van henliedder vocatie/met wapenen hen te stellen teghen een Stadthouder vande Prince / de welke noch eer hy ontfanghen was van alle de landen/ende selfs eer hy voldoen hadde den principalen punten en
de

de condicien / op de welcke hy behoorde ontfanghen te wesen / ghelijckformich d'euwich Edict / alree de wapenen neemt teghen d'lant / ende vpanfche wijze inneemt de stercke plaetsen / met meyninghe van al te vernielen te viere ende sweerde? ende niet alleenlijck en soect hem seluen wy te maken vande verbintenisse daer in dat hy by eedt / ende wederhydich contract onverbickelijck is ghehouden / maer oock te verdrucken / ende gheheel onder de voet te brenghen de preuilegien / gherechticheden / ende vryheden vanden vaderlande.

Want dat zijne Hoocheyt niet en heeft volcomen de condicien / daer in hy hem verbonden hadde doen hy ontfanghen wert / is soo claer ende bekent / dat gheen proeue van doene heeft / ende wy hebben alree ghesien / dat hy teghen vvoorlepde accoort / hem heeft beholpen met vremdelinghen / iae raden ende achterraden heeft ghehouden / met de ghene die ghesvoren ende openbaer vanden waren vande ghemeyne ruste ende welvaert / ende den goeden patrioten gheheel suspect / dat hy in stede van te doen castijen de misbruycken vande Soldaten / soo wel Spaigniaerts als Duytschen / die gheprocureert hadden de verderffentse ende deirlijke desolatie van dese landen / ghelijckformich den seuensten artikel vvoorsept / niet alleene die en heeft g'avoepert ende ghehouden voor: zijn beste dienaers / maer hy heeft hem met henlieden beholpen / inde occurrentien ende saken vanden staet van desen lande / ende heeftse ghefauorizeert ende met alder ernst gherecommandeert aen zijne Maesteyt.

Ende inde plaetse vande Duytschen te doen wttrec-
ken / dewelcke waren als de resterende voncken van
dit derlick vier / van ons steden ende huylen (ghelick
hy verbonden was byden derden ende vijfften artikel
vande voornoemde pacificatie) so heeft hy die heymelick
ghenomen in zijnen dienst / ende heeftse soo wel ghevoet
met heymelicke solferstecken ende werck / dat sy weder
op een nieu opgherelen zijn in een nieuwe vlamme / om
het lant te brenghen in een geheelen brant ende verderf-
senisse / iae selfs hy heeft weder ontboden de principale
Spangiaerts / ghesworen vanden van dit ons vader-
lant / om deur de selue te procureren de wrake soo wel
by hē / als by hentieden begheert / in stede van het ghe-
schil vande wederstellinghe vande gouvernementen /
wt te stellē tot de generale vergaderinge vande Statē /
volghende den neghentiensten artikel / heeft hy so wel
gheanticipeert de practike vande particuliere preten-
sien / dat hy heeft gheeffectueert de loose vondt van Es-
covedo / van malsander te doen pluckhappen / ende in
twist te stellen / inde plaetse van te houden staende de
preuilegien / vancien ende costumen vanden lande (ghe-
lick hy gheloeft heeft in thienste artikel) hy heeft deur
alle middelen veneersticht de orloghe / den ghenen die
hen hebben ghereclameert opde voorslepde preuilegien /
ende iusticie begheert hebben dien achtervolghende.
Selfs hy heeft d'orloghe beghonnen teghen de Sta-
ten vanden lande / om des wille dat sy niet en hebben
conuen voor goet houden noch consenteren dese manie-
re van procederen.

Metten cortsten gheseyt / d'artikelen van voornoem-
de accort zijn tweederhande / d'een die verbinden de
Staten

Staten tot zijne Hoocheyt/ dander die verbinden hem tot de Staten/ men sal bevinden dat van de ghene / by dewelcke zijne Hoocheyt hem verbonden heeft aenden Staten/ bycans niet een enckel point en is/ van d'eerste totten elfften / (aen dwelcke dat beghinnen de ghene die den Staten aenghaen) dat van hen onderhouden ende volcomen is gheweest / iae selfs dat hy niet en heeft gheheel ghebroken ende gheviolceert.

Daerom ist dat de Staten ghehouden ende verbonden zijn henliedert eedt goet te houden/ ende te doen onderhouden de pointen vande pacificacie ghemaect ende ghesworen / eerst metten voorseyden Heere de Prince van Oringe/ ende Staten van Hollant ende Zeelant/ ende daer nae met den Heere Don Jean / dewelcke de Coninck selue gheratificeert heeft wt Spaignen / ende dat zijn Hoocheyt/ in stede van henlieden te voldoen in reden ende equiteyt/ als hy schuldich was/ secretelick de wapenen aenweert heeft / de stercten inghenomen/ verbonden ende comploitten ghemaect heeft met de vrendelingen / verdruckers ende beroouers vanden lande/ ende henlieden verweert ende belast heeft hen te stellen inde principale steden / om met henliedert hulpe ende bystant te omcinghelen ende van allen zijden te omringhen de Staten/ ende daer en bouen heeft weder gheroepen de voorseyde Spaignaerts/ teghen het seuēste artikel van voornoemde accoor. Wie is de ghene die niet claerlick en siet dat de Staten hebben gheweest ende zijn (wel teghen henliedert danck) gheforceert ende ghedwonghen te wesen op henliedert hoede / ende te nemen de wapenen om henlieden te verweeren / sonder die te moghen schouwen oft wijcken/ ten sy dat sy wil-

len onghetrouwe zijn den Coninck / den ghemeynen volcke / ende henlieder vaderlant / ende in alder manieren verlieten ende vernielen henlieder leuen / huysvrouwen / kinders / goeden / erfuen / vryheden / rechten / ende privilegien / voor henlieden ende alle hen naecomers / en eyndelick te sien volcomen de begheerte ende aenslach van Escovedo / g'approveert vanden voornoemden Don Jan / de welke is / al te vernielē mettē viere en sweerde.

So blijkt dan dat de voorsede Staten d'ouloghe niet en beghinnen / maer dat sy die te rugghe drijven / ende niet en pretenderen tot eenighe ander sake / dan om hen seluen te beschermen teghen een tyrannie ende verdrukkinghe meer dan Heydens / de welke hier heeft opgerecht gheweest byde Spaensche Souverneurs / ende verborghen gheleghen onder de schoone ghelaten van soeticheyt van zyne voorsede Hoocheyt / ende bedeckt onder de favorabel mantels vande Keligie / ende vande ghehoirsaemheyt die men den Coninck schuldich is.

Breelende oock met zeer goede reden de voornoemde Staten / d'ouervallen vande stadt van Antwerpē / deur middel vanden Castele / waer toe zyn Hoocheyt hadde moghen int secrete de soldaten ommecoopen ende persuaderen / ghelick de teechenen hen alree ontdeckt hadden / soo hebben sy ghedwonghen gheweest dat te doen teghen de stadt afbreken / ende te voeghen totter stadt / ende desghelijck henlieden te resolveren / nopende het Casteel van Ghendt / mits dat sy geen ander remedie en hadden voor henlieder versekertheyt.

Optgene dat zyn Hoocheyt heeft willen voorhoudē
by

by gheschryfte voor iustificatie/dattet wtlegghen der cyfren vande voorseyde brieuen/soude wesen een compositie ter wille gemaect/de solutie die hy naderhant geeft inde selfde brieuen/openbaert ghenoech dat hy die gheschreuen heeft/ende oock voorseyde wtlegghen vande cyferen heeft in sulcker voeghen ghevistteert gheweest inde volle vergaderinghe vande Staten/daer by zijnde eenighe vanden Raet van State/datmen niet en kan/noch en behoort daer aen eenichsins te twijfelen/daer toe hy advoperende een deel van voorseyde wtlegghen vande Cyferen (ghelyck hy ghedaen heeft) nootzakelijck behoort dat de reste selfde volghe.

Daer en kan oock gheen misdaet wesen van wegen de voornoemde Staten/dat sy ghehouden hebben de copie vande voorseyde brieuen/ghemerckt den staet vande saken van desen lande/ende dat de voornoemde brieuen hen ghesonden hadden gheweest/afghevozen in voornoemde vrent lant/sonder eenich henliedder wete of consent/ende gheheel de Cyferen wtghelept.

Ende verre ist dat op den tijt vande date der voornoemde brieuen te letten soude zijn/om hen te excuseren/hy behoorde doen eer meer ende meer te arbeypden/om te winnen twolck dat hy corrs daer nae moest gowernereren/volghende zijn gheloften ende verbintenissen.

Hem oock gheheel faillerende het argument dat hy neemt op de aenmerkinghe des tijts/dat hy doen hadde gheweest onder eens anders bewaringhe

waringhe: Ghemerct dat langhe daer nae zijnde in volle gouernement / hy soude gheschreuen hebben aende Keyserinne / tot groote schande ende vermaetheyt vande Staten / henlieden oplegghende / dat sy niet en wilden kennen henlieder Godt / noch onderdanich zijn henlieder Coninck / als breeder blyct byde selfoe brieuen.

Oock ist een sake sonder fondement / te segghen dat de brieuen van Escovedo hem niet aen en ghaen / ghemerct dat hy in de zijne / hem gheheel ghedraecht tot de selfoe / die oock zijn vanden selfden tyt / die daerom niet en connen hen restringeren ende simpelich refereren tot materie van financien / gelijk hy voorhout.

Mengaende tghene dat hy oock seght / dat de Prince van Orenge hem was sterc makende / ende dat die van Hollant ende Zeelant hen niet en souden willen houden aende resolutie vande Generale Staten / ende dat hy daerom in zijnen raet bevonden hadde / van zijne persone te stellen op een verskerde plaetse / ende twolck van orloghe niet af te dancken maer te behouden. Dit en heeft oock geen fondamēt / om des wille dat hy ter contrarie behoorde / so veel meer te aerbeydē / om te volbringhen zijn geloften ende verbintenissen / ende d'ander landen te behouden op zijn zijde / van waer hy hopen mocht zijn principale hulpe / ende niet te verlaten ende altereren deur sulche heymelijche aenslaghen ende factien.

Zijnde zeer onredelijck dat zijne Hoocheyt daer verclaert / dat hy van sinne was den Staten te representeren de pointen / inde welke de Prince van Orenge in ghebreke

ghebreke was/om daer nae hem te sommeren van zijn debuoir/gemerct dat van wegen der voornoemde Staten/selvs hem gesonden hebben gheweest d'artikels vande pacificatie/de welke schenen te resteren/om vā weder tijden voldoen te werden/waer op dat hy noyt en heeft gheantwoort/noch henlieden daer eenighe mentie van ghemaect.

Waer in claerlijck bewesen wort/dattet zijn voornemen ende eerste meyninge niet en heeft geweest/dwelcke so veel te merckelijcker is/mits dat hy hebbēde deur hem van dat hy eerst comē was/ouer al geschreue d'orsake van dien/alleentijc de verwe gegeuen hadde vande versekertheyt van zijne persone/tegen de welke eenige louden gheconspireert hebben.

Hoo en moetmen niet verwondert zijn datmen is op zijn hoede/en datmen neersticheyt doet om d'aenslagen te ontdecken deur afworpinge vā brieuen en andersins/ghemerckt het perichel daermen hem inne vindt/ende dat hy deur de voornoemde brieuen/soeckt d'ooghen te verblinden/ende de herten van het volck te doen slapen.

Menghaende de waerschouwingē die zijne hoocheyt verclaert/dat hem gedaē sijn by de Heere de Borchgrauue van Sent/inde maent van Meye/terwloop vanden tijt naderhant verlopen/ende tvervolch vande saken/miet by ghebrocht hebbende der waerheyt geijck zijnde/behoorden hem meer dan versekert ende ghevesicht te hebben/om alsulcken raporten gheen ghelouue te gheuen.

Selijc hy niet en behoorde ghedaen te hebben / tgene
 dat de Heere d' Hertoghe van Hertscht soude moghen
 met hem gheconfereert hebben / dat van noode was die
 volck te handelen met soeticheyt ende reden / versende
 nieuwe alteratien. Maer hier op hem ghelijchformich
 te maken zijnen raet ende advijs.

Ende in alle ghevalen / verre ist dat sulcke waer-
 schouwinghen behoorden zijne Hoocheyt oorlake te
 gheuen van tghene datter ghebeurt is / maer behoor-
 de selfs hem te houden soo veel te meer versichert / nae
 dien dat sulcke principale personagien vande Staten/
 hen seluen betoonden soo zere gheaffectionneert tot
 de verskertheyt ende bewaringhe van zijnen persoo-
 ne / nae dien dat sy / om een simpel suspicie / hem soo
 sorchfuldich ghewaerschouwet hadden / waer deur
 dat hy hem behoorde soo veel te verskerder te hou-
 den / dat sy in dien daer eenighe ander sake ouerco-
 men hadde / niet en souden ghelaten hebben hen deb-
 voir te doene / soo wel om hem te waerschouwen / als
 om te beschermen.

Doch en behoorde zijne Hoocheyt dese waerschou-
 wingen / noch ooc zyn verreck op het voorlepde Casteel
 van Ramen niet versiveghen te hebben voor den Raet
 van State / noch insgelijc den voornoemde Staten / en-
 de principale Heeren neuen haer : De welcke sonder
 eenighe faute / souden d' iurrie hen aengetrocken ende
 daer af allulcken vertooninghen ghedaen hebben /
 als men mocht hopen / doer de debvoeren die van te ve-
 ren wel ghedaen waren om veel minder orlake.

Ende

Ende de Staten souden wel begheeren dat zijne voornoemde Hoogheyt by effect bewese / de geneghentheyt die hy seght te hebben totten paps / ende dat hy niet om soo slechten oorlake / als om alleene de vreesse ende verskertheyt van zijnen persoone (also hy seght) in sulcken perikel ende dangier en stelle / soo wel de Catholijcke Roomsche Keligie / als de landen van zijne Majesteit / deur soo grooten versamen ende vergaderinghe van het vromde Crjchswolck / die hy van alle zijden is makende.

By dese ende ander redenen hier voren verhaelt / is volcomelijck ghesoldeert op al tghene dat voorghehouden is gheweest om de iustificatie van dit sept.

Ende hoe wel dat dit verhael waerachtich is / ende datmen selfde wel behoort volle ghelooue te gheuen / ghemerckt dat nimmermeer sal bevonden werden / dat de Staten ghesailgeert / oft in ghebreke gheweest hebben van henlieder ghetrouwicheyt ende debvoir. Nochtans soo hebben sy tot meerder te vreden stellinghe doen voeghen int eynde van dien / d'afgeworpene brieuen van woorst tot woorst / met de translatie der seluer.

Protestterende luyde ende claerlijck voor Godt ende de menschen / dat sy van alle de onghewallen die spruyten sullen wt dese orloghe / in ghevalle dat men daer toe moet comen / dwelcke ware tot henlieder zeer groot verdriet / gheensins en sullen beschuldicht sijn / aenghesien dat sy gheen oorlake daer toe ghegheuen en hebben / maer ter contrarien by alle
 J ij middelen

middelen die moghelijk zijn ghearbeeyt om die te be-
 letten/ hebbende tot noch toe gheenen anderen brucko-
 laer ghebruyckt / dan van requesten ende soete ver-
 tooninghen / ende presentatien / de welke hen niet
 en hebben gheprofiteert / ende bidden met eenen alle
 goede Patrioten / ende de ghene die haer eyghen wel-
 vaert / ende van haerlieder huysvrouwen ende kin-
 deren lief hebben / ende de vyfheyt die sy ontfanghen
 hebben van henlieder voorvaders / voorstaen / dat sy
 willen met alle hen macht / advijs / ende middelen hen
 lieden helpen / ionstich zijn / ende bystaen / ten eynde/
 dat sy souden moghen van henlieden ende hen nae-
 comers afkeeren / een soo onrechtweerdich ende onre-
 delijck ghewelt / ende een tock van slavernye / soo on-
 weerdich ende onverdrachelijck.

Noch bidden sy dootmoedelijck den Coninc / heer-
 lieder Querste Heere / ende natuerlijcke Prince / den
 Keyser / ende alle Coninghen / Princen / ende Vor-
 sten van Christenryck / dat sy willen met een ooghe
 van Justitie ende gherechticheyde / verghefelijchapt
 met deirnisse ende medelijden / aenmercken henlie-
 der verdruckinghe in desen vuytersten noot / die hen
 heeft ghesortceert / ende bedwonghen / de wapenen te
 aenweerden tot henlieder defensie / reghen de ghene
 dien sy ontfanghen hadden / ende met alder herten
 begheerden te eeren / dienen / ende onderdanich te we-
 sen / in alle ghetrouwicheyt. Ende dat sy niet en sou-
 den willen eenichsins gheloouen / dat dese onloghe
 soude by henlieden staende ghelhouden zijn deur ver-
 metenheyt / oft deur begheerte van meuwicheyt / of
 wt

wt eenighe wille van te verworpen de ghehoorsaem-
 heyt diemen zyne Majestejt schuldich is / maer dewe-
 enckel cracht ende noot van hen seluen te bewaren
 teghen d'wterste verdruckinghe / vande ghene die hen
 willen sien in alder manieren ghedestruert / ende
 om te houden staende tghene / daer toe dat sy ver-
 bonden zijn / van weghen t'Goddelyck ende weere-
 lych recht.

Ende daerom bidden sy zeer ootmoedelyck / dat
 men henlieden ionste ende bystant doen wil / in
 eene soo rechtveerdighe ende goede querele / ende
 dit arme landt bewaren / van dwelcke alle de landen
 van Christenryck ouer alle tijden ontfanghen hebben/
 ende noch sullen moghen ontfanghen (waert dat de
 straffe onghemamierthejt van henlieder vanden dat
 ghedoothde) zeer veel comoditejten.

In dwelcke sy Godt eenen zeer aenghenaemen
 dienst sullen doen / ende een sonderlinghe deucht voor
 tghesheel Christenryck / ende sullen de voorseyde Sta-
 ten verbinden hen te dienen ende te bekennen/ by al-
 le ootmoedighe diensten thennewaerts.

Verfoeckende zeer ernstelyck / dat sy niet en wil-
 len wemt vinden in respect vande dispositie vande sa-
 ken / ist dat de voornoemde Staten / iae selfs die van
 Hollandt ende Zeelant / ende de voorseyde Heere de

Prince van Oringe / achtervolghende het tweede artikel vande pacificatie ghemaect tot Ghendt / hen tlamen ghevoecht hebben / met henlieder machten ende middelen / om met ghelijcker hande te wederstaen / ende van hen te dyuen de furie van henlieder vanden / ende te voorsien henlieder ruste ende versekerthepde.

Hier volghen

De Brieven opden wech

afgheworpen (waer af mencie ghemaect
wordt in dit teghenwoordich verhael) in
Spaensch / ende de translatie van dien in
Nederlants / om ghesaementlijck deene
ende d'ander byder handt te hebben.

2
A L A S. C. R. M A G^d.
del Rey nuestro Señor.

S. C. R. M^d.

YA ESCRIVI à V. Ma^d. que me quedaua aquí procurando que se me dies el cumplimiento de lo que los Estados han ofrecido. No han acabado, y pierdese tiempo, porque tanta gente no se puede detener mucho en Mastriche estando junta. De credito no he podido valerme de vn real, ni de V. M. le fia hombre de la contratacion, ni quiere tratar fino es teniendole primero en su mano. Y V. Ma^d. contra la opinion y parecer de todos los que entienden estos negocios, no ha sido seruido atajar tanto mal y daño contra su seruicio, y de toda la republica, tomando resolucion en lo del decreto, de que depende todo este mal: yo quisiera prouar esto como lo prueuan los que ay procuran que V. Ma^d. vaya por el rigor, porque con auer dicho lo poco que supiera, si me lo preguntauan, acabara: pero tener a mi cargo hauer de contentar à gente tan suelta, y en tanta cantidad, no con consejos y palabras, porque esto no lo admiten, tiene me apretado, y al Señor Don Iuan à peligros de perder su libertad, porque como esta gente esta mal intencionada, va buescando nuevos achaques para boluerse y turbar lo todo: y por la trama que estos dias han traydo, se puede ver. Entiendese que los fadores della, son el Conde de Lalaing, y Champagny, como son de los menos obligados al seruicio de V. Ma^d. No me marauillo: Ellos, Señor, quieren quedar libres, y biuir como les pareciere: y a trueco desto que venga el Turco a ser Señor de la tierra. Segun el camino que lleuan, ser lo ha el Principe de Oranje, que es todo vno; porque tiene ganadas las puertas, y va (como he escrito à V. Ma^d.) armandose de nuevo y fortificando. Tiene à Amsterdam cercada con fuertes y armada, de manera que se le abra de dar. Y es gran lastima, hauiendo sido tan fiel. En el castillo de Vtrecht han puestos los Estados burgeses, que es tener le el dicho Principe. Assi que, Señor siendo este el estado del negocio, yno queriendo estir el Señor Don Iuan al gouierno, hasta que ayan salido

los Estados los Españoles (que podría ser algún reparo) mire V. Mad. el cuydado que puede, y deue dar: y si auria conuenido al seruicio de V. Mad. tener aca dinero para acabar de arrañarlos, y vera lo que aprouechara esta confiança. Ando tratando con estos mercadores q̄ se contenten de dar me letras à pagar en Milan à plazo tan largo, que pueda V. Mad. proueer la sustancia, y embiar con ellas à los soldados, a segurandoles en mi proprio nombre y iuramento, que sera cumplido à su tiempo, y que ellos no pondran sustancia sino forma. No ay quien quiera hazerlo. Visto esto, y que en la tardança esta el daño deste negocio, y que ninguna intercession ni medio ha bastado, para que me den estas letras: he tratado que me contentare de darles letras de la misma quantidad que me las dieron sobre V. Mad. y que no paguen las suyas hasta que tengan auiso que V. Mad. ha dado satisfaciõ à sus respondientes por las q̄ yo embiare del Señor Don Iuan. Tan poco salen à esto. Dizen que ya faltaran à su credito si dan sus letras y no se cùplen. Les he dicho que no les tocara en vn pelo de li. que se acuerden, que hauiendo dado vnos para aqui Constantin Gentil, hauiendoles ofrecido ay proueer la sustancia, como no se hizo, no pago, y no perdio nada de su hazienda, ni de su credito. Tan poco les persuade esto. Tienen perdida la gaña de negociar con V. Mad. Y à la verdad tienen razon. A interesse ni por gañancia no he podido facer nada. Vltimamente viendo impossibilitado el negocio, y que no tiene remedio, y si los Españoles no fallen, esto se boluera à muy peor estado que tenia, porque abremos perdido esta plaça tan importante: para que no venga tanto mal he leuantado vna platica que obligue à algunos à negociar, y es que si me dan letras de cien mil escudos, les dare letras para que V. Mad. pague aquellas y vna tercia parte de lo que les deue del dinero que prestaron aqui al Commandador mayor: y que tan poco quiero que pague sus letras sino tuuieren primero auiso de sus respondientes, que V. Mad. les ha dado tal consignacion que estan contentos. Y mi cuenta en esto es, darles letras à la gente, y que V. Mad. tenga plazo para proueer el contado à Italia, que es lo mejor siempre, y en tal caso quedara la deuda destes como agora esta. Y si à caso V. Mad. no tuuiesse forma de proueer el dinero biuo, darles à tales consignaciones que se cõtenten de lo que aca abremos tratado. V. M.

en esto, aunque ocupa mas hazienda, paga lo que deve. que los emprestados, y particularmente de mercaderes que no han negociado con la corte, no pueden ser comprehendidos en el decreto: y quando lo fuesen, no estan estas cosas en termino que V. Md. no aya de tener por bueno qualquier negocio para facar dinero, para tan instante necessidad, por desbaratado y caro que sea. Y en caso que esto no contente à V. Mad: vengan otros criados à tratarlo que queda, que ya su autoridad y prudencia bastara à repararlo que à mi se me haze imposible. Y entienda V. Mad. que si no se cumple lo que assentaremos; que esto tendremos por licencia, y que nos yremos como venimos. Porque no dando nos V. Mad: sustancia, y no pudiendo sin ella hazer nada, no es justo que esperemos mas, ni conuerna al seruicio de V. Mad. estar sin autoridad y dinero. Guarde &c. De Anueres à 27. de Março. 1577.

Vassal y criado de V. Md.

Escoueda.

**Wende S. C. R. Ma^t. vanden
Coninck onsen Heere.**

S. C. R. M.

Ick hebbe alree gheschreven aen uwe Ma^t. dat ick hier was beneerstigende om te ontfanghen de volcominghe van tgene dat de Staten ghepresenteert hebben. Sy en hebbent noch niet volbroecht / ende men verliest tijt / want eenen soo grooten menichte van volcke by een en kan niet lange tot Maestricht ghelouden worden. Ick en hebbe niet eenen Real rommen binden op credijt / ende daer en is niet een vanden Contracte die uwe Ma^t. derf betrouwen / noch die handel willen / ten sy dat sy tgelt eerst in handen heeft. En uwe Ma^t.

5
Maesteyt teghen droynie van alle de ghene die verstant
hebben van dese saecken / en heeft niet ghedient gheweest van
af te snyden een soo grooten quaet / ende schade teghen zynen
dienst / ende vande gheheele Ghemeynte / resolutie nemende
op het decret / wt dwelcke all dit quaet is spruytende . Ick
wilde dat ick hier op mijn redenen mocht segghen / ghelyck
de Ghene doen die derwaerts-ouer beneerstighen aen uwe
Ma^r. dat sy inde rigew soude voortz gaen : want gheleyt
hebbende (soo verre alst my ghebraecht ware) dit luttel dat
ick daer af weet / ick soude ghedaen hebben . Maer den
last hier hebbende om te vreden te stellen een volck dat soo
seere van zynen sin is / ende in soo grooter menichte / die niet
en sullen te vreden willen zijn / noch met raet / noch met woord
den / (den welcken sy gheen plaetse en gheuen) dat maect my
perplex / ende stelt den Heere Don Jan in termen van te
verlieten zijn bypheyt / om des wille dat dit volck een qua-
de meyninghe is hebbende / soeckende nieuwe oetslaecken
om hen achterwaerts te trecken / ende al in troubel te stellen.
Men macht sien aen tghene dat sy dese voorleden daghen
gheroect hebben . Ende de fauteurs van desen / men ver-
staet dat zijn de Graue van Lalaing ende Champaign /
Ten gheeft my gheen wonder / midts dat sy zijn de minst
ghehouden in uwe Maesteyt : metten cortsten / Heere / sy
willen by bliuen / ende leuen nae hen goetduncken . En-
de hierom sullen sy te vreden wesen / dat den Turck Hee-
re vanden lande komme worden . Ende nae den wegh die
sy nemen / soo salc de Prince van Oringe zijn / die welc-
ke al tselcde is . Want sy heeft de Hauenen ghewonnen /
ende is hem op een nieuwe wapenende ende sterck maken-
de / ghelyck ick aen uwe Maesteyt gheschreven hebbe / sy
houdt oock Amsterdam beleeghert met eenighe stercken / en-
de armeyt / in bueghen dat hem sal moeten in zynen han-
den opgheuen . Dwelcke groot jammer is / hebbende
dese Stadt soo gherrouwe gheweest . De Staten hebben
Borghers ghestelt int Casteel van Utrecht / waer by men
mach rekeninghe maken dattet de Prince heeft / inder bue-
ghen / Heere / dat de saecken zijnde in sulcken staet / ende

6
die van herwaerts-ouer niet willende de Heere Don Jan ontfanghen totten goubernemente / vooz dat de Spaen-giaerts gheheel sullen wt dese landen zijn / (de welcke souden moghen dienen tot eenighe remedie) uwe Maesteyt aenmercke wat een pijn ende sorghe dat dit mach ende moet gheuen / ende oft wel soude te passe gheromen hebben / tot dienst van uwe Maesteyt datmen hier hadde ghelt ghehadt / om een eynde te maken van henlieden wt te ropen / ende sal sien tghene wat profiteren sal dit betrouwen.

Ich handele niet dese Coopliden / ten eynde dat sy my souden willen brieven gheuen / te betalen tot Milanen / met soo goeden termijn / dat uwe Ma^t. soude moghen bezorgghen de stoffe die daer van noode sal zijn : ende met de selfde soude ick willen dat ick mocht de soldaten doen vertrecken / henlieden versekerende in mijnen eygen naem / ende onder mijnen eedt / dat dese brieven sullen voldoen werden op zynen tijt / ende dat de Coopliden hier in niet en sullen eenighe stoffe doen / dan alleene de vorme / daer en is niemant die dat doen wil. Dit ghesien hebbende / ende dat alle de schade van deser sake ghelegen is / inde lanckheyt des tijts / ende dat gheen tusschen spreken / noch middel suffisant heeft gheweest om henlieden te perswaderen / dat sy my souden dese brieven gheuen / soo hebbe ick henlieden ghepresenteert brieven te gheuen / op uwe Maesteyt vande selfde sommen dat die henne zijn sullen / ende dat sy niet en sullen voldoen de ghene die sy gheuen sullen / vooz dat sy de wete sullen hebben dat uwe Maesteyt daer sal voldoen hebben henlieder correspondenten / op de brieven die ick senden sal vanden Heere Don Jan. Noch en hebben sy hier mede niet willen te vreden zijn / legghende / dat sy hen credit verliessen souden waert dat sy henlieder brieven gaven / ende naederhant die niet en betaelden op den tijt. Ich hebbe hen gheseyt datmen henlieder niet epflichen en sal / ende dat sy ghedincken souden / dat Constantin Gentil ghegheuen hebbende zijn credit vooz dit quartier / hem ghepresenteert gheweest hebbende datmen eerst de penninghen soude furneren ouer gun zijde / eer dat sy ghehouden was hier te betalen / datmen hem hier

hier niet en heeft doen betalen / aenghesien dat hijt daer
 niet en hadde ontfanghen / ende alsoo en hadde hy gheen
 schade gheleden / ende zijn credit en was niet g'interes-
 seert: alle dit en heeft henlieden niet moghen persuaderen /
 want sy en hebben gheenen lust om niet uwe Maesteyt te
 handelen / ende inder waerheyt sy hebben ghelijck. Ick
 en hebbe elders niet connen ghecrighen wat interest oft
 winninghe dat ick ghepresenteert hebbe. Ten laetsten
 siende dese saecke buyten alle hope / ende sonder hulpe/
 ende in dien dat de Spaegniaerts niet en vertrecken wten
 lande / dat de saecken van herwaerts-ouer souden weder
 vallen in argher staet dan sy gheweest hebben / midts dat
 wy verlozen hebben dese plaecte van soo grooten verlan-
 ghe / soo hebbe ick een ander middel voorts ghestelt /
 diwelck sommighe sal doen lusteren om te handelen / te
 weten / dat de ghene die ghehandelt hebben niet wijlen de
 groote Commandeur / ist dat sy willen brieven gheben
 van hondert dupsent Croonen / ick sal henlieden andere
 gheuen / op de welcke uwe Maesteyt sal betalen dese som-
 me / ende het derde deel van tghene dat sy gheleent heb-
 ben den grooten Commandeur / waer van sy sullen vol-
 daen zijn / ende gheadverteert wesen van henlieder Corre-
 spondenten / tot henlieder contentement / eer dat sy yet
 ter weereft sullen verschieten: waer op ick mijn reke-
 ninghe maek te betalen twolck van ozloghe in brieven /
 ten eynde dat uwe Maesteyt tijt hebbe om te doen be-
 sorgghen ghereet ghelt in Italien / diwelcke altyts is tghene
 dat uwe Maesteyt alder best te passe coempt / ende
 dan sal de schuldt van dese Cooplieden bliuen inden
 selfden staet daer hy nu is. Ende ist dat uwe Maie-
 steyt daer tghelt in specie niet en kan besorghen / sy sal
 henlieden moghen alfulcken bewijs doen tot henlieder con-
 tentement / dat sy moghen te vreden zijn van tghene
 dat wy hier sullen ghehandelt hebben: ende soo / al ist
 dat uwe Maesteyt meer belast zijn demeynen / sy be-
 taelt oock tghene datse schuldich is / want de leeninghen /
 ende besonder bande Cooplieden / die metten Houe niet
 en heb-

en hebben ghehandelt / en moghen niet begrepen zijn in het
 Decreet / ende al waren sy daer in begrepen / dese saecken en
 zijn niet in sulcken terme / dat uwe Maiestejt niet en soude
 behooren voor goet te houden alle maniere van handelinghe
 om te moghen ghelt cruyghen / voor een soo precisen noot /
 hoe excellijf of diere dat sy. Ende inghevalle dat dit uwe
 Maiestejt niet aen en staet / soo mach sy ander dienaers
 senden om te handelen tghene datter rekeert / aenghesien
 dat sijn authoritejt ende voorzienichejt sal sufficient zijn om
 te repareren tghene dat wy soude onmoghelijk zijn. En-
 de uwe Maiestejt sal verstaen / in dien men niet en vol-
 coemt tghene dat wy sullen sluyten / dat wy dincen sul-
 len / dat het is ons orlof ghegheven / ende dat wy daer-
 om sullen vertrecken / ghelijck wy comen zijn / want nae
 dien dat uwe Maiestejt ons gheen stoffe en gheeft / ende
 dat wy sonder die niet ghedoen en connen / soo en ist niet
 betamelijck dat wy hier langher bliuen / Oock en soude
 niet betamen tot dienst van uwe Maiestejt datmen hier
 ware sonder authoritejt ende sonder ghelt / Garde. etc.
 Wt Antwerpen den xxij. van Meerte. 1577.

Vassael ende dienaer van uwe Ma^l.

Escovedo.

A LA S. C. R. M^d.
del Rey nuestro Señor.

S. C. R. M.

9

Carta del
Secretario
Eicovedo
de vj. de
Abril,
1577.

A 27. del passado escriui à V. Ma^d. lo que auia hecho hasta aquel dia despues fuy continuando à la platica de hauer dinero, y he tomado dos assientos, como me los han pedido los mercaderes, que en fin les ha hecho saltar el cebo que les puse, y entiendo que ninguno dellos esta mal à V. Ma^d. quando estuuiere entero su credito. Si V. Ma^d. manda complir las letras que han sobre el treforiero Ioan Fernandez tornara à restaurar aqui su credito: y si no es seruido dello, no quedara aqui modo ni forma para facar vn real de ninguna parte, sino es hauiendole recibido primero. V. Ma^d. lo mire, y prouea, como cosa tan de seruicio, que con lo que aqui se han animado à rebellarfe, ha sido con ver à V. Ma^d. sin ningun credito: y si torna à cobrarle, yo aseguro a V. Ma^d. que anden mas atento.

El Fucar me hauia dado cinquenta mil escudos, y se contenta de esperar me por ellos hasta que V. Ma^d. le pague alla, y que yo le prometa que lo hare de la primera prouision que viniere aora; sea por mano de Tomas Millet, aora por la de qualquiera otro mercader, y es justo que en ninguna manera aya falta. Maluenda tambien es buen credito en esta plaça, y si cobra agora tendrale V. Ma^d. para otras cosas. El Hernando de Frias ceballos, es el que aqui mas se señalo quando biuia el Comendador mayor en seruir à V. Ma^d. y tiene pecho, y tambien su respondiente Diego Pardo para negociar: y yo suplico à V. Ma^d. que de orden en todo caso que se paguen sus letras, que sera gran negocio tornar à cobrar el credito. y yo no querria perder tan presto el poco que tengo. Y tenga V. Ma^d. por bueno que de vna manera o de otra aya auido forma de cumplir con la gente; aunque he de tener hartas dificultades con ella, para que se contenten con letras. Los Estados no han cumplido las que hauian de dar de ciento y cinquenta mil escudos, ni ayudan en nada, aunque fuy à Bruselas à posta à representar al Consejo de Estado, y Estados lo que les yua en ayudarme sobre que les hize largos razonamientos. Pero estan tan tiuios

B

en

en amar à V. Ma^d. que no haran carrera à cosa q̄ lleue razon ni camino : ni veo que tienen hombre que los ponga en ello, tãto mas importa el credito. V. Ma^d. buelua para el. Cuya, &c. de Anueres à vj. de Auril. 1577.

Vassallo y criado de V. Ma^d.

Escovedo.

**Kende S. C. R. Ma^t. vanden
Coninck onsen Heere.**

S. C. R. M.

DEn 27. vander boozleden maent hebbe ick gheschreuen aen uwe Ma^t. tghene dat ick tot dien dage toe gedaent hadde : daer nae hebbe ick ghecontinueert mijn practijcken om gelt te krijghen / ende tot dien epnde hebbe ick ghemaeckt twee partijen / ghelijc de Cooplleden my ghecepscht hebben / de welcke ick ten laetsten aen het aes doen comen hebbe dat ick henlieden ghepresenteert hebbe. Gheene van beyden / nae mijn goetduncken / sal uwe Ma^t. qualijck te passe comen als haer credit sal in zyn gheheel zyn. Ist dat uwe Ma^t. voldoet de brieven die sy hebbē op den Thresorier Jan Fernandez / haer credit sal weder vernieut zyn. Ende ist dat ghy daer mede niet en zijt ghedient / soo en sal hier gheen middel of maniere wesen om te moghen krijgen de weerde van eenen Real van wat zijde dat sy / ten sy datmē eerst tgelt ontfangen heeft / dat uwe Ma^t. dit ouerlegghe / ende daer in boozlie / als in een sake van soo grooten dienst / want tgene dat herwaerts-ouerden moet heeft ghegeuen om te rebelleren / dat is datmen uwe Ma^t. ghestien heeft sonder eenich credit / maer ist dat sy dat weder krijght / ick verlekere uwe Ma^t. dat de saken hier sulen boozts gaen met meerder respect.

De Focher hadde my ghegeuen vijftich dupsent Croonen / te vreden zijnde te toeven tot dat uwe Ma^t. hem daer betaelt / ende dat ick hem gheloue dat hy die hebben sal op d' eerste provisie die nu comen sal / t sy deur handen van Thomas Millet / of van

der brie.
vande
Eskove.
aen sijne
seyde
scyt
den 6.
ril, 1577.

of van eenich ander Coopman wie dat sy. De reden eycht dat hier in gheen faute en sy / Malvenda is oock een bande ghene die dbeste ghelooue hebben hier opde borse / ende ist dat hy nu ontfangt tghene datmen hem schuldich is / soo sal uwe Ma^t. ghelooue hebben in ander saken. Hernando de Frias Ceuallos is gheweest de ghene die binnen d'leven bande Commandeur / de notabelste proeven ghedaen heeft tot dienst van zijne Ma^t. hy heeft moet tot de saecken / so heeft oock zijn medegheselle Diego de Pardo. Ick bidde uwe Ma^t. dat sy in alle ghevalle bevele dat de brieven betaelt werden / want dat sal een groot middel zyn om weder te krijghen credit / ende ick en soude niet willen soo haest verlieken tghene dat ick hebbe / hoe cleyne dat ooc sy / uwe Ma^t. wil oock int goede nemen de maniere / dat ick by d'een of d'ander middel hebbe moghen krijghen om den volcke van orloghe te voldoen / hoe wel dat ick noch groote swaricheyt met henlieden sal hebbe / om met brieven te doen te breden zyn / de Staten en hebben niet voldaen tghene dat sy gheuen moesten / te weten hondert vifich duysent Croonen / noch en doen gheen hulpe in eenighe sake / hoe wel dat ick tot Brussel gheweest hebbe recht wel te passe / om henlieden te vertoonen / ende oock den Raet van State / hoe vele dat henlieden daer aen gheleghen was aen my te helpen. Daer op ick henliede dede een seer lanck verhael / maer sy be-
 minnen soo flonwelijck uwe Ma^t. datse hen niet seer haesten en sullé tot eenige sake die middel oft reden heeft / oock en sien ick niet een mensche die henlieden daer toe porret / soo veel te meer dan isser aen gheleghen datmen credit weder krijghe onder de Coopliden / ende dat uwe Ma^t. dat besorge / Cupa / etc.
 Wt Antwerpen den 6. van April. 1577.

Vassael ende dienaer van uwe Ma^t.

Escovedo.

A L A S. C. R. M^d.
del Rey nuestro Señor.
S. C. R. M^d.

...a del
...erario
...vado
...v. de
...eil,
177.

Escriuo a V. Ma^d. en dos cartas lo que he hecho estos dias en materia de hacienda: en esta dire lo que ay de mas de aquello, para que V. Ma^d. con tiempo lo vaya preueniendo y proueyendo. Yo fuy llamado del Señor Don Iuan a Louayna, y haviendo ydo, lo que queria, era comunicarme si yria a Bruseles, o no: porque el duque de Ariscot, su hermano, y el Vizconde de Gante eran de parecer que lo hiziesse: y Barlaymont que no fuesse alli hasta ser recebido, porque el conosciá aquella gente; y scauia que si al principio no entraua con autoridad, nunca la cobraría: y aunque a mí me parecia que estando presente alli, podría ayudar mucho al negocio, volviendo a mirar las dañablas intenciones que alli ay en todos, segun que lo muestran en obras y palabras, me pareció que se debía seguir antes el parecer de Barlaymôt que el de los otros: y tanto mas que si va por brén el negocio, haviendome yo despachado de aquí có el malo o bueno recaudo que lleuare a Maftricht, acabare de despachar la gente: y salida estaran obligados a recibirle, y no tendremos que agradecer les: tambien me mouio a ser del dicho parecer vna razon que no cure de expresar; y es que no me aseguro de que los dichos dan buen consejo, y temo que encaminan lo que puede ser a desprecio y defautoridad de su Alteza, y de V. Ma^d. y que lleuan la traça que les a dado el Principe de Oranges adelante: que es que partan entre si la tierra. Pero por che quando llegue hauia pasado tan adelante el negocio de la yda que su Alteza auia llamado a Mos. de Heze, y elle hauia ofrecido seguridad, y que le esperaua en martes, acordamos q̄ Octauio y yo fuessemos hablar al dicho duque, y al Vizconde de Gante, y que le dixesse yo que si ellos no estauan asegurados de que su Alta. hauia de ser recebido por Governador, se mirasse si era autoridad fuya yr alli, y que para los negocios que se hauia de tratar, como sobreuenia la semana santa, estauan ausentes muchos de los Estados, y que ya que conuenia se por que era mejor pasada la Pasqua que se boluerian a juntar. Ellos replicaron que era bien considerado lo que yo proponia: pero que el negocio staua muy adelante,

que

que si Mosr. de Heze auisaua que le esperauan, que no podia tornar atras, resoluió se que se despachasse el Marques de Haure, y que en tendiesse del dicho Mosr. de Heze lo que auia propuesto, y como lo tomauan: y que si hallasse, que no se holgauan mucho con la yda que se alargaua, fuesse, y hallo que hauia diferentes pareceres, y con esto se dilataua la yda: y yo (como digo en otra carta) acabado esto, y dada cuenta de lo de mas, pareció que fuesse a Bruçelas: hizelo, y propuse primero al Obispo de Lieja, y luego al consejo d'Estado, y con parecer dellos a los Estados largamente: y lo mejor que yo supe dezirfelo la neçessidad que hauia de que los Estados cumpliesen lo que estauan obligados, y de mas de aquello, por via de credito o de emprestado ayudassen a la salida, puesto auenturauan nada, que pusiesen cobro en esta villa; y al dicho Obispo y Consejo: dixen en particular que Champañ entendia que hazia diligencia por venir a ella con su Regimiento, y que seria por inducimiento de algunos que lisongeauan, que se le dixessen que era abo rescido general y particularmente, y que temiesse que si hauia perdido aqui la hazienda, podria perder la vida, y que yo era seruidor de su hermano, y desseaua que sus cosas huyesen d'inconuenientes, y que esto mismo le diria yo si me hablasse en ello, que diessen orden en pagar los Alemanes, o en socorrer los en del tanto: y que pues que de parte de V. Ma^d. se yria cumpliendo lo capitulado por la fuya no faltassen, y que no entraua en la capitulacion fortificar el Principe d'Oranges de nueuo al Sparendam, ni cortar los passos à Amsterdam, y quitarles su trato, y tratar de hauer à Vtrecht, y preuenir gente nueua, que aqui no se les pedia nada, sino lo mismo que ellos hauian ofrescido, que era la vbediencia de la Yglesia, y à V. Ma^d. y porque entendia que andauan algunos persuadiendo, que no creyessen que se hauia de cumplir nada de lo que se ofrescia, si à caso huuiesse alguno que en falta de fe à que creyesse palabras y no obras, que les hazia saber que si quisieramos guerra, no les entregaramos à Anueres, ni à Liere, ni les confiaramos la persona del Señor Don Iuan, que yo les asseguraua de nueuo, que las obras les hanian de racar mentirosos, que de nuestra parte ya el mundo veyá lo que se hazia, y que pues tratauamos de su proprio bien que tenian obligacion à creernos. Dieron me grandes gracias de lo que yo particularmente trabajaua en su beneficio, y promi-

promitiero lo que pudieffen. Cõ esto me vine à esta villa, y aun no he despachado. Agora, Señor, dire à V. Ma^d. que yo no veo obras ni palabras en ninguno que me den esperança que estos se han de sollejar, ni cumplir lo que han prometido, porque todo lo que se vee y que se oye, va encaminando à libertad de consciencia: y V. Ma^d. lo tenga por cierto: y que es menester que juntamente con hazerfe aqui todo que humanamente se pudiere por asentar esto, lo menor mal que se pudiere vea V. Ma^d. que se dara en caso que quieren poner en execution lo malo, olvidados de Dios y de V. Ma^d. y bueltos à hereje.

Ay otra cosa que ha de reboluer esto, y es suspretensiones particulares, los que estauan presos tienen para si que merecian lo q̄ se ha dado à los otros, y sobre esto haura escarapella entrellos: y esto si es cierto, como lo creo, lo de la libertad de consciencia, no esta mal à V. Ma^d. por que los vnos accudiran à V. Ma^d. y en fin diuididos podremos mas facilmente reducir los, y castigar con los vnos los otros. Si Francia pidieffe esta gente que se faca, ninguna cosa podria ser tan à proposito. V. Ma^d. piense lo peor, y mande proueer lo que viere conuenir: y entièda que si se viene à este termino, que se ha de llevar diferente camino del q̄ lleuo el Duque d'Alua, y Comendador mayor, que se a de proueer poca y buena gente, y no cargar de la q̄ sin seruir consume, y a cõsumido V. Ma^d. Presto se vera lo que ay, y V. Ma^d. sera auisado: buelua V. Ma^d. por el credito, que cõ el podremos reparar mucho, y sin el y sin fuerças vengán otros à trabajar otro pedaço, que el Señor Don Iuan le obedescera, y yo me contentare de fer de los olvidados, y que sean otros los consejeros y gouernadores: y esto es lo que yo hare: que del Señor Don Iuã tiene treinta años, no prometo nada à V. Ma^d. sino que lo mas cierto sera si vee que V. Ma^d. no le acude, segun lo que representa que ha menester, que se yra; ay quando menos lo pensara V. Ma^d. y pues llego à dezirlo, crealo V. Ma^d. y preuengalo con tiempo, aduertiedo que este negocio no esta para curarle con buenas razones, sino con fuego, y con sangre: y que esto ha menester poder, Guarde, &c. De Anueres à 6. de Abril. 1577.

Vassallo y criado de V. Ma^d.

Escovedo.

Superscrip.

A L A S. C. C. M.
el Rey nuestro Señor.

Mende

S. C. R. M.

Ick hebbe geschreven aen uwe Maestreyt by twee mijn
brieuen tghene dat ic dese daghen ghedaen hebbe in ma-
terie van ghelde / in dese sal ick haer spreken van datter
meer is / op dat uwe Maestreyt metter tijt daer in voorzie en-
de voorzome. De Heere Don Jan hadde my ontboden tot
Loeuen / waer dat ick ghinck / tghene dat hy begheerde / was
om niet my te communiceren of hy nae Brussel soude gaen
of niet / want de Hertoghe van Aerschot / zijn broeder / en-
de de Borckgrabe van Ghendt waren van advyse dat hij
doen soude / Barlaymont ter contrarie / dat hy daer niet en
behoorde te gaen voor dat hy ontfanghen ware voor Sou-
verneur : Want hy kende daer twolck / ende wist wel dat in
dien de Heere Don Jan metten eersten daer niet binnen en
quame met authoriteyt / dat hy die nimmermeer en soude
crighen / hoe wel dat my docht / dat hy daer teghentwoordich
zijnde / soude moghen groote hulpe zijn tot de saecken / maer
ten anderen aenmerckende hoe seere dat de meynighen
van alle de ghene die daer zijn / ghecorrumpeert zijn / ghelijck
sy bewijzen in henlieder woorden ende wercken / soo was
ick van advys datmen eer behoorde te volghen den raet
van Barlaymont van banden anderen / daerom te meer / dat
in dien de saken wel comen / ick hier mijn saecken ghedaen
hebbende tsh wel oft qualijck / sal niet het middel dat ick van
hier sal moghen draghen tot Maestricht / een eynde maken
van twolck van ozloghe af te verdighen / de welke wech
ghetrocken zynde / sy sullen hier schuldich zijn de Heere
Don Jan te ontfanghen totten Gubernemente / ende al-
soo en sullen wy niemant erghens af behoeven te dancken.
Behalven dese hadde ick noch een ander reden / die my
moveerde te volghen voorseyde advys / die ick nochtans
niet en wil verclaeren / ende is / dat ick my niet en ver-
sehere

sekere dat de boorznoemde goeden raet gheben / ende duchte
 dat sy boorzs brenghen tghene dat tot achterdeel soude mog-
 ghen zyn ende teghen d' auctoriteyt van zyne Hoocheyt / en-
 de uwe Majesteit / ende dat sy hier in volghen den aenflach
 die henlieden heeft ghegeuen de Prince van Oringe / ten eyn-
 de dat sy dit landt onder henlieden souden moghen deplen :
 maer als ick daer quam / men was alree soo verre ghecomen /
 dat zyne Hoocheyt ontboden hadde mijn Heere van Heze /
 die hem ghepresenteert hadde alle verlekertheyt / ende dat
 hy hem des dijnsdaechs soude verwachten / in buegen dat wy
 ons bedachten dat Octavio ende ick souden gaen spreken den
 boorzepden Hertoghe / ende den Borchgrave van Ghent / en-
 de hen segghen / dat in dien sy niet verlekert en waren / dat
 zyn Hoocheyt soude ontfanghen worden voor Gouverneur /
 dat sy souden considereren of dat ware daer te gaen / metter
 auctoriteyt die hem van noode was / om de saken die daer te
 cracteren waren / ghemerckt dat de goep weke voor handen
 was ende vele bande Staten absent waren : Daerom in dien
 men daer gaen moest / dat beter ware te vertoeven tot nae
 Paesschen / als een pegghepck soude wederkeeren tot de Sta-
 ten . Sy antwoerden my dattet ghene dat ick hen boorzhielt /
 wel bedacht was / maer dat de sake alree soo verre ghecomen
 was / dat soo verre als mijn Heere van Heze de wete dede /
 dat men zyn Hoocheyt verwachtede ware / dat die selfde
 niet langher en soude moghen wistellen / in bueghen dat ghe-
 resolveert wert datmen de Marquis van Haute soude schic-
 ken nae Brussel / om te weten van mijn Heere van Heze / tge-
 ne dat hy boorzgehouden mocht hebben / ende hoe dat hadde
 ghenomen gheweest / ende in dien hem dochte dat zyt niet en
 souden nemen voor goet / datmen de reyse soude wistellen /
 datmen soude moeten den dach houden / hy bonde diuersche
 opinien / ende daer deur wert dese reyse wtghestelt . Mengaen-
 de mijne persoone (als ick in eenen anderen brief gheschreuen
 hebbe) dit volbozocht zijnde / ende rekeninghe ghegeuen heb-
 bende bande reyse / men was van advijse dat ick soude reysen
 nae Brussel / ghelijck ick dede / waer dat ick boorzhielt alder-
 eerst den Bisschop van Lupck / ende boorzs cerstont den Raet
 van

Es
Es
Es

van State / ende daer nae volghende henlieder adbps den
 Staten / met een lanck verhael soo ick best mochte / den noot
 die daer was / op dat de Staten souden volcomen tgene daer
 sy in verbonden waren / ende dat sy daer en bouen souden wil-
 len bystant doen of van leeninghe / of van credit / totten ver-
 treck banden crijschvolcke / aenghestien dat sy daer in gheen
 rijssche en droeghen / ende oock dat sy hen verskeren souden
 van dese Stadt : ende den voornoemden Bisschop / ende den
 Raet / seyde ick int particulier / hoe dat ick vernomen hadde
 dat Champaign zijn neersticheyt dede om met zijn regiment
 te comen in dese plaetse / ende dattet was deur inductie van
 sommighe flatteerders / om datmen hem seyde dat hy daer
 qualtick ghewilt was int generael ende particulier / ende dat
 hy breefen mocht / in dien hy hier zijn goet verlozen hadde dat
 hy daer oock soude moghen dieven verliesen dat ick was die-
 naer van zynen broeder / ende begheerende dat hy niet en sou-
 de vallen in eenich ongheval / iae dat ick hem dit selue soude
 segghen / waert dat hy my daer af sprake. Doorts dat sy sou-
 den willen orden stellen om de Duytschen te betalen / of van
 soo vele henlieden bystant te doen. Ende aenghestien datmen
 van weghen uwe Mat. was volbringhende tghene dat geac-
 cordeert was / dat sy oock van hunder zijden niet en souden
 willen in ghebreke zijn / maer dat het accoord niet in en hielt
 dat de Prince van Orange op en nieuw soude Sparendam
 sterck maken / noch dat hy oock die van Amsterdam soude de
 passagien slunten / benemende henlieder traffijcke / oock dat
 hy tracteerde om Vrecht te hebben / hem seluen voorziende
 van versch crijschvolck / ende datmen hier in den Staten niet
 en was epfchende / van tselde dat sy ghepresenteert hadden /
 te weten / de ghehoorsaemheyt der Kercken ende uwer Mat.
 Ende om dat ick verstant datter sommige persuaederende wa-
 ren / dat sy niet en souden gheloouen datmen eenighe saecke
 soude volcomen van tghene datmen henlieden presenteerde /
 inghevalle datter penant ware soo lichtveerdich van gheloo-
 ue / dat hy eer woorden dan wercken ghelooftde / dat ick hem
 wel wilde verclaeren / dat sy al dien wy hadden de orloghe
 willen hebben / wy en souden hen gheenstins gelevert hebben

Antwerpen noch Liere / noch wy en souden henlieden niet betrouwen hebben den Heere Don Jan / ende dat ick hen op en nieuw versekerde / dat de wercken hen souden loghenachtich maken. Van onsent wegghen alle de werelt sacht alree tghene dat wy deden / ende nae dien dat wy tracteerden van henlieder epgghen welbaert / dat sy ons oock schuldich waren te gelooven. Daer op hebben sy my seere ghedancht van tgene dat ick particulierlijck tracteerde tot henlieder voordeel / ende geloefden te doen alle tgene dat sy vermochten. Daer mede ben ick gheromen in dese stadt / ende tot noch toe en hebbe ick niet wtgheerecht. Nu / Heere / sal ick segghen uwer Ma^t. dat ick niet en kan sien iae in niet een / woorden of wercken die my souden hope gheuen dat dit volck hen soude te vreden stellen / of volbrizinghen tghene dat sy gheloeft hebben / want al tghene datmen sien ende hooren mach / strect hem tot de bypheyte van consciencie / dwelcke uwe Ma^t. mach voor seker houden / ende dat van noode is met eenen / datmen hier doe alle tghene dat goerdertierlijck mogelijck sal zijn / om dese saken te stillen met d' minste quaet dat moghelijck sal zijn. Uwe Ma^t. ouerlegghe watter sal te doene zijn / inghevalle dat sy tquaet ter executie willen stellen / berghetende Godt ende uwe Ma^t. ende wederkeerende totter ketterpe.

Daer is een ander sake die dit sal moghen wederbrizinghen / te weten / henlieder particuliere pretensie / de ghene die ghevanghen waren bevinden dat sy weerdich zijn tghene dat den anderen ghegeuen is gheweest / ende hier op sullen sy malcanderen plichapren / in dien dit seker is / ghelyck ick gelooue / soo en sal de bypheyte van consciencie die sy pretenderen / uwe Ma^t. niet qualijck te passe comen / want d' een partye sal haer schickien by uwe Ma^t. ende zijnde alsoo gedeelt / so sullen wy dies te gemakelijcker mogen meester worden / ende castijen d' eene deur die ander. Waert datmen in Brancherijck begheerde tvolck dat nu hier wt trect / daer en soude gheen sacche beter moghen te passe comen. Uwe Ma^t. mach tquaetste dincken / ende doen prouisie maken van tgene dat haer sal dincken van noode te zijn / maer dat sy verstaen in dien men daer toe moet comen / datmen eenen anderen wech sal moeten nemen dan

de Hertoghe van Alue / ende den grooten Commandeur ghe-
 nomen hebben / want men sal moeten besorgen eenen cleinen
 hoop volcx die goet zijn / ende hem niet belasten met de ghene
 die verteeren sonder dienst te doen / ende uwe Ma^r. verteert
 hebben. Men sal seer coets sien tghene datter af is / waer af
 uwe Ma^r. sal gheadverteert worden / uwe Ma^r. draghe soorge
 om te onderhouden zijn credit / want daer mede sullen wy be-
 le moghen verhalen. ende sonder dat / ende sonder macht / dat-
 ter dan andere comen om hier oock haer deel aen te wercken /
 want de Heere Don Jan sal v ghelovsaem zijn / ende ick sal
 te vreden zijn te wesen vande ghene diemen sal vergheten heb-
 ben / ende dat andere de Raetsheeren ende Gouverneurs zijn /
 ende dat is tghene dat ick doen sal. Aengaende de Heere Don
 Jan / hy is dertich iaeren oudt / ick en wil uwe Ma^r. niet ghe-
 louen / dan dattet sekerste sal wesen / ist dat hy siet dat uwe
 Ma^r. hem gheen bystant en doet / achtervolghende tgene dat
 hy versoont van doene te hebben / dat hy sal vertecken / als
 uwe Ma^r.stept minst daer op dincken sal. Ende nae dien ick
 soo verre come van dit te segghen / dat oock uwe Ma^r.stept
 dat ghelodue / ende metter tijt voortcome / adverteerende dat
 dese sake niet en sal genesen worden duer goede middelen / dan
 deur vier ende bloetstortinghe / ende datmen daerom daer in
 voorzien moet. Onsen Heere beware / etc. **Wt Antwerpen**
 den 6. van April. 1577.

Vassael ende dienaer van uwe Ma^r.

Escovedo.

C 2

A LA

A L A S. C. R. M^d.
del Rey mi Señor.

S. C. R. M.

Refvanden
eere Don
naen sij-
Maestreyt
nden 7.
mil, 1577.

Ayer recibí la carta de V. Ma^d. de los 14. del passado, y con ella la pena y contento que es razon de saber à un mismo tiempo la indisposicion, y mejoría de V. Ma^d. doy infinitas gracias à Dios por ello, y à el plega dar à V. Ma^d. la salut y larga vida que yo deseo, y todos tenemos menester.

Beso à V. Ma^d. las manos por la satisfacion que muestra de lo q̄ he hecho hasta concluir la paz. Por lo que despues he escrito, y lo que agora escriuo en esta otra carta avra V. Ma^d. visto, y vera lo que se a pasado y passa, y el estado en q̄ quedã estos negocios, asegurese V. Ma^d. que si paciencia y sufrimiento ha de curar esta llaga, que sanarase ya por forçar tanto mi condiciõ no venga à enfermar, o el acudir al natural de hõbre, no me fuerça à otra cosa: pero veo q̄ ha sta agora haze poco effeto esta medicina, y no se el q̄ hara adclãte. yra se por este camino, pues ya no se puede tomar otro, y no quedara diligencia por hazer para atajar los daños que se anteuen y procurar los bienes que 37. no asoman, sin perdonar à cosa que à mi toque. El cumplimiento de lo que Escovedo ha capitulado, y la prouision de dinero que pido. es la principal sustancia con que ha de conualezer este cuerpo, y asi no puedo dexar de supplicar vna y muchas vezes à V. Ma^d. mande que en ello no aya falta.

Auiendo considerado que para conducir este exercito à Italia, era necessario nombrar vna cabeza à quiẽ todos obedeciesen ordiné al Secret^o. Iuã de Scouedo, q̄ tratasse con el Consejo de guerra q̄ se juntaua en Anueres, quien les parecia que fuesse esta, y despues de auer dado y tomado sobre a quien tocava, y visto q̄ aunque algunos dezian q̄ à Don Alonso de Vargas, por el cargo de la Cauall^a. Julian Romero se resoluió en q̄ el no yria su orden, porque siendo Maestro de Campo auia sido Don Alonso su soldado: y Valdez dixo que tã poco el yria, debaxo de su gouierno. Les parecia que para quitar inconuenientes, seria expediente nombrar al Conde de Mansfeld, con lo qual me conforme yo, entendiendouan resolutos estauan estos dos Maestros de Campo, y aun otros

en no

en no yr de baxo de Don Alonso, y viendo que no era tiempo de desguftarlos, ni de hazerles fuerça por el grande inconueniente q̄ fuera, para la salida de la gente de Anueres y Liera, y para lo de mas, que se podia offercer: y que para euitar que no succediessen desordenes en el pays de Lucembourg, y los de mas por donde auian de passar, seria mas à proposito el dicho Conde, y asì teniẽdo fin al solo el seruicio de V. Ma^d. le nombre, ha se agrauiado tanto Don Alonso, y quexase tan à banderas desplegadas de mi, que creo llegaran las queexas à V. Ma^d. à quien me ha parecido aduertir de lo que ha passado para que lo tenga entendido: y aunque en esto se ha mostrado impaciente, yo no me he marauillado dello: antes me ha pesado de que la ocasion de deguftarle, aya sido tan forçosa: porque le quiero, y estimo mucho que de mas de auer feruido tantos años, y tan señaladamente, como V. Ma^d. deue estar informado, y entendera de los que le han visto, y ser su persona de tanto seruicio, certifico à V. Ma^d. que es cosa eltraña lo que todos dicen de la limpieza y Christianidad con q̄ ha procedido siempre: podria ser que con la passion escriuiesse à V. Ma^d. alguna libertad como lo ha hecho a mi, y supp^{co}. quan encarecidamente puedo à V. Ma^d. que en tal caso non solo la disimule, pero le regale favorezca, y haga la merced que tan merecida tiene, que la recibire, yo por tan propria como si fuese para mi mismo: y no sera menor la que V. Ma^d. me hara en darle à entender, el officio que por el he hecho, y que le ha sido frutuoso, para que salga de la opinion que ha concebido. Sancho d' Auila, el Coronel Mondragon, el Capitan Montedoca, el Coronel Verdugo, el Castellano Fran^{co}. Hernandez de Auila, y otros que tenian cargos en estos stados, han sentido en gran manera dexarlos, sin que se entienda la merced que por ellos y sus seruicios se les ha de hazer: y ponen lo en punto de honrra, yo les he aplacado con asegurar los que en Lombardia la hallaran, y ordenar que entretanto o hasta que V. Ma^d. mande otra cosa, les corran sus sueldos, de que doy auiso à V. Ma^d. para que lo tenga entendido, y le supp^{co}. de nueuo quan encarecidamente puedo por estos hombres: y por toda la de mas gente lo mismo que con Roderigo de la Concha scriui, que cierto importa mucho al seruicio de V. Ma^d. Cuya, &c. De Louayna, à vij. de Abril, 1577.

Onder handt van zijne Hoogheyt.

Junto con scauer la indisposicion supe tambien la mejoría y salud con que V. Ma^d. quedaua, y doy infinitas gracias à Dios nuestro Señor, que pude perder el cuydado quando vi tanta ocasion de tenerle. Con todo Señor sup^{ca}. quanto puedo à V. Ma^d. que mãdese me despache muy à menudo con las nueuas de su salud : porque quien tanto la dessea y tiene menester no puede aquitarse con vna sola nueua de su mejoría : dela Dios à V. Ma^d. como conuiene à todos, y entre todos à mi señaladamente. A Cuncha quedo esperando con tan gran desseo, que no se si a de acabar de llegar aca : traygale nuestro Sr. con bien, y con las nueuas que yo le suplico. Amen.

D. V. M.

*Hechura y mas humilde seruidor, que sus reales
manos besa, Don Iuan d' Austria.*

**Wende S. C. R. Ma. vanden
Coninck onsen Heere.**

S. C. R. M.

Brief van sijn
Alteze aen-
den Coninck
vanden 7.
van April,
1577.

Ick hebbe gister ontfanghen eenen brief van uwe Ma^t. vanden 14. vāder voozledē maent/ en met die de droefheit ende vzeucht die de reden was eysschende/ de wete heb- bende op eenen tijt/ vande siecte en beteringhe van uwe Ma^t. waer af ick Godt seer loue en dancke/ en bidde hem / dat hem ghelieue uwe Ma^t. te verleenen de ghelontheyt ende lanck le- uen/ dat wy alle van doene hebben.

Ick culle de handen van uwe Ma^t. om het contentement dat sy toont van tghene dat ick ghedaen hebbe totten sluyten toe vanden pays / By tghene dat ick gheschreuen hebbe ende nu teghenwoordich schrijue in desen anderen brief/ sal uwe Ma^t. ghelien hebben ende sien tghene datter ghepasteert is
ende

ende ghebeurt / ende in wat staet de saken hem binden / dat sy haer verlekert houde / dat in dien patientie dese wonde ghenelen moet / datse ghenesen sal / ten sy dat ick deur so seere te forceren mijn conditie niet sieck en werde / oft dat de natuerlijcke ghenegentheyt vande mensche my niet en forcere tot een ander sake. Maer ick sie dat tot nu toe / dese medecijne luttel effect doet / ende en weet niet tghene datse boozts doen sal / men sal desen wech houden / aengelien datter geen middel en is om eenen anderen te nemen / ende men sal oock gheen neersticheyt laten te doen om den wech te ondergaen den ongheballen die boozsien werden / ende tgoet te beneerstigen dat hem noch niet en baert / sonder eenighe sake te sparen. De reste van tgene dat Escobedo ghesloten heeft / ende de prouisie van ghelt die ick eyfliche / is de principale substantie / niet de welcke dit lichaem moet ghenesen worden. Aldus soo en kan ick niet gelaten uwe Matieftent eens ende meer reysen te bidden / dat sy bebele dat hier in gheen faute en sy.

Querlept hebbende / dat om die heyr in Italien te leyden / van noode was een hooft te noemen / dien sy alle souden onderdanich zijn / soo gaf ick last den Secretaris Jan Escobedo / dat hy soude tracteren metten Raet van ozloghe / die haer bergaderde binnen Antwerpen / wien dat henlieder docht datmen hier toe behoorde te kiesen / ende nae datter ghedisputeert was wien dat roebehoorde / ende ghemerckt dat sommighe noch leyden dattet behoorde te wesen Don Alonso de Vargas / om dat hy den last hadde vande ruyterpe / Juliaen Romero verclaerde dat hy niet en wilde trecken onder zijn bevel / want wese de Maistre de Camp / soo hadde Don Alonso zijn Soldaet gheweest. Valdez leyde tselvde / dat hy niet en wilde trecken onder zijn goubernement / ende hem docht dat om alle ongheballen te verhueden / nut soude wesen te noemen de Graue van Mansfelt. Ick hebbe my daer toe ghevoecht verstaende hoe seere dat dese twee Maistres de Camp / ghevolveert waeren / ende meer andere van niet te willen trecken onder Don Alonso / ende siende dat gheen tijt en was om henlieden te verbitteren noch oock te forceren / om tgroot inconuenient dat dit soude gheoir-

gheoirlaecht hebben int wttrecken bande ghene die binnen Antwerpen ende Lierre waeren / ende oock voor de reste dat hem presenteren mochte / ende om te verhueden datter gheen onghereghelthept en soude naevolghen in dlandt van Luxemborch / ende andere / daer lants sy passeren moesten / wesende de Graue de ghene die daer best soude toe dienen / gheenen anderen last hebbende dan den dienst van uwe Maesteyt / ick hebbe hem ghenoeemt. Don Alonso heeft dat soo seer qualijck ghenomen en claecht soo wttermaten seere ouer my / met wtgheestrecte bendelen / dat ick meyne dat tselde sal comen tot uwer Maesteyt / aen de welke my heeft ghedocht te behooren de wete te laten van tghene datter ghepasseert is / ten eynde dat zijt verstaet / ende hoe wel dat hy hem hier in heeft getoont onpatientich / het en heeft my gheen wonder ghegheuen / maer my is leet gheweest dat d'oirlaecke om hem te verbitteren / soo ghereforceert heeft gheweest / want ick beminne ende achte hem seere / om dat behalven dat hy soo veel iaeren ghedient heeft / ende soo treffelijck / ghelijck uwe Maesteyt daer af behoort gheinformeert te wesen / ende verstaen sal bande ghene die hem ghesien hebben / ende dat zijne persoone soo grooten dienst heeft ghedaen / soo certificere ick uwer Maesteyt dat een seer wonderlijcke sake is van tghene dat alle man seght / bande eerbaerhepdt ende religie die hy altyt heeft gheobservert / het soude moghen gheleichen dat hy wt passien schynen soude aen uwe Maesteyt met eenighe vryhept / ghelijck hy aen my ghedaen heeft. Ick bidde uwe Maesteyt soo vriendeluck als my mogelijck is / dat ghy in dese saecke niet alleene deur de vnghers siet / maer hem vrendelichap ende ionste bewijset / ende hem beschenckende zijt ghelijck hy soo seere verdient heeft / want ick sal dat nemen voor soo eyghen / al oft myn eyghen persoone ghedaen ware / ende en sal oock niet minder wesen de ghene die uwe Maesteyt my doen sal / met hem te verclaeren den dienst die ick hem doe / ende datse hem profiteerlyck sy / op dat hy laete varen d'opinie die hy gheconcipieert heeft. Sancho d'Aluila / de Colonel Mondragon de Capitenn Montedocca / de Colonel Verdugo / de Castelcyn Francisco Hernan-

45

Bernandes d'Avila / ende andere / die beuel hadden in dese landen / hebben seer qualick te vreden gheweest die te verlaten sonder te wetē wat besckenctinge dat henlieden ende hen dienaers sal moghen gedaen werden / ende stellent in een point van eere. Ick hebbe henlieden te vreden gestelt / mits hen versekerende dat sy die binden sullen in Lombardie / ende hebbe geordonneert dat daer en tusschen / of so lange tot dat uwe Maestreyt sal beuelen tet anders / hen gagien henlieden sullen loopen / waer af ick uwe Ma. aduertere / ten eynde sy dat mach weten / haer wederom biddende so vriendelick als my mogelijck is / voo; dese manne ende voo; dit ander crychsvolck / tselvde dat ick gheschreuen hebbe met Rodrigo de la Lucha / want voorwaer daer is veel aen geleghen totten dienst van uwe Maestreyt de welcke / etc. *Ad Locuen den vijden.* van April *M.D.LXXvij.*

Dit is gheschreuen byder hant van syne hoocheit.

Ick hebbe verstaen de sucte / ende met eene de beteringe ende gesontheyt van uwe Ma. waer af ick Godt onsen heere wotcrmaecten seer dācke / om dat ick hebbe mogen verliesen de so;ge / als ick so groote onrlake sach van die te hebben / met al dat / heere so bidde ick so seere als my moghelick is uwe Ma. dat sy belaste dat men my int lange aduertere van haer ghesontheyt / want de gene die de selvde so seere begeert / ende van noode heeft / en can hem niet te vreden stellen met een enkel tydinge van v ghenesen. Godt wil die uwe Ma. verleenen / gelijck een teghelijck van doene heeft / maer onder al ick seer sonderlinge. Ic verwachtē Lucha met so grooter begeerten / dat ick my seluen n; en can laten duncken dat hy hier behoort te comen. Onsen heere die wil hem niet liefue hier wederbrēngghen / ende met de tijdinghen daer ick hem om bidde. Amen.

Van uyver Mat. de alder ootmoedichste dienaar
Don Iuan d'Avila.

A L A S. C. R. M^d.
del Rey mi Señor.

S. C. R. M.

CON Franc^o. de Santiago que partio de aqui por la via de Nantes à los 27. del pasado, auertiré a V. M^d. del estado, en que hasta aquel dia quedauan estos negocios, y en el siguiente embie el duplicado por la de Italia. Despues aca ha ydo el Secret^o. Escouedo buscando formas y modos para cumplir con la caualleria y infanteria que queda por pagar: y como el credito de V. M^d. es tan acabado, y la sustancia destos mercaderes cō quien se hauia de negociar tan cōsumida à causa del Decreto, y de las alteraciones del pays, ha hauido grandissima dificultad en hallar lo que se pretendia . Pero en fin a podido tanto su buena diligencia, que ha hecho los asfietos, que V. M^d. mandara ver, que es vltimo remedio que se ha hallado en esta necesidad y el que no creo que hallara otro que no fuera Escouedo: porque como à hombre de bondad y verdad han dado credito à sus palabras. Y sea V. M^d. cierto que se ha de estimar en mucho lo que ha negociado segun esta plaça, y segun estan todos lastimados y escarmentados. Si V. M^d. quiere restaurar su credito, y que aya quien le sirua en las necesidades que aqui se podran ofrecer, en su mano esta, cō mandar cumplirlo que agora se ha capitulado, conforme à los recaudos mios que lleva este correo, y en esto suplico yo V. M^d. con el encarecimiento que me obliga su seruicio, no aya falta: porque si la ay, faltara todo lo que en el conuiene, y yo quedare tan impossibilitado para acudir al mismo seruicio, que no se puede esperar cosa buena. Mire V. M^d. que le va mucho en gozar desta occasion para redimir su credito, donde tanto le importa tenerlo : y que si la pierde, no solamente le acabara de abandonar, pero sera causa que los soldados viendose engañados se paguen de su mano, donde quiera que estuuieren, que gente es que no durara de hezerlo segun son determinados, y el descontento con que salen. Y esto considere V. M^d. de quanto inconueniente y desseruicio suyo sera de qualquier manera que suceda. Por amor de Dios, Señor, que V. Mag^d. no lo permita, ni de lugar al daño que de aqui puede redundar, que sera grandissimo para todo, y muy difficil de
remediar

remediar. Y no se fie V. Ma^d. en que esta gente se aya de satisfacer de palabras: porque sera por de mas y el saltarla que aqui se da a los que lleuen poliças, para ellos Reynos, o para Italia de lo que alcançan de sus sueldos, sera para ellos de tãta indignaciõ, que bastara a acabarlos de desesperar, y por otra parte de tã mal exemplo para toda la milicia, que viendo que yo les he burlado tendran justa causa de no fiarse de nadie. A todo lo qual añado, que la caualleria es buena parte de Italianos, que en qualquiera de los Estados, que V. M^d. tiene en Italia, pueden hazer mucho daño en los animos de los suditos dellos: que segun estan descontentos y agrauados, oyran de buena gana qualquier practica que toque en 147. lo qual a mi juyzio, es de mucha consideracion. Y el remedio sera que los que digo sean pagados y satisfechos para que no les quede causa de pensar en vengança: y no se tengan en poco, por dezir que es gente baxa, pues aqui ha mostrado la experiencia lo que puede con vn pueblo apasionado qualquiera que haura sabor de su paladar. Y por esso suplico de nueuo à V. Magestad mande, que por ningunna cosa se dexede de cumplir lo que aqui se ha tratado y capitulado, que de mas, de que, como digo, es lo que verdaderamente conuiene à su seruicio, recibire yo en ello particular merced: y sobre todo me remito a lo que el Secretario Escouedo escriuiera à V. M^d. Y porque todo esse dinero se consume con la gente. Y para pagar los bargelts de la caualleria, y infanteria Alemana, que se hauia preuenido lo que se deue al Estado de 153. que ha prestado para los reytres, à los Ingleses pensionarios, y entretenidos naturales, ni para espías y intelligencias, que agora mas que nunca son menester, gastos de correos secretos, y el ord^o. de mi casa que es excessiuo por la esterilidad grãde que ay de todas las cosas; ni para ninguna otra, de muchas que en estos principios aura, à que no se podra acudir con la hazienda deste patrimonio, por estar tan consumido, ni conuiendra que se haga por el secreto: no quedan veynte mil escudos, ni forma de donde sacar vn Real. Suplico a V. Magestad, me mande proueer de vna buena suma, y que sea con gran breuedad: porque cierto yo anteueo, que me he de ver en mucho trabajo, y de qualquier manera aseguro à V. Magestad, que se ha de cumplir con los que se han fiado de mi palabra, aunque sea entregandoles mi letra por no faltar à la

obligacion della: y porque así conuiene al seruicio de vuestra Mag^d.

De lo que toca à la reducion y quierud destos Estados, no puedo asegurar à V. Magestad cosa cierta, ni que de la paz hecha se aya de sacar el fruto que se esperaua: porque el Principe de Oranges continua el fortificar à gran furia en Olanda, y Zelanda. La Reyna d'Inglaterra le incita, y haze gran fuerça à no passar por lo capitulado, y para ello le ofrece todo su poder: la mayor parte de los Estados esta à su deuocion, los vnos por querer, y los otros por ser engañados destos, y aqui entra casi todo el pueblo: à los que desean gozar de la merced que V. Magestad les haze, que son los menos, les parece que en acetarla hazen todo lo que les toca, y estan con tanpoco animo, que no haran demonstracion señalada, y quando bien se quieren señalar, abra vna gran confusion y scisma entre todos, para el dia que salieren los Españoles: los vnos por que sea admitido al Gouierno, y los otros por estoruarle. Y porque (como tengo dicho) los primeros no tienen brio y si sucediere que los otros echassen mano de mi, perderian de todo punto el animo, y no abra ninguno que se ose menear.

Voy pensando de ponerme en algun lugar mas seguro, que este de donde puede acudir à los negocios; porque estando en saluo todauia creo que aura muchos, que se declararan por V. Magestad, si ya no me engañan sus palabras y demostraciones: y en esto se va pensando agora, no me he quedado, ni queda otro oficio por hazer para ganar voluntades, y dar a entender a los Estados lo que les conuiene: pero veo que hasta agora es todo predicar en desierto: yre cōtinuado lo mismo, y de lo que sucediere, auertire vuestra Magestad.

Ya tengo escrito à V. Mag^d. quan desdenados estan los Alemanes, y como temo que se ha de perder a remate el credito, que V. Mag^d. tenia con esta nacion: digo agora lo proprio, y que veo muy cerca de suceder esto: porque los Estados no han hecho, ni haran con ellos cosa que les este bien: antes les procuraran todo el daño que pudieren, y con esta va la vltima carta que me há escrito, por laqual vera vuestra Magestad quales estan, y lo que se puede temer algun grande inconueniente, yo no se ya que dezir à gente tan desengañada de palabras,

Creo que sera bien V. Magestad escriua a estos Coroneles, mostrando mucho agradecimiento de su lealdad y seruicios, y asegurandoles que tendra cuenta de hazerles merced, y que tras dello se vaya pensando en ponerlo por obra : porque si salen de los estados con mala satisfacion, que agora con tanta razon tienen, V. Mag^d. crea sin duda, que acabara de perder esta nacion , y à este proposito acuerda lo que antes de agora he escrito, que el Arçobispo de Coloña, Duque de Brunzuick y otros que han seruido estan desdenadissimos: y si no se cumple con ellos, no ay que hazer caudil de su amistad : y si estos que han estado firmos en ello, y en el seruicio de V. M^d. se retiran con justa causa de quexa, quedara esto rodeado por todas partes de enemigos: confidelo V. Magestad, y prouea lo que mas conuiene à su seruicio.

El Conde de Mansfelt me dize, que ha embiado à V. M^d. vnos memoriales suyos, y que hasta agora no sabe que se aya tomado resolucion ninguna sobre ellos : y parecele que en esto no se corresponde à sus seruicios. V. M^d. sabe quales son , y q̄ no tiene aqui otro hombre de su estado. Y yo digo, que si es justo tenerlo contento, es tambien muy necessario, y asì suplico a V. M^d. que, pues haze merced a los malos, porque no sean peores, la haga a los buenos porque seà mejores: porque sino aquellos quedaran vfanos de ver que les vale su malicia, y estos otros desanimados de lo contrario, y los que hà de venir prouocados à seguir la opinion de los que contra justicia y razon preualecten. Y por ser este punto de tanta cõsideracion desseo por lo q̄ deuo al seruicio de V. M^d. que a los que lo merecen, no se niege lo que se da a los que serian degnos de exemplar castigo, y que la merced que se les huuiere de hazer, sea con breuedad, que esta es vna de las partes que la haze parecer mayor: y asì suplico a V. M^d. se mande resolver luego con el dicho Conde, y aduertirme de lo que sera seruido que se haga con el, que en ello la recibire yo muy particular de V. Magestad Cuya, &c. De Louayna a vij. de Abril, 1577.

Byde hant van zijne hoocheyts.

Suplico à V. M^d. quanto lo demãda su mismo seruicio, que se cumpla luego esto, pues no tiene este cuerpo otro remedio qu'el cortarlo dañado del, lo qual sea de hazer agora haziendo la prouision que

ſúplico de nueuo: porque ſi eſta falta, nõ quedara coſa en pie, y aun en
tre tanto es bien menester, que ayude Dios a lo presente.

D. V. M.

*Hechura y mas humilde ſeruidor que
ſus Reales manos beſa:*

Don Iu^o. de Austria.

Aende S. L. R. Ma^t. vanden
Coninck onſen Heere.

S. L. R. Ma^t.

Ick hebbe uwe Maieſteyt laten weten den xxvij. vander boozle-
den maent deur Francisco Santiago / die van hier reysde nae
Nantes / vanden ſtaet daer in dat de ſaken van herwaerts ouer
tot mi toe waren. Des ander daega hebbe ick gelonden het dobbel van
dien deur Italien. Daer naer heeft de Secretaris Escouedo gaen al
ſoekende de middelen ende manieren om te voldoen de Ruters ende
Knechten die noch te betalen waren / ende ſo het credyt van uwe Ma^t.
ſo verre gecomen is / ende tgoet vande Loopheden met dwelck te han-
delen was / ſo ſeere ten eynde / ſo deur het decret / als deur de alteratien
vanden lande / daer is ſeer groote ſwaertheit geweest om te vinden
tgene datmen pretendeerde. Waer de groote neerſticheit heeft ten laet-
ſten ſo vele gedaen / dat hy gmaect heeft de partie die uwe Maieſteyt
beuelen ſal dat men ſie / de welke is de laeſte remedie die men heeft
gebonden in deſer noot / ende de gene die nae mijn optinte / geen ander
en ſoude geuonden hebben dan Escouedo / want men heeft ſijn woort-
den ghelooue ghegeuen / als eenen man die goet ende warrachtich is /
ende uwe Maieſteyt mach wel verſekert ſijn / dat men behoort groot-
telicx te achten tgene dat hy heeft gehandelt / gemerct den ſtaet daer in
deſe boze haer is vindende / ende nae dat ſy alle beſchadicht ende ver-
ſcrouet ſijn. Al dat uwe Maieſteyt ſijn gelooue wil weder crigen / ende
datter iemant is die haer wil dienen inde nootſakelicheit die hen haer
ſouden

riefuen
an ſijne
nocheit
anden
Coninck
anden
April.

sonden mogen presenteren tselfde staet in handen van uwe Maesteyt/
 doende volcomen tegene dat men nu heeft getraceert / achteruolgende
 mijnordinantie die dese post is dragende ende bidde uwe Maesteyt
 so seere als my moghelijck is / dat hier in gheen faute en sy / om des
 wille dat sijnen dienst my daer toe verbynt / want in dien datter cent-
 ge is / alle tghene dat ons daer toe sal van noode sijn / sal ons gebre-
 ken / ende ick sal bliuen so nachteloos om te helpen ende bystaen den
 selfden dienst / datter niet goets af te hopen en sal sijn . Uwe Maie-
steyt behoort wel te ouerwegen / dat haer seer grootelijc aen gelegen
is te genieten dese oirsake om weder te crigen sijn getooue / gemerct
datter haer so veel is aengeleghe tselfde weder te hebben / ende ist dat
sijt verheft / so en sal dat niet alleene gheheel verlore blyuen / maer sal
een oirsake sijn dat de soldaten vindende hem seluen bedrogen / sullen
hem seluen betalen / tly waer sijt vinden . Want si sijn een volck die
hem gheen sake en sullen ontlien te doen nae tghene dat sy voorgenom-
men hebben / ende d'ouerde daer mede dat sy vertrecken . Dat uwe
Maesteyt aenmercke wat een scade ende ondienst dat hem sijn sal / in
wat manieren dat coek vergha . Ick bidde v Heere deur de liefde Gods
dat uwe Maesteyt niet en consentere noch middel en geue tot de scade
die hier wt mach comen / de welke de meeste sal sijn de voor al-
te saken / die men sonde moghen achten / ende de swaerste om te reme-
dieren . Want uwe Maesteyt en darf haer niet verscheren dat dit een
volck is om hem niet worden te laten betalen / want dat ware gere-
kent sonder sinen weert : ende in gebreke te wesen van tegene dat-
men gheloeft heeft den ghenen die van hier willebziuen dra-
ghen op die Coninckrijcken / oft op Italien / van tegene datmen hen-
lieden sculdich is van haerlieder gagen / dat sal genoeg sijn om hen-
lieden so gram te maken / datter genoeg sal sijn om voorts wtinnich
te worden . Ten anderen so salt exempel so quaet sijn voer alle ander
erijchstedden / dat sy siende dat ick hem bedrogen hebbe / goede oirsa-
ke sullen hebben om niemant meer te betrouwen . Tot allen desen
sal ick by voeghen dat de meestendeel vande Kuterie Italtaense
Ritters sijn / de welke in wat landt dat sy comen van uwer Maie-
steyt / moghen seer bescadighen de herten van uwer onderlaten / de
welcke naer dat sy qualick te vreden sijn / ende beswaert / seer ger-
ne sullen

ne sullen hoozen / al tghene dat sal moghen dienen totter vryheyt.
 De welcke nac mijn opinie / wel te overlegghen staet . De vrome
 die sal wesen dat de gene die ick segghe betaelt mogen sijn ende vol-
 daen / op dat sy gheen oirsake / oft cause en hebbe om te dencken van
 hen te wreken. De welcke men niet en behoort luttel te achten mits
 te seggen dat volck is van cleinder stoffen ghemaect / ghemerct dat de
 experientie bewesen heeft herwaerts over / wat een volck vermach
 dat ghepallt is / so wie hem wil voeghen nac sijn gheslechte.
 Daerom so bidde ick wederom in uwe Majesteit datse wil beuelen /
 dat men om geenderande sake en late te voldoen tghene dat hier ghe-
 handelt ende ghesloten is / want behaluen dat is / als ick ghesleit
 hebbe / tghene dat voortwaert van noode is tot haeren dienst / so sal
 ick dit ontfanghen aengaende mijn eyghen voor een sonderlinghe
 gracie . Ick ghebrage my in als aen tgene dat de Secretarius Escu-
 uedo sal schrijuen aen uwe Majesteit. Ende om dat alle dese permit-
 ghen verdaen sijn met volck van oorloge / ende om te betalen het
 wartgelt van duytsche Ruyters ende knechten die ick hadde doen ver-
 sekeren / om des wille men oec schuldich is den Hertogdom van Luxemb-
 borgh / dwelck geleent heeft tot betalinghe vande Ruyters / vanden
 Engellschē die pensioen hebben / ende ander inghebozen vanden lande
 die onderhouden werden voor syhen ende dobbel spijen / de welcke nu
 ter tijt meer van noode sijn dan sy opt waren onkosten van heyme-
 like posten / ende om den ordinaris van mijnen huys / de welcke wt-
 termacten groot is / om tgroot gebreck datter is van allen saken / ende
 om alle ander saecken die seer vele sullen sijn in dit beginnel / totten
 welcke niet en comen genoegh wesen de dommen van dit Patrimo-
 nium mits dat so seere verteert is / behaluen tgene dat ick van doene sal
 hebben tot tgene dat secret is. In vuegen datter geen twintich duysent
 croonen meer overbleuen sijn sonder middel van te mogenerijgen eenē
 Real. So bidde ic uwe Majesteit datse my wil doen besorgen een goe-
 de somme ende dat niet alder haesten / want ick voorzie dat ick my
 seluen sal binden in grooten last ende moyte / ende tly hoe dat wil / ick
 versekerē uwe Majesteit dat ick niet en sal failgeren den genen / die
 hen op mijn woort betrouwen hebben al soude ick hen lieben moeten in
 handen gheuen mijn signature / om niet in ghebreke te wesen vande
 verbintenisse

verblifenslike van dien/ende dat also van noode is tot dienst van uw
 Majesteijt.

Aengaende tgene dat nopende is de reductie ende ruste van desen
 lande/en can ick uw Majesteijt niet sekers verbehoeren/ noch dat men
 doech vande Days die men ghenact heeft / sal moghen trecken de
 vrucht / dienien daer af hoopte : want den Prince van Orange ver-
 volght met grooter furten hem sterck te maken in Hollandt ende
 Zeelant. De Coninginne van Engelandt ruypet hem op / ende arbeyt
 ick om dat hy niet en soude accepteren tgene datter geaccordeert is
 ende presenteert hem tot dien eynde alle haer macht. De meeste deel
 vanden landen is met hem / centge om de liefde die sy hem dragen
 ende d'andere om dat sy van hem bedrogen sijn geweest/ inder vuegen
 dat bycans onder alle dit volck. De ghene die beghieren te ghenie-
 ten de gracie die uw Majesteijt hensteden doet (bewelche den minsten
 hoop sijn) laten hen duncken dat sy die accepterende / doen alle tge-
 ne dat sy behooren / behaluen dat sy soo cleynen herte hebben / dat sy
 gheen merckelijck bewijs daer af doen en sullen / ende al waert
 soch dat sy wilden hen beste doen / soo salder groote confusie ende
 twist onder hē alle sijn/so haest als de Spaignarts sullen votten lan-
 de wesen / d'ene om my te doen ontfangen totten Souuerne-
 mente / ende de andere om dat te beletten / ende om dat (als ick
 geseyt hebbe) d'eerste gheen herte en hebben. Maect dat vander
 my vast namen / sy souden dan gheheel den moect verliezen/ sonder
 datter iemant sijn soude die hem soude darren roepen. Ick ben
 vast ouerbinckende hoe dat ick my stellen sal op eenighe sekerder plaet
 se dan dese is / van waer dat ick soude moghen surneren tot alle
 de saken : want vry sijnde / in wat manieren dattet sy / ick mey-
 ne datter menich sal wesen die hen ten minsten sullen verclaren
 te wesen voor uw Majesteijt / tē dat sy my niet en bedriegen met
 hensteden woorden en gelact. Daer hebt ghy tghene daer ick nu
 terstijtende besich ben / gheuen anderen dienst my restende noch
 ghebrackende/ die men soude moghen doen/om dat ick soude moghen
 de heren winnen / ende den Staten te verstaen gheuen tghene dat
 hensteden van noode is: maer ick sien tot noch toe dattet niet en is dan
 E inde

inde wildernisse te prediken . Ick sal tselde continueren / ende uwe
 Watteleyt de wete laten / van tghene datter wt volghen sal.

Ick hebbe alreede gheschreuen aen uwe Watteleyt / hoe qualijck
 dat de Duytschen te vreden sijn / ende hoe seere dat ick duchte dat uwe
 Watteleyt op enen bot sal verliesen tghelooue / dat sy plocht te hebben
 onder dese natie . Ick legghen noch tselue mi oock / ende dat ick dit se
 seer nakende : want de Staten en hebben niet ghedaen / noch en sullen
 oock niet henlieden yet doen dat hen soude moghen te hate comen /
 maer sullen hen liente doen alle de schade die sy sullen comen . Met des-
 sen gaet de laeste brief die sy my gheschreuen hebben / by de welke
 uwe Watteleyt sal sien hoe dat sit nemen / ende hoe seere dat te be-
 duchten staet eenich groot onghewal . Aengaende mynen persone /
 ick en weet wat meer legghen tot lieden die hen niet meer en laten
 bedrieghen met woorden / ick ghelooue dat goet sal sijn dat uwe Wa-
 tteleyt schryfue aen dese Conzonnels / betoonende groote bekentnisse
 van henlieder ghetrouwicheyt ende dienst / henlieden versekerende
 dat sy haer rekeninghe maect hen te beschincken / ende dat oock daer
 en bouen metten wercke te doene / want ist dat sy hier wt dese landen
 trecken soo quaijck te vreden / als sy nu sijn / niet sonder groote reden /
 uwe Watteleyt mach gheloouen datse dese natie sal verliesen : Op
 welck propoost ick vermanen sal tghene dat ick meer dan nu gheschre-
 uen hebbe : Dat den Aertbisshop van Luelen / de Hertoghe van
 Brupnswyck / ende andere die ghedient hebben / seer qualijck te vze-
 den sijn / de welke ist dat sy niet betaelt en werden / men darf gheen
 rekeninghe maken op henlieder vrientschap / ende ist dat dese die
 daer in vast sijn gheweest / ende tot dienst van uwe Watteleyt hen ver-
 trecken / met rechtveerdighe oorsake van hem te beclaghen / so sullen
 alle dese landen omcinghelt sijn vande vanden / uwe Watteleyt over-
 legghen dit / ende voozue op tghene dat meest van noode is tot sijn
 dienst .

De Graue van Hanfelt heett my gheseyt dat hy aen uwe Wa-
 tteleyt heeft ghelonden eenighe sijn memorien / op de welke hy niet
 en weet dat tot nu toe eenighe resolutie ghenomen heeft gheweest .

waer

Waer in hem diuert / dat men niet en doet nae sijne diencken / uwe Ma-
 lestept weet hoedantich die sijn / ende dat sy hier gheenen man en heeft
 sijns ghelijcke . Ick segghe in dien dat reden is / datmen hem te
 vreden houde / daer en bouen soo ist oock seer nootdadelick. Waer-
 om dat ick uwe Malestept bidde / nae dien sy is belch inkende den
 quaden / omdat sy niet arger en souden sijn / dat sy dat oock doen
 den goeden / ten eynde dat sy moghen beter sijn / anderlins so sul-
 len die ander hen glozieren ende een behaghen hebben / siende dat
 henlieder quaetheyt hen proffytelich is : Die ander sullen den moet
 verlieten om het contrarie / ende ander sullen ghetrocken woerden om
 te volghen de optinc vande gene die de ouerhandt hebben teghen recht
 ende reden . Ende mits dien dat dit een point is van grooter con-
 sideratten / so begheere ick / om dat ick schuldich ben tot dienst van
 uwe Malestept / dat men niet en weyghere den ghenen diec weerd-
 dich sijn / tghene dat ghegheuen wort den ghenen die weerdich sou-
 den sijn tot een exempel van andere ghestrafe te werden / ende dat de
 beschenkinghe die men henlieden sal doen / coets gheschiede / acn-
 ghesten dat die een vande saken is die haer grooter schijnt te maken.
 Aldus soo bidde ick uwe Malestept / nat sy haer terstont wil resolu-
 ren met den voozeyden Straue / ende my de wete laten van tghene
 datte begheert dat men met hem doe / want ick salt in desen seer son-
 derlinghe ontfanghen van uwe Malestept. De welcke / etc. Den vij.
 van April M.D.LXvij.

Byder hant van sijn
 hoocheit.

Ick bidde uwer Malestept soo seere als haren dienst is eyllihen-
 de / dat men dit volzenghe soo haest als mogheltich is / acnghe-
 den dat dit lichaem gheen ander remedie en heeft / dan om af te
 snyden tghene dat aen tselde ghequest is / ende dat moet mi tot
 deser tijt ghebacn woerden / machende de prouisse : daerom

dat ick op een nietw bidde / want in dien de selfde ghebeze kende is / daer
 en sal niet ouer eynde bliuen: daer en tusschen is grootelij es van noode
 dat Godt den tegenwoordighen staet wil helpen.

AL MVY MAG^{co}. SEÑOR, EL SEÑOR

*Antonio Perez, del Consejo del Rey mi Señor
 y su Secretario d' Estado.*

Muy mag^{co}. Señor.

MVy bien ha hecho Señor Antonio Perez, en advertirme de la lle-
 gada de Rodrigo de la Concha, entre tanto que le acabaua de
 despachar. Porque aunque según los tiempos que corrieron se juzga-
 ua lo que a sido, no está a aquel camino tan libre de estos peligros, que no
 se pudiesse temer dellos: aguardole por oras, y espero en Dios, que le
 ha de traer en saluamiento.

Bien menester a sido, que a la pena y sentimiento de la indisposi-
 tion de su Magestad soccorriese presto la mejoría: gracias a nuestro
 Señor, que en verdad, que la primera nueva sin la segunda se passara
 muy mal, cayendo tan sobremejado de lo que aca se padesce. Mucho
 he holgado que lo hecho aya contentado a nuestro Amo y al amigo
 pero pesame que de la paz no se vaya cogiendo el fruto que se espe-
 raua. Por los despachos q̄ he embiado despues que partio Rodrigo
 de la Concha, y el que agora lleva este correo de mercaderes, abra vi-
 sto, y vera en lo que auemos andado y andamos, y lo que conuiene q̄
 no aya falta en lo que pido en materia de dinero: porque esto es el
 pinto con que a de boluer en si este enfermo: y assi es menester que
 en ello hagan todo el esfuerço posible, los que de veras dessean que
 su Magestad sea seruida por mi mano. Yo me he sacrificado, y sacrifi-
 care a la voluntad de su Magestad, entretanto que viere q̄ en hazerlo,
 no es derechamente contra su seruicio: y assi digo, que en quãto aquí
 viere peligro o cosa que requiera mi presencia, no gozare de la li-
 cencia que he pedido, aunque se me conceda: pero passado esto, y de-
 spues de acauadas las cosas en que yo puedo ser de prouecho, conuie-
 ne que

desfuen
 an sijne
 oncheit
 enden
 eere An
 io Pe
 z vandē
 .April
 177.

ne que en ninguna manera se me niegue : porque entonces auiendo de seguir el estylo antiguo en el Gouierno, y lo que esta gente quisiere, como ha de ser fuerça hazerlo, mucho mejor sin comparacion sera por el la blandura de vna mujer, o de vn niño, que no la que yo puedo vsar: porque conmigo jamas se acabaran de allegurar, y entonces entenderá que de veras les ha perdonado su Magestád y olvidado las offensas que han hecho, quando veran que les quita de delante vna persona, de quien tanta sospecha han concebido , y les embia otra de la qual no pueden tener ninguna: que, como su pecado es tan grande pareceles que su Magestad no le ha de dexar sin castigo; y tienen por cierto, que he de ser yo el rayo: y confirma los en esta opinion la persuasion de Oranges, y Inglatierra, que se desuelan en sustentar la desconfiança y malicia: y así por esto, como, porque yo no tengo condicion ni edad para la ociosidad deste Gouierno, ni menos para sufrir la que en el se abra padecer sin fruto, es muy necessario, que su Magestad me saque de aqui: porque de no hazerlo, succedera faltar à todas mis obligaciones, y boluer esto a mayor peligro que por lo passado, y así pido que (presupuesto que en esto no haura duda) vaya en caminando, como su Magestad me haga esta merced tan conforme à su seruicio, y que el Marques haga para ello todos officios posibles sin perder tiempo: y creanme entrambos, que si (como quien à conofcido los humores de aca) no viesse que es esto lo que realmente conuiene para todo, que no me passaria por el pensamiento hablar en ello: pero seria yo digno de gran culpa, si tras hauer tocado con mano lo q̄ digo, dexasse de hazerlo que hago, y pues todos lleuamos la mira à vn blanco, iusto es, que los presentes aqui, seamos creydos: y que alla hagan su officio: y así le pido de nueuo muy encarecidamente, procure que en esto se tome luego resolucion en conformidad de lo que deseo; y que se me embie el despacho: que, como tengo dicho, yo no vsare de la licencia que se me diere, sino despues que ya no haga falta aqui mi persona: certificandole que si se me niegue, fere forçado à hazer alguna cosa de mucho que marauillan todos, por no caer en otro mayor inconueniente. Cuarde, &c. De Louayna, à vij. de Abril, 1577.

Die vyas mette handt van zijnder
hoocheyt gheschreuen.

Bendito sea nuestro Señor , que se supo en vn mismo tiempo la salud con la dolencia , con todo quedo esperando al Cuncha con harto cuydado : plegue à Dios que liegue presto, y que me trayga tales nueuas como tengo menester , y desseo para perderle . En lo de mas que escituo sobre lo que tan encarescido está, se vaya ganando tiempo : porque en faltando esta presente necesidad (à que no faltare) yo no asseguro, sino lo que digo, ni puedo assegurarle otra cosa.

Wenden seer Magnifiken Heere. Sr. Antonio Perez / Raet vanden Coninc
mijnen Heere / ende sijn Secretaris van State.

Seer Magnifike Heere

Brief van
de Heere
Don Ian
vanden
Heere An
tonio Pe
rez vandē
7. April.

Ghy hebt seere wel ghedaen S^r. Antoni Perez / dat ghy my de wete hebt ghedaen vande comisse van Rodrigo de la Cuncha / terwile dat ich vesich was om aen v te sehpuen : want hoe wel dat naer den tijt die hy ghehadt heeft / men oordeelde tghene dat-ter af gheweest is / soo en is dien wegh niet soo vry van dese perijckelen dat men daer voor niet en soude moghen vreesen : Ic verwachtte hem alle vre / ende hoope aen Godt dat hy hem sal behouden veyse verleenen.

Het was wel nootelijck / dat naer de pijn ende ghevoelen die de siechte van sijne Maestreyt by ghebrocht hadde de beteringhe seer haest hulpe ghegeuen hadde / Godt sy ghelooft / voorwaer de eerste tijdinghe sonder de tweeke soude seer lastich gheweest hebben / ouer commende
Dit quaet

dit quaet op tghene dat wy hier lijdende sijn. Ick ben seer blijde dat onsen meester te vreden heeft gheueest van tghene datter ghedaen is/ ende in ghelijcken de vrient / maer my verdrict seere dat wy vanden Pays niet en plucken de vrucht die men hoopte.

Byde vrieuen die ick gesonden hebbe / sedert tvertrecken van Rodrigo de la Lucha / de welcke desen post vande coopliden nu is bringende / sult ghy ghesien hebben ende sien waer in dat wy ons gheemploeyert hebben / ende in wat termen dat wy sijn / ende hoe seer nootlijck dat is datter gheen faute en sy van tghene dat ick eyssche aengaende de stuanen : want dat is het Colysken daer mede dat dese siecte moet genesen werden / inder vuegen dat van noode is dat de ghene die in ernst begheeren dat sijne Maestreyt ghedient sy deur mijn toedoen dat sy hen watter sie beste hier in doen sullen. Ick hebbe mijn seluen gheoffert ende noch sal offeren tot de wille van yne Maestreyt te wijse dat ick sal sien dat ick die doende / tseifde niet en sal welen directelijck teghen sijnen dienst. Daerom segghe ick / dat ick soo langhe als hier perijckel sal welen / oft sake die mijn teghenwoordicheyt is eysschende / niet en sal gheniet den oorlof die ick begheert hebbe / al waert dat men my die consenteerde. Daer tseifde ghepasseert synde nae dat ick sal voibrecht hebben de saecken / daer in dat ick mach voorderinghe doen / soo en is gheensins behoortlijck / dat men my die soude weygheren. Want soude men dan moeten volghen den ouden styl int gouuernement / ende tghene dat dit volck soude willen hebben / als met fortse sol moeten gheschiet / de soeticheyt van een vrouwe / of van een kint sal onghelyck veel beter te passe comen / dan de ghene die ick sal moghen ghebuycken / want nimmermeer en sullen sy hen van my verlekeret houden. In der vuegen soo ick segghe / sy sullen verstaen dat syne Maestreyt hen lieden in goeden ernst verghenueen heeft / ende dat hy sal vergheten hebben de misdaden die sy bedreuen hebben / gemerct dat hy hen wten ooghen neemt een persoune / daer op sy soo quaeden vermoeden ghenomen hebben / ende hy hen lieden sal eenen anderen seynden / daer sy gheen en souden moghen op hebben. Want ghelijck hen lieder misdaet seer groot is / so dunckt hen dat sijne Maestreyt dat niet en sal laeten onghestraft / ende ghelouen sekerlijck / dat icks

desen blysem sal wesen : De persuasie van Drenge / ende Onghelant vesticht henlieden in dese opinie / die eenpaertlyck waken om het misvertrouwen ende de quaetheyt te houden staen de:

Aldus soo wel hier om / als om dat mijn conditie / noch mijn sonckheyt niet en sijn voor de ledicheyt van dit gonnernement / noch om te liden de gene die men daer sal moeten verdraghen sonder profijt / soo ist seere van noode dat sijne Maesteyt / my van hier trecke: want dat niet doende / so sal ghebeuren dat ick in ghebroke sal sijn vā alle het ghene daer ick in ghehouden ben / ende dat dit sal wederkeeren tot meerderē perijckele dat het van boren gheweest is: Daeromme begheere ick van v (hoe wel dat ick hier af niet en behoore te twifelen) dat ghij wilt de middelen te weghe bringen / ten opude dat sijne Maesteyt my de gracie doe so ghelijckformich sijnen dienst / ende dat de Marquis hier in alle de neersticheyt ghebruycke die mogelijck mach sijn sonder tijt te vertiefen / ende wilt my alle beyde ghe-loonen / dat by alle dien ick / als een die ghemerckt hebbe de humeuren van herwaerts ouere / niet en sage dat dit is tghene dat verlyck voor al moet wesen / dat ick dit niet alleene daer af en soude seggen / maer niet eens willen op dincken: ter contrariten soo soude ick weerdich sijn een groot verwijt / waert dat ick metter handt gheraect hebbende tghene dat ick segghe / ende dat ick liete te doen / tghene dat ick doe.

Aengesien dan dat wy al tesamen ende alle ghelijck een witt hebben om daer nae te micken / soo is behooyck dat men ghelouue de saken van herwaerts ouer den ghenen die hier teghenwoordich sijn / ende dat ghy daer doet de debuotren die ghy schuldich sijt te doen. Daerom begheere ick wederomme op v / op alle die vrientfchap die ick op v mach begheeren / dat ghy wilt benecstighen / datmen hier in wil nemen seer haest de resolutie ghelijckformich tghene dat ick begheere ende dat men my seude bescheet / want als ick gheseyt hebbe / ick en sal den voslof niet ghebruycken / die men my sal geuen dan als mijnen persoone hier geensins en sal van v gene sijn : ende alsoo willende v wel certificeren / dat ick so verre my

41
my die ghetwegghert wort / sal ghedwonghen zijn te doen een
sake die alle man stoffe sal gheuen van hem te verwonderen/
om niet te ballen in een meerder onghabal. **Wt Loeuē desen**
7. van April. 1577.

*Byder hant van sijne Hoocheyt was
gheschreuen.*

Godt sy gheloeft datmen heeft clamen op eenen tijt gheue-
ten de sieckte mette remedie / nochtans verwacht ick Concha
met grooter sochfuldicheyt : **G**odt gheue dat hy haest mach
comen / ende my tijdinghen brenghen / nae dat ick van doene
hebbe / ende begheere om my seluen te vreden te stellen. **D**oozts
aengaende tghene dat ick v schrijue / op tghene dat ick so vrien-
delijk van v begheert hebbe / maect datmen tijt winne / mits
dien dat ghebrekende dese teghentwoordighe nootlakelijcheyt
(inde welcke ick gheensins en sal in ghebreke zijn) ick niet an-
ders en versekerē / dan tghene dat ick segghe / noch en kan v
ooch van gheen ander sake versekeren.

P

A L A

A LA S. C. R. M^d.
del Rey nuestro Señor.

S. C. R. M.

Carta
del Secre-
tario Ef-
couedo,
de 8. de
Abril,
1577

HE visto lo que V. Magestad ha escrito al Señor Don Iuan, despues de hauer sçauido lo que aqui se a hecho; y sera parte de paga auer acertado el desseo y obra, muy encaminado va à esto: la materia es qual Vuestra Magestad vee, y yo no tengo que añadir sino sospechas, y mas sospechas de la mala manera de proceder desta gète. Agora allegado segun me acaua d'auisar Fransperg vn hõbre de parte del Duque d'Ariscot, à dezirle que esta noche passara la Armada del Principe de Oranges por la ribera arriua; que mande que su gente no tire. llegada la salida de la gente, si puedo quafarla, se vera claramente donde van à parar. y tenga V. Magestad por cierto lo peor: quieren quando menos libertad de consciencia. Por esto advierta Vuestra Magestad con tiempo à lo que se hade hazer en este caso, y de mandar que se cumpla lo que aqui se a tratado con estos mercaderes: porque con esto tornara à valer algo el credito: sin el qual no se puede llevar adelante el seruiçio de Vuestra Magestad. Y yo creere que he hecho algo, pues sin tener dinero he hallado forma aparente para echar destos Estados la gente. partirme he à hazerlo dentro de quatro dias, y lleuare commigo à Thomas Fiesco, y à Lazaro Spinola, y Diego Pardo, y Geronimo de Curiel, para que me ayuden. Guarde nuestro Señor, &c.
D'Anueres, à 8. de Abril. 1577.

Vassallo y criado de V. M^d.

Escouedo.

Alende

S. C. R. M.

Brieuen
vanden
Secreta-
ris Eſco-
vedo. aē
den Co-
ninc, vā-
den 8. vā
April
1577.

Ick hebbe ghesien tghene dat uwe Maiestept gheschreven heeft aende Heere Don Jan/nae dat sy gheweten heeft tgene datmen hier ghedaen heeft / ende sal wesen een deel vande vergheldinghe/die de begheerte ende d'werck g'addresseert hebben: d'een ende d'ander is gheheel op weghe ghestelt: daer toe ist subiect sulcx/als uwe Maiestept siet. Aengaende mijne persone/ick en wist wat meer segghen / dan dat de suspicien meer ende meer groeyen/deur de quade maniere van procederen van desen volcke. Front berch heeft my op desen tijt geadvverteert datter nu eenen man ghecomen is van wegghen den Hertoghe van Aerschot / de welcke hem gheseyt heeft / dat dese nacht de Prince van Oringe de riuere sal opcomen / ende dat hy zijn volck belast heeft dat sy niet schieten en souden. Als nu het Cryschvolck sal wt den lande trecken (indien ick dat kan volbringen) salmen claerlijc sien wat de meyninghe is van desen volcke. Dz uwe Maiestept tquaetste houde voor seker. Tē minsten/sy willen de vytheit van consciencie hebben / daerom dat uwe Maiestept in tijts toesie / in tgene dat in deser sake sal moeten ghedaen werden/ende bebele datmen volcome tghene dat hier metten Coopliden ghehandelt is / want hier mede sal credit beghinnen pet te deughen / sonder het welcke men niet en mach voorts drijven den dienst van uwe Maiestept. Ick meyne dat ick niet luttel en hebbe ghedaen/nae dien ick sonder ghelt te hebben / merckelijcke maniere ghebonden hebbe / om wt dese landen te doen vertrecken tvolck van ozloghe. Tot dien eynde sal ick binnen vier daghen van hier vertrecken / ende met my leyden Thomas Fiesco/Lazarus Spinola/Diego Pardo/ende Jeronimus Curiel / op dat sy my souden helpen. Onsen Heere beware/ etc. Wt Antwerpen den achtsten van April. 1577.

Vassael ende dienaer van uwe Mt.

Eſcovedo.

F U

A L A

A L A S. C. R. Md.
del Rey nuestro Señor.

S. C. R. M.

Carta del
Secretario
Escovedo à
su Mage-
stad, de 9.
Abril.

GRan mal veo en el trato y manera de proceder desta gente. fue Gayer el Duque de Ariscot a la parte de Flandres, à vn lugar fuyo que esta tres leguas de aqui. y à la yda fue en parte de los nauios del Principe d'Oranges: & à la buelta con toda la armada que trae en este canal, y el Vizconde de Gant, con el Beersele; y huuo gran salua en la yda, y à la venida, y escandalizo esto tanto à los mercaderes y buenos burgeses, que se yran; y este lugar se entregara al enemigo, pues abandona à Dios. Mire V. Magestad si corren estos espauientos no siendo aun salidos los Españoles, que haran despues. Si milagro ha de curar este negocio, ya es tiempo que llegue: si manos y fuerça V. Md. preuenga con tiempo lo necessario, yo por lo que veo no haria estima de que occupassen los lugares de tierra firma: à lo de las yslas se a de entender: y esto tengo por mas dificultoso, que lo de Inglatierra: si se tomasse aquello, tambien se tomara el otro: y para hazerlo basta mediana fuerça, y no pienã V. Md. que digo esto por el negocio del Señor Don Iuan, que le dexo muy atras; sino por que, como ha mucho que lo digo, no tiene otro remedio el de V. Md. y el tiempo lo ha mostrado, y lo mostrara cada hora. Guarde, &c. De Anueres, à 9. de Abril, 1577.

Vasallo y criado de V. Md.

Escovedo.

Acende

S. C. K. M.

Ick mercke veel quaets inde handelinge ende maniere van procederen van dit volck. De Hertoghe van Aerschot was ghister ouer ghebaren in Vlaendren/ende ghegaen in een van zijn Dorpen / ghelegghen dnye mijlen van hier: hy is de riuere ghepasseert op eenighe schepen vande Prince van Oringe. Doë hy weder quam heeft hem die gheheele armeye die in dit cannael licht vergesellschaft: De Borchgraue van Gent was by hem/met de Heere van Bersele/ men heeft zeeze gheschoren int darwaerts gaen ende wederkeeren / waer aen de Cooplieden/ ende goede Borghers henlieden soo ghestooten hebben dat sy vertrecken willen/ ende dese Stadt sal den vyant gheleuert worden/nae dien dat sy Godt is verlatende.

Brieffen
den S.
taris
Vedo
Coninc
de 9. A.

Dat uwe Maiesteit aenmercke/ist dat dese verschichheden plaecse hebben / daer de Spaignaerts noch niet wt den lande en zijn/ wat naederhant gebeuren sal. Ist dat dese sake by mirakel moet ghenesen werden/het ware tijt/in dien dat met handen ende ghewelt gedaen moet zijn/ dat uwe Maiesteit in tijts besorghe tghene datter van noode is. Aengaende mijne persone/ick soude luttel werck maken dat sy inhielden de plaecsen vanden vasten lande/op de Eylanden ist datmen moet letten/dwelcke ick swaerder houde dan tseyt van Enghelant. Waren die ghenomen so ware dander doock/ende om dat te doen/ is genoeg een middelbaer gewelt. Dat uwe Maiesteit niet en decke dat ick dit segge om te boorden de sake vande Heere Don Jan/dien ick verre achterlate/maer om dat (so ick langhe gheseyt hebbe)uwe Maiesteit gheen ander remedie en heeft / ende den tijt dat heeft bewesen/ende tot al en stonden noch meer bewijen. Onsen Heere/&c. Wt Antwerpen den 9. vā April. 1577.

Dassael ende dienaer van uwe M.

Escobedo.

Letres
de son
Alteze
au Barō
Frūſper
ſe, &
Charles
Foquer,
du 16. de
juillet,

Bien se acordaran, Señores, de lo que con ellos trate en Malinas, y la orden que les di, de lo que convenia que hiziesſen por ſervir à ſu Mageſtad: y aunque no dudo que no ſe deſcuidaran dello, ſino que lo executaràn con la prudencia y valor que haſta aqui an hecho, lo que les a ſido encomendado del ſervicio de ſu Mageſtad: todavia ſiendo el negocio de la importancia que es; e querido ſcriuir les la preſente, para acordarles que tengan memoria de lo que tratamos, y pedirles y ordenarles, como en nombre de ſu Mageſtad, les ordeno, que luego quanto mas preſto pudieren pongan en execucion y efecto, lo que entre noſotros quedo reſuelto; pues allende de hazer en ello lo que ſon obligados, haran tambien lo que conuiene à la ſeguridad de ſus perſonas, y pagas de que les quieren priuar los Eſtados, lo qual no es juſto, Señores, que ellos, ni yo lo conſintamos; pues jamas a ſido la intencion de ſu Mageſtad, ni la mia, ſino que ſeã honrrados, pagados, y fauorecidos. Guarde nueſtro Señor ſus Illuſtres perſonas, como deſſean. De Namur, à xvj. de Julio, 1577.

*Byderbant van ſyne Hoocheyt was
gheſchreuen.*

Ya ſauen Señores lo que les encargue en Malinas, y ſauen que en la execucion dello complen con lo que deuen al ſervicio de ſu Mageſtad; y aun aſeguran ſus vidas y pagas: porque ſiendo la intencion de los Eſtados quitarſelo todo, deuo aduertirles y defenderles; yo valiédome para eſto dellos miſmos, y aſi deuemos todos ayudarnos agora, y hazer con los demas eſte ſervicio à ſu Mageſtad, pues es el que ha de pagarlos y ſatisfazerlos, y yo el q̄ me he de encargar dello en ſu nombre.

Leegher ſont gheſchreuen.

A ſu ſervicio Don Iuan.

D'opſchriſte.

A los Illuſtres Señores, los Señores Varon de Frandspergue, y Carlos Fucar, Coroneles de Infanteria Alemana, por el Rey mi Sr.

Deuy

Ick meyne dat ulieden noch indachtich is van tghene dat ick niet ulieden ghehandelt hebbe binnen Mechelen/ ende den voet die ick v ghegheuen hebbe op tghene dat ulieden te doene stont tot dienst van zijne Maesteyt. Ende hoe wel dat ick niet en twisfele dat ghylieden in ghebreke soudt zijn/maer met de voorszinnicheyt ende broomicheyt dat sult ter executien stellen/die ghylieden tot noch toe ghebruyct hebt in tghene dat ulieden heeft belast gheweest van zijne Maesteyt. Nochtans zijnde de sake van sulcken verlanghe als sy is / soo hebbe ick ulieden wel willen schryven desen teghenwoordigen brief/om ulieden te vermanen ende te doen ghedencken tghene dat wy ghehandelt hebben/ende aen ulieden te verfoecken ende bevelen/ghelyc ick v ordonnere inden name van zijne Maesteyt/ by dese/ dat ghylieden terstont / ende soo haest alst moghelyck zijn sal/ effectuereert / ende ter executie stelt / tghene dat tuschen ons gheresolveert is / ghemerckt dat ghy lieden dat doende / sult doen tghene dat ghy lieden schuldich zijt te doene / ende daer en bouen oock tghene datter van noode is tot de versekertheydt van ulieder persoonen ende betalinghen/waer af de Staten ulieder soecken te berooben:dwelcke/mijn Heeren/niet en betaemt/ dat ghylieden/noch ick/ souden ghedooghen/aenghesien dat de meyninghe vande Maesteyt/ende oock de mijne/nont anders en is gheweest / dan dat ghylieden soudt gheert / betaelt / ende ghefaoriseert zijn. Onsen Heere beware ulieder Deurluchtichste persoonen ghelijck ghylieden begheert. **Wt Namen desen 16. van Hoymaent. 1577.**

Brieuen
vā sijne
Hooch-
heyt aē-
den Bar-
roē Frōf
bergh.
cū Kaer
l: Foc-
ker, van
den 16.
van Lu-
lius,

*Byder hant van sijnder Hoocheyt vvas leegher
gheschreuen tghene dat hier volcht.*

Mijn

Min Heeren ghylieden weet alreede tghene dat ick ulieden belast hebbe binnen Mechelen / ooc weet ghylieden dat deur tvolbringhen van dien/ghylieden voldoet tgene daer ghy inghehouden zijt voor den dienst van zijne Maesteyt: ulieden daer en bouen daer deur versekerende ulieder leuen ende betalinghen. Om dat de meyninghe was vande Staten/ulieden dat al te benemen/soo moet ick ulieden dat laten weten/ ende v beschermen ulieder recht/my daer selue in dienende met ulieder bystant / ende alsoe wy moeten nu ons seluen helpen/ ende onder ander diensten / zijne Maesteyt noch dese doen/ aenghesien dat hy de ghene is die ulieden moet betalen ende te vreden stellen/ende ick de ghene die in zynen naem daer af den last moet nemen.

Leegher stont gheschreuen

Tot ulieder dienst

Don Jan.

D'opschrisse.

Aende Doozlichtighe Heeren/de Heeren de Baroen van Front berghe / ende Kaerle Focher / Colonels vande Duytsche knechten voor den Coninck mijnen Heere.

Don

Don Johan von Osterreich Ritter des ordens vom gulden
Flies Rhu. W^r. zu Hispanien / Gubernator general
vnd Obrister velt-haubtman der Nederlanden.

49

Brienen
vā zijne
Hoochz
aen de
Colon-
nels

Frundt-
bercheff
Caerle
Focker
vaanden
xvi. Iu-
lij, 1577.

Liebste vnd manhaft liebe besundere / wir khinnen in
gewisse erfahrung / wie das ain verglickung oder con-
spiration vorhanden euch ander in der stadt Antwozff
zueuberfallen / vnnnd wo muglich nit allain vmb eur
wel verdiente besoldung / sonder vmb das leben dar zu bringhen
gleich fals ist / in der feder mit den anderen fendlen / so in Bra-
bant auch ander ort lighen eben messig zu handeln. Dieweil wir
dan obligenden ambts halben schuldig / auch das wir selbert ein
gebozner Teutscher vnd vnser natiien (sonderlich denen so bestedt
haftich in ir Wrat. dienst verhart) mit allen ghewegen solches
werckh zue furkuemen / so schticken wir in aller eyl diese vier
fendlen zu eur hilff / damit ir deste besser die ander entsatzung so
gewislich / auff das langest sex thagen sich nit verwerben soll
habt zuerwarten : guedich begerendt dises vnser guedigs wol-
meinen also anzunemen / auch euch darneben vergewissen das ir
wollichlich eur wel verdienten besoldung wegghen vergemueget
werden solt. Es werden auch diese vier fendlen allain inder new-
stadt vnd so lang verbleyben / bis ain wenich die sachen in ein
richticheyt ghestelt wiert. welches wir euch guediger wolnet-
mung nicht wollen verhalten / vnñ beschicht an disem neben das
es den kriegsleuten selbst zum besten ghemeint vnser ernstliche
ghesellige meinung. Geben zu Namen / den xvj. Julij. 1577.

*Onder was met Zijnder Hoocheyts eygl.en handt
ghecreuen.*

G

Amigos

Amigos mios, Remittome a lo que hos diran mas largo vuestros Coronales: creeldes, y manteneos como deveis en el seruicio de su Ma^d. que es el Rey, a quien vos otros seruis, y el que hos a de pagar y satisfazer: y esto hare yo tambien como vuestro General, y amigo, y soldado como vos otros.

Onderteckent

Don Iuan.

Het op' brieft was:

Dem Ernbesten vnd manhaften vnseren lieben besunderen R. Hauptleuten / befelshaberen vnyd gemeine kriegsleuten der vier fendlen so in die besatzung ligen in die stadt Antwoiff sampt vnd sunderl.

Don Jan van Gostenrijck Ridder vander orden vanden gulden Vliese der Maesteyt vanden Coninck van Spaignien / Gouverneur ende Stadthouder generael vande Nederlanden.

Ersame / vrome / seer liene ende wel beminde / Wy zijn vooz seker geadveteert / datter ghebroutwen wort een hemelijck verstant of conspiratie om ulieden te bespringhen binnen de Stadt van Antwerpen / ende so verre als mogelijck is / om ulieden niet alleene te beroouen van ulieder behoorlicke betalinghen / maer oock van leuen: ende dat desghelijcx den aenflach soude wesen also oock te leuen met d' ander vendelen / die in Brabant ende elders zijn. Mengelien nu dat wy van weghen onser last / oock dat wy selue een ghebozen Hooch- duyts zijn / ende tot onser natien gheheel geaffectioneert / ende sonderlinghe totten ghenen die soo volstandich ghecontinueert hebben inde n dienst van zyne Maesteyt / ghehouden zijn te voozcomen der ghelijcke saken. So senden wy in alder nersticheyt dese vier vendelen tot ulieder hulpe / ten eynde dat ghylieden te beter soude moghen verwachten het ander secours / dwelcke
ten

71
een langsten niet en sal vertoeren ouer de ses daghen. Wliedez
biddende te willen in dancke nemen dese onse gode affectie tot
ulieden / ende ulieden voor verleert houden dat ghylieden
sult te vollen betaelt worden van ulieder soudien die so wel ver-
dient zijn. Voorts dese vier bendelen sullen alleenlijck ligghen
inde nieuwe stad / tot dat de saken een weynich sullen ghere-
dresert zijn. Twelcke wy ulieden niet en hebben willen helen
om de jonckighe affectie die wy u draghen. In dwelcke behal-
uen dat sal comen tot proffijt ende voordel selfs vande solda-
ten/volbrocht sal worden onse wille ende goet behaghen. Ghe-
geuen tot Namem/desen xvj. van Augustus 1577.

*Onder was met zijnder Hoocheyts eyghen
handt gheschreuen:*

Mijn vrienden / ick ghebdracchs my acn tghene dat ulieder
breder sullen segghen ulieder Coronnels : gheloof die ende
blijft gheduerende (ghelijck ghylieden behoort) inden dienst
van zyne Maiestejt dwelcke Coninck is / wien ghylieden zijt
dienende / ende die de ghene is die ulieden moet betalen ende
boldoen / ende sal oock selfde doen als ulieder Generael ende
bzient/ende Soldact ghelijck ghylieder zijt.

Onderteeckent

Don Ioan.

D'opschriefe was:

Wende eerlsame ende brome / ons seer lieue ende wel beminde
N. N. Capiteynen / Bevelslieden / ende ghemeyne soldaten
vande vier bendelen die int garnisoen ligghen binnen de
stad van Antwerpen/alle ghelijck int generale/ende peghe-
lijck van dien int particulier.

G ij

Illustrac

Bricuen
Van
zijnder
Hoochz
aede sel
ue Colo
nels van
den xxv
Iulius
1577.

Illustres Señores.

IERONIMO de Curiel va a hablarles en mi nombre. Darle an el credito a lo que de mi parte les dixere que darian a mi proprio, y haran lo que dellos confio, pues veen lo que importa al seruicio de su Magestad, y beneficio destos stados. Guarde nuestro Sr. sus Illtes. perlonas como deslean. De Namur a 23. de Julio 1577.

*Leegher was met sijnder Hoocheyts eyghen
hant gheschreuen.*

VUELVO a embiarles Jeronimo de Curiel, para que les diga mas particularmente lo que entenderan del. y pues queda ya el dado fuera de la mano, es menester encaminarle a que corra bien. y lo que importara mucho para esto, es la breuedad y diligencia en la execucion de lo concertado.

A su seruicio Don Iuan.

D'opschripte.

A los Illustres Señores los Señores Baron de Frandsperch, y Carlos Fucar Coroneles de Infanteria Alemana por el Rey mi Sr.

Deurluchtighe Heeren.

Ieronimus de Curiel comt ulieder spreken in mynen naem/ ghylieden sult hem in tghene dat hy ulieder sal segghen van mynen wegghen/ als sulcken credit ende ghelooue gheuen/ als my selue: ende sult doen ghelijck ick blieder betrouwe/ gemerct dat ghylieden siet hoe vele datter aen gheleghen is/ tot dienste van zyne Matestejt ende welbaert vanden Lande. Onsen Heere beware ulieder deurluchtighe personen/ ghelijck ghylieder begheert. **Wt Namen den xxij^{en}. Iulius 1577.**

*Byder hant van sijne Hoocheyt was
gheschreuen.*

Ick

ICk sende u wederom Jeronimo de Curiel/om' ulieden
particulierlijcker te verclaren tghene dat ghylieden van hem
sult verstaen. Ende nae dien dat den teerlinck alree wtter hant
gheworpen is, so is nootlijck dien op den wech te bringhen om
wel te doen loopen. Ende tghene dat in desen vele is importe-
rende / dat is de cortheyt ende neersticheyt in d'executie van
tghene datter ghesloten ende ghehandelt is.

Onderteeckent.

Tot ulieder dienst

Don Jan.

D'opschrifte was:

**Aende Doozuchtighe Heeren de Heeren de Baroen
van Front berghe / ende Kaele Focher / Colon-
nels vande Duptiche knechten voor den Coninc
mijnen Heere.**

Ilustres Señores.

MVCHO me marauillo que hasta la ora que esta scriuio , no aya
tenido carta fuya, ni auiso de lo que an hecho en execucion de
lo que les he ordenado. y porque estare con mucha pena hasta saber-
lo, les pido me auisen luego dello, y de lo que fuere ofreciendo, y les
occurriere, que yo hare lo mismo. Lo que agora puedo dezir, es que
ayer por la mañana me meti en este castillo, sin impedimento ningun-
no, porque entendi que si no lo hazia corria peligro. Guarde nostro
Sr. sus Illrs. personas como dessean. Del castillo de Namur a 25. de
Julio 1577.

Bricat
van
zijnder
Hooch-
aefi sel
ue Col
nels va
xxv. I
lij. 1577

Onder was gheschreuen.

A su seruicio Don Iuan.

Het opschrifte was.

**A los Illres. Señores, los SScs. Varon de Frandspergue, y Carlos
Fucar, Coroneles de Infanteria Alemana por el Rey mi Sor.**

G iij

Dooz

Deurluchtighe Heeren

Ick verwonder my zeere dat ick tot deser uren toe dat ick desen brief schypue / van ulieden gheen brieuen ontfanghen en hebbe / noch eenich advijs van tghene dat ghylieden hebt ghebaen inde executie van tghene dat ick ulieden bevolen hebbe. Ende om des wille dat ick seer groot verlanghen zal hebben tot dat ick wete / zoo bidde ick ulieden dat ghy my wilt terstont daer af adverteren / als oock van ander saken die ulieden ghebeurt zijn / ick en sal oock in gheen ghebreke zijn desghelijcx te doene. Tghene dat ick nu soude moghen segghen / is dat ick my ghister moeghen sonder eenich letsel ghestelt hebbe in dit Casteel / om des wille dat ick verstant datter perijckel was in dien ick dat niet en dede. Onsen Heere beware ulieder deurluchtighe personen nae ulieder begeerten. **Wt het Casteel van Namen / den xxv^{en}. van Augustus 1577.**

Onderteeckent:

Tot ulieder dienst

Don Juan.

D'opschrieft was

Nende deurluchtighe Heeren / mijn Heeren de Baroen van Frontbergh / ende Kaerle Focker / Coronnels bande Duptsche knechten vooz den Coninck mynen Heere.

Ilustres Señores,

Oy he sido auisado de lo bien que van encaminadas las cosas de por alla, de que me he holgado en extremo. Yo entre a hier en este Castillo, que espuesto tan proprio como lo sabran v^{os}. m^{os}. considerar. El vno de los dos que saben, es ydo desde a hier a recoger su ganado para traello a la parte que deue, y el mayor partira oy, y acudira a su puesto. De manera que conuiene que v^{os}. m^{os}. passen adelante, y assi selo ruego quel prometido no faltara. Guarde N. S. sus Ill^{as}. personas como dessean. **Deste Castillo de Namur a xxvj. de Julio 1577.**

Leegher

*Leegher stont met zijnder Hoocheyts hande
gheschreuen.*

Muy contento estoy de lo que he entendido. passese con lo resuelto adelante, y auisese me de lo que se fuere haziendo por alla, que en lo de aca no se faltara a lo concertado.
A su seruicio Don Iuº.

D'opschrifte was

A los Illustres Señores Baron de Frundspergue, y Carlos Fucar, Coroneles de infanteria de Alemanes altos por su Mad.

Doorzuchtighe Heeren/

Desen dach hebbe ick geadverteert geweest banden goeden voortganck die ons saken hebben van darwaerts ouer / waer af ick wottermaten zeere verblijt gheweest hebbe. Ick ben ghister gheromen in dit Casteel / dwelcke zoo wel gheleghen is / als ghyliden wel sult mercken. Deene van twee / die ghyliden weet / is ghister van hier ghegaen om te vergaderen synen hoop / ende te doen comen darwaerts daer hy zijn moet : ende d' autke sal van daghe vertrecken / ende sal hem vinden opde geordonneerde plaetse. Inder buegen dat vā noode es dat gyliden voortz barst / dwelcke ick ulieder bidde / gheen twyfel hebbende datter ghene datter gheloeft is geweest niet failgieren zal. Onsen Heere beware ulieder denrluchtighe persoonen nae henlieder begeerte. Dit dit Casteel van Namen den 26. van Augustus 1577.

*Onder was geschreuen metter eyghen hant
van syne Hoocheyt.*

Ick ben wel blyde dat ick verstaen hebbe datmen voortz gaet met tgene datter geresolueert is : ende datmen my de wete late van tgene dat ouer die zyde gedaen wort : want aengaende dat van deser zyden / daer en sal geen faute zijn vant gene datter gheloten ende ghehandelt is.

*Onderteeckent
Tot ulieder dienst*

*Don Joan.
D'opschrifte*

D'opschrift was:

**Ende doozlichtighe Heeren/ de Heeren de Baroen
van Frontberghe/ ende Kaerle Focker/ Colon-
nels vande Duytsche knechten vooz 3re ne Ma-
iestept.**

Bricuen
van
zijnder
Hooch-
heyt aē-
den Co-
ronel
Focker,
vanden
xxvij. Lu-
lij 1577.

Illustre Señor.

POR cartas que he Rdo. oy de Mont. de Torlon escritas ayer, veo que no le hauia dado v. m. aun las mias que tenia, de que quedo espantado: y para esto solo escriuo estos renglones, pidiendole que si aun no se las ha dado, se las de luego, por que no es tiempo de aguardar a mas. N. S. su Illc. persona guarde como dessea. Del Castillo de Namur a xxvij. de Iullio 1577.

*Leezher was met zijnder Hoocheyts eyghen
bandt gheschreuen.*

Por vna carta que he tenido de Mos. Turlon. puedo auer collegido que quando me la escriuio, no auian recibido los del Castillo el despacho que le di en Malinas para ellos; de que me marauillo, auiendo sauido ya que estaua yo en esto. dese luego sino lo a hecho: y atienden muy de veras al complimiēto de lo concertado, sin esperar a quel amigo, que el ira a tiempo para lo de alla. y vayame despachando siempre con todo.

Onder stont gheschreuen.

A su seruicio Don Iu^o.

Het opschrift was.

**Al Illc. Señor Carlos Fucar, Coronel de Infanteria Alemana
por su Mad.**

Doerluchtighe Heere.

Bede brieven die ick heden ontfanghen hebbe van mijn Heere van Courlon / ghilteert geschreven / zoo sien ick wel dat ghy hem noch niet en hebt gheleuert de myne die ghy hadt / waer af ick verwondert ben: ende daerom schryue ick v dit woort / v biddende / by alsoo verre als ghy die noch niet en hebt ghegheuen / dat ghy hem die terstont wilt gheuen / want het en is gheen tuit langher te beyden. Onsen Heere beware uwe doerluchtighe persoone ghelijck ghy begheert. **W**i dit Casteel van Namur den 27. van Julius 1577.

*Onder was met Zijnder Hocheyts eyghen hands
geschreven.*

Deur eenen brief die ick ontfanghen hebbe van mijn Heere van Courlon / hebbe ick moghen verstaen dat als hy my dien schreef / die vanden Castele niet en hadde ontfangen tbescheet dat ick u tot Mechelen voor henlieden ghegeuen hebbe. Waer af ick my zeere verwondere / ghemerct dat ghy wel weet / dat ick daer op staec. Gheuet hem terstont / ist dat ghyt als noch niet en hebt ghedaen: ende draecht sorghe in goeden ernst om t'executeren ende volbringhen tghene datter heeft ghetractert geweest / sonder te wachten nae desen vrient / want hy sal in clyts comen om tgene van darwaerts ouer / ende schryft my alreys van als.

Onder was geschreven

Tot ulieder dienst

Don Jan.

D'opschriete was:

Aende Doerluchtighe Heere Kaerle Focker / Coronel vande Duytche knechten voor den Coninck mynen Heere.

Brienen
vā zijne
Hoochz
aen sel
ue Colo
nels van
xxv. Ju
lij, 1577.

OY he receuido su carta de la data de ayer: y es verdad que entendiendo de buena parte que mi persona no estaua segura en esta villa, y que corria peligro, si no me ponía luego en salvo, me pareció retirarme a este Castillo, por euitar inconuenientes. y si no les auise que lo queria hazer, fue porque la occasion no dio lugar a ello, por lo qual no tienen de quedar quexosos de que no me fio dellos: que bien se que en cosas de mas momento lo puedo hazer, de quien tambien a feruido à su Magd. y huelgo que en esse lugar aya la quietud que me escriuen, y les ruego procuren por su parte que passe adelante, teniendo muy grand cuenta con la guarda y seguridad del: porque entiendo que ay d'entro mucha gente del Principe de Orange, y podria ser que fuesse con algun deligno contrario al seruicio de su Magd. y al beneficio de la dicha villa, folsiego y quietud de los payfes.

Con esta van las cartas que piden para el Magistrado de essa villa por lo que toca al socorro de los mil escudos, auisarme an de lo que se hiziere. Tambien embio las otras cartas que piden para la gente que esta en Moll y Breda. procurar an que se acomoden los vnos y los otros, y que no hagan motino, pues veen delinconueniente que feria.

La patente que pide el Sr. Carlos Fucar, no embio, porque no es tiempo agora de hazer ausentia de ay; a su tiempo se le dara: no me ocurre otra cosa, sino encargarles como lo hago se gouiernen conforme a lo que les tengo ordenado, y me auisen de lo que les occurrirre. Guarde nuestro Sr. sus Illcs. personas como dessean. De Namur a 27. de Julio 1577.

*Leegher stont met zijnder Hoocheyts handa
gheschreuen.*

Auisen me siempre de lo que se les ofrezriere, que lo mismo hare yo, porque par falta de entenderlo no succedan algunos inconuenientes en desseruicio de su Magd. y daño del pais.

Underteeckens

A su seruicio

Don Iu^o.

Hes

A los Illustres Señores, los SS^s. el Varon de Frundspergue, y Carlos Fucar, Coroneles de infanteria Alemana por el Rey mi S^{er}. Anueres.

Deurluchtighe Heeren

Ic hebbe heden ontfanghen ulieder brief/van date van gisterē/ende is warachtich dat ick verstaen hebbende van vrients weghe / dat myne persone niet wel en was versekerht in dese Stadt/ ende datter verpikel was/ zoo verre als ick my niet terstont en salveerde / my heeft behoulich ghedochte dat ick my soude verrecken op dit Casteel / om d'inconuenienten te schouwen. Ende dat ick ulieden niet en hebbe tselfde van te voren veradverteert / heeft gheweest om dat d'occalie dat niet en heeft ghedoogt: waerom dat ghylieden geen orsake en hebt om ulieden te beclagen van dat ick my niet en soude op ulieden betrouwen / wel wetende dat ick wel doen mach in saken van meerder verlanck/als op lieden die zyne Maesteyt so wel ghedient hebben / ende ben zeer blyde dat in dese Stadt de ruste is die ghylieden my schryft/ulieden biddende dat ghylieden wilt doen tbeste van ulieder zynen / dat de sake onderhouden ende ghevoordert werde / groote sozghen draghende voor de bewaernisse ende versekertheyt van die Stadt : want ick verstaedatter veel volck binnen is vande Prince van Oringe/ ende soude moghen zijn dat tselfde ware met eenighen aenslach contrarie den dienst van zyne Maesteyt / de welbaert vande voorszeyde Stadt/ende ruste ende vrede vanden Lande.

Met dese gaen de brieven die ghylieden begheert aende Magistrat van die Stadt / aengacnde de hulpe vande dysent croonen/ghylieden sult my de wete laten van tgene datter sal af gedaen worden. Ick sende oock d'ander brieven die ghylieden begheert aen volck dat tot Mol ende Breda is. Ghylieden sult sien malsander te accommoderen / ende dat zy niet en mutineren/nac dien zy sien wat een inconuenient dat zijn soude.

Ick en sende d'opene brieuen niet die de Heere Kaerle Focker begeerende is/om dat nu gheen tijt en is hem van daer te absenteren: men sal hem die gheuen alst tijt sal zijn. Ick en hebbe ulieden nu ter tijt niet anders te schryuen dan ulieden te belasten/ghelijck ick doen by dese/ dat ghylieden v seluen reguleert achtervolghende tghene dat ick ulieder bevolen hebbe/ en dat ghylieden my laet weten de saken die ulieden sullen ouercomen. Onsen Heere beware ulieder deurluchtighe personen ghelijck ghylieder begheert. **Wt Namen den xxvij^{en}. van Julius 1577.**

Leegher was met sijnder Hoocheyts eyghen hant gheschreuen.

Laet my altijts de wete van tghene dat ulieden sal ouercomen/ende sal des ghelijcx doen van mynent wegghen:ten eynde datmen by ghebreke van sulcx niet te weten / niet en valle in eenighe onghewallen tot ondienst van syne Maesteyt / ende schade vanden Lande.

Onder was gheschreuen.

Tot ulieder dienst

Don Juan.

D'opsebrift was:

Wende doozluchtighe Heeren/ de Heeren de Baroen van Frontberghe/ ende Kaerle Focker / Coronels vande Duytsche knechten voor syne Ma^c.

Brieuen
van
zijnder
Hoochz
aen
Caerle
Focker
vanden
28. Iulij
1577.

Illustrre Señor.

Sv carta de ayerreciui oy despues de comer: y huelgo me en extremo que Monsr. de Terlon esta tan resuelto de asistir en qualquiera necesidad, y con que esso sea, tengo muy cierta confianza que por mas que intente Champegnie lo que v. m. dize, ganara poco. Tras esso conuiene estar muy acerta, y tener ojo a que a vn tiempo de la otra parte no accuda gente del Principe de Oranges.

Y ase

Y a se ha auisado a v. m. como el Conde de Meghem fue házia su gente, de la qual no ay para que desconfiarse, porque esta figura de mi parte, y el acudirá con ella sin falta. si tardare, puede se auisar en diligencia, para que se de mas priessa. Tambien esto y figuro de la gente que fue de Mario Carduino: y el Secretario del dicho Conde partirá y acudirá luego que sea tiempo. La copia de la carta que escriuieron los Estados a esta villa, no ha llegado: pero deue ser en la forma que han escrito a otras. Este pleguezillo dese a Monsr. de Terlon luego. Nuestro S^r. su Ill^{te}. persona guarde, &c. De Namur a 28. de Julio, 1577.

Onder stont gheschreuen.

A su seruicio

Don Iuo.

Het opschrift was.

Al Ill^e. Señor Carlos Fucar, Coronel de Infanteria Alemana por su Mad^d.

Deurluchtighe Heere/

Ick hebbe desen nae noene/ ontfanghen uwen brief ghister gheschreuen / ende ben wttermaten seere verblijt dat mijn Heere van Courlon soo zeere gheresolueert is om v bystant te doen in alle ende ieghelijcke nootlijcke saken. Ende in gheballe dat alzo is / zoo hebbe ick een groot ende vast betrouwen / dat niet tegenstaende dat Champaigny attenteert tghene dat ghy my seght / dat hy luttel sal profiteren. Des niet teghenstaende zoo moet men zeere wel toelien / ende d'ooghe int sepl hebben / ten eynde dat op eenen tijt van d'ander zijde daer niet in en comen twolck bande Prince van Orange.

Ghulieden hebt alree gheadverteert gheweest dat de Crane van Meghem by zijn volck heeft gheweest: ende daer en is niet om quaet betrouwen van henlieden te hebben / want zij zijn voor seker op mijn zijde: ende hy zal sonder faute met henlieden comen. Ist dat hy te langhe achterblijft / ghy sulc hem

A moghen niet haeste de wete laten / ten eynde hy hem te meer
haeste. Ten anderen zo ben ick oock versichert van volck dat
gheweest heeft onder Mario Cardini: ende de Secretaris
vande voorszeyde Graue sal vertrecken / ende terstont comen/
alst tijt sal zijn. De Copie vanden brief die de Staten aen dese
stadt gheschreven hebben en is noch niet ghecomen / ick duncke
dacle moet zijn ghelijck die zy gheschreven hebben aen andere
steden. Dat men terstont dit blapken of briefken geue aen mijn
Heere van Courlon. Onsen Heere beware uwen deurluchtig-
ghen persone / etc.

Ondertseckent:

Tot ulieder dienst

Don Juan.

D'opschrieft was

**Zende deurluchtighe Heere / de Heeren Kaele Focker / Co-
ronnel vande Duytsche knechten voor zyne Maiestejt.**

**Don Jan van Oostenrijck Ridder vander orden van-
den Coninck / Stadthouder Gouverneur ende Capiteyn
generael inde Nederlanden.**

Seer lieue ende wel beminde / ghylieden sult verstaen
deur mijn Heere van Hierges / ende ons brieven die hy
ulieder leveren sal / de conspiratie die teghen ons opghe-
stelt is / doch den staet waer in dat de saken haer binden / betrou-
wen dat wy op ulieden hebben / ende d' occasie die haer presen-
teert om ulieder naturelic Prince te toonen wat liefde dat ghy
hem draeght / ende hoe godde ende ghetrouwe vassalen dat hy
heeft in zijn stadt van Antwerpen. Ende soo daer en tusschen
wel tegen onsen danck / zeere van noode is tot dienste van zyne
Maiestejt / dat de vier bendelen van Cornelis van Eynden in
stadt comen / ende hen daer logieren inde nieuwe stadt om oft de
voorszeyde Heere van Hierges noch niet ghecomen en ware / zo
hebben wy ulieden daer af wel willen aduerten by dese / die
Kaele

Caerle Forcker ulieden leueren sal: Vlieden wel expresselijck be-
belendedat ghy die vzedelijck ontfangt/ de Borigers stille hou-
dende/ op dat zy in geen alteratie en comen/ gemerct dat wy be-
dwonghen zijn dit nu te doen om henlieden te behoeden booz
meerder ongebal. Ende men sal met henlieden goede gemeyn-
schap moeten houden / ghelijck oock metten garnisoen dat nu
daer is/ doende van uwent wegghen alle debvoir die mogelijck
is/ ten eynde dat de Stadt zyne Maesteyt alle de getrouwicheyt
bewyse die zy hem schuldich is / dwelcke wy zeere op ulieden
begeeren. Metten cortsten dat ghylieden u alle tsamen betoone
in dese occasie sulcx als ghylieden behoort / ende ghelijck ghy-
lieden altyts hebt ghedaen / ende nae tbetrouwen dat wy daer
af hebben. Vlieden versekerende dat zyne Maesteyt ende wy
in zynen naem dat zullen op zynen tijt met sulcken danckbaer-
heyt vergelden / dat ghylieden sulc reden hebben om ons daer
af te pypfen. Hier mede seer lieue ende wel beminde. Onsen
Heere wil u bewaren.

Onderteeckens

Jehan.

Onder was met zijnder Hoocheyts eyghen
handt gheschreuen:

Tot ulieder eyghen welbaert ende meerdere versekeringe/
hebbe ick bevolen ende last ghegeuen dat inde Stadt soude co-
men volck dat ghy hooren zult van Caerle Forcker / ulieden
biddende dat ghy die wilt ontfanghen ende accommoderen/
om dies wille dat de soldaten aengaende henlieder persone/ zul-
len in sulcker voegghen leuen / dat ghylieden geen reden en zult
hebben om ulieden van haer te beclaghjen / want ick hebt hen-
lieden wel scherp bevolen ende belast/ ende belaste ulieden hee-
ander by desen.

Op den rugge slont gheschreuen.

Men onse zere lieue ende wel beminde de Marcgrauē/ Amman/
Borgemeesters/ Schepenen ende die vander Magistraet.
Vnnen Arwerpen.

Illustrés

Brienen
van
zijnder
Hooch-
heyt aē-
de selue
Coro-
nels van
den 30.
Julij,
1577.

Sv carta de ayer recebi oy a medio dia, por la qual he visto lo que por ella me auisan, como tambien lo que viene en la otra particular del Coronel Fucar. Agradescio les mucho el cuydado que tienen, y el que dizen tendran en el seruicio de su Magd. y porque entiendo lo mucho que altera la entrada ay de la gente de Cornelis van Eyn-den, he acordado que por el presente sera mejor que vengan alojarse en el burgo que v^s. m^s. les auisaren, y señalaren, y assi se lo escriuo a ellos, y que assy se fortifiquen, y hagan spaldas a la villa: y ha de auer aduertisimientto que con tiempo an de ser auisados dello, digo del dicho burgo. y porque entiendo que el Regimiento de Champagney se ha paeisto en el camino por donde an de venir, les escriuo assi mismo, que en caso hallassen el passo tomado, y que no le pudiesen hazer seguramente, se junten con el hermano menor, el qual sera breuemete por alla. y porque se assosiegue esse pueblo, tornare a escriuir al Magistrado del, assegurandole de mi buena intencion, con orden que no dexen sacar ninguna hazienda. pues no ay para que: y que los burgeses pueden estar ciertos, que no sufriremos que se les haga algun agrauio: en cuya conformidad conuiene tambien que ellos ympidan por su parte con buenos medios de que no salga ninguna hazienda. Guarde N. S. sus Ill^{tes}. personas como lo dessean. Deste Castillo de Namur a xxx. de Julio, 1577.

*Leegher was met zijnder Hoocheyts eyghen
handt gheschreuen.*

TENGAN buena correspondencia con el amigo menor, porque siendo menester les embiare el mayor: entretanto alerta sin de cuydo, y auisenme muchas vezes de lo que oviere de nueuo, y del recibo de todas mis cartas.

A su seruicio Don Iuan.

Het opschrift was.

A los Illustres Señores los Señores Baron de Frundsberch,
y Carlos Fucar Coroneles de Infanteria Alemana por
el Rey mi Sr.

Doozluchtighe Heeren/

Ick hebbe desen dach opden noene ulieder brief ontfan-
ghen gisteren gheschreuen / byde welcke ick verstaet heb-
be tegene dat ghylieden deur de selfde my laet weten / als
oock tegene begrepen is inden particulieren brief banden Co-
lonel Focker. Ick bedancke ulieden seere vande sorghe die
ghylieden draecht / ende oock gheloeft voortaan te draeghen
tot dienst van zijne Maiestejt. Ende midts dat ick verstaet
de groote alteratie die daer comen soude / deur d'incompte
van het volck van Cornelis van Eynden / soo hebbe ick my
bedacht dattet nu ter tijt beter sal zijn / dat sy comen lo-
geren in sulcken Dorp / als ghylieden hen sult ordonneren
ende wijzen. Ick schijft oock alsoo aen henlieden / ende dat
sy hen daer souden sterck maken / ende de Stadt te rugghe
nemen / ende men sal henlieden moeten verclaeren dat sy
in tijts daer af sulien de wete hebben / ick segghe van het
voorszeyde Dorp. Ende om dat ick verstaet dattet Regi-
ment van Champaign hem op den wech ghestelt heeft /
daer lanx dat sy comen souden / soo schrijue ick henlieden
oock / oft ghebuerde dat sy by auontuere de passagie gheslo-
ten bonden oft inghenomen / ende dat zijt niet verskeret en
souden moghen doen / dat sy hen souden voeghen metten
ionesten broeder / de welcke coets op die spde sal zijn. En-
de op dattet ghemeyne volck soude gherust wesen / soo sal
ick op en nieuw aen hennen Magistraet schrijuen / hen-
lieder verskerende van mijn goede meyninghe / met be-
bel ende ordonnantie dat sy gheen goet noch huylraet en
laten wter Stadt gaen / aenghesien datter gheen stoffe en is
waeromme / ende dat de Borghers hen sulien moghen ver-
sekert houden / dat wy niet en sulien ghedooghen dat hen
eenighen ouerlast sal ghedaen worden. Ter ghelijcken van
dien ghylieden sult oock moeten van uwer zijden by goede
middelen beletten / datter gheen goeden wt gheboert en wer-
den. Onsen Heere beware ulieder Deurluchtighe persoonen
ghelijck ghylieden begheert. **Wt dit Casteel van Namen den**
30. Julij. 1577.

Onder was gheschreuen metter hant van
sijne Hoocheyt.

Houdt goede correspondentie metten ioncken vrient / want
in dien het noot is / ick sal v den outken senden. Daer en tus-
schen zijt sozichfuldich op ulieder hoede / ende laet my dicwils
tydinghe hebben van ulieden / ende van het ontfanghen van
alle mijn brieven.

Tot uwen dienst, Don Iu^o.

D'opschrift was

Aende Doozlichtige Heeren / mijn Heeren de Baroen Fron-
berghe / ende Kaerle Focker / Colonnels bande Dupelche
knechten voor zijne Ma^d.

Ilustres Señores,

SV carta del Coronel Carlos Fucar escripta ayer recibí; y escri-
-ve al regimiento de Champagne que se desaloje de ally: pe-
-ro sabe Dios lo que hara. Escriuo al Magistrado para que se aquie-
-re y asegure, pues no he de consentir que les sea hecho ningun a-
-grauio: y a esta ocasion he resuelto que no entre en la Villa la
-genta de Cornelis van Eynden, como lo auise ayer. Dos dias ha
-que embie a Monsr. de Tourló recaudo para auer dinero con que
-focorrer su gente, por donde se podia remediar el peligro que me
-representa v. m. El amigo partira muy presto, y se dara priessa pa-
-ra llegar alla. Guarde N. S^t. sus Illustres personas como desseã. Del
-Castillo de Namur, à xxxj. de Julio 1577. Acabo de llegar su carta
-de 28, a la qual no ay que dezir mas de que se escriuira a Bergas lo
-que el Coronel Fucar pide.

Onder was gheschreuen.

A su seruicio, Don Iu^o.

D'opschrift was /

A los Ill^{es}. Señores, los Señores Baron de Frenspersgh y Carlos
Fucar, Coronels de Infanteria Allemana por su Ma^d.

Dooz

Doozluchtighe Heeren.

Ick hebbe den brief vanden Colonnell Kaerle Focker / gister gheschreven ontfanghen / ende ick sal aen het Regiment van Champaign schryuen dat sy van daer verhuysen / maer Godt weet wat sy doen sullen. Ick schryue aenden Magistraet dat sy souden gherust zijn / ende hen verlekere hauden / ghemerckt dat ick niet en sal consenteren dat henlieden eenich onghelijck ghedaen worde. En daerom hebbe ick gheresolueert dattet volck van Cornelis van Eynden niet en sal inde Stadt comen / ghelijck ick uliedē van gister de wete ghedaen hadde. Ick hebbe ouer twee daghen middel ghesonden aen mijn Heere van Courlon om ghelt te crighen / om zijn volck behulpich te wesen / waer by datmen soude moghen regaerde stellen in het perijckel ende dangier dat ghylieden my voor ooghen lecht. Den vrient sal seer haest vertrecken / ende sal alle neersticheyt doen die moghelijk is om seer haest daer te wesen. Onsen Heere beware ulieder doozluchtighe personen nae uwer begheerte. Wren Castele van Namen den xxij. van Julius. 1577. Ulieder brief vanden xxvij. is ghecomen / op de welcke niet meer en valt te segghen / dan datmen sal schryuen nae Berghen tghene dat de Colonnell Focker begheert.

Onder stont gheschreuen
Tot uven dienst, Don Iuan.

D'opschrift was

Alende Doozluchtighe Heeren / mijn Heeren de Baroen van Fronsbergh / ende Kaerle Focker / Colonnels vāde Duytsche knechten voor zyne Maesteyt.

Monseigneur.

CE mot seruira d'avisier vostre Alteze, que nos soldats ici sont si alberottes, que d'heure à autre i'attens q̄ me doiuent troubler par le collet. Et n'est en moy de pouuoir mettre vn seul homme

ici dedans; par ce qu'en faisant le moindre semblant, il est certain qu'ils ne mettroient en pieces, & les Capitaines aussi, que n'ay voulu laisser d'en aduifer vostre Alteze.

Le tout procede sur certains bruits d'aucunes lettres qui se disent auoir esté prises aux Lâdes de Bourdeaux, signees de vostre Alteze & Escouedo, & aussi de ce que vostre Alteze leur a mandé de laisser entrer dans la ville les quatre cōpaignies de Eynden, qui les altere de façõ, que n'attens q' l'heure. Je m'assure s'ils ont copies des lettres susdictes, que me forcerõt de faire ce que ne voudrois. Tous les Marchans sont hors de la ville: c'est la plus grand' pitié du monde de veoir ce desordre qu'il y a dans la ville. J'ay enuoyé vers le Magistrat pour nous furnir viures, parce qu'en sommes du tout despourueuz. Les gens de Monsieur de Champaigney cottoyent tousiours les quatre compaignies de Eynden.

Les Allemans sont en partie cause de l'alberotte, par ce que voyans qu'ils avoyent bonne correspondance avec moy, se sont avancez de dire qu'ils avoyent fait serment avec nous autres: & que nous estans avec eux, feroient payer aux Bourgeois la menestre avec autres bravades.

Le passage m'est coupé de tenir beaucoup de correspondance avec eux. Le mois que vostre Alteze a ordonné, est delivré.

Par autre voye ay advisé vostre Alteze, ne sçay si elle aura receu mes lettres.

Sur ce, Monseigneur, ie prie le Createur donner à vostre Alteze en santé longue & heureuse vie. Du Chasteau d'Anuers, ce premier d'Aoult 1577. En haste.

Vostre Alteze peut assurer que l'alteration ne procede du payement: si est-ce qu'ayant entendu comme les Estats ont envoyé en ceste ville vingt mille florins, pour payer tout ce qui est deu à ces compaignies, qui cause la plus grande alteratiõ depuis le premier.

De vostre Alteze
Humble seruiteur, Louys de Blois.

Sur le dos estoit escrit:
A son Alteze.

Dese sal dienen om uwe Hoocheydt te adverteren dat ons Soldaten hier soo seere onstelt zijn / dat ich van ure tot ure verwachtte dat sy my sullen metten halse grijpen. Ende en is in mynder macht niet dat ich hier een enkel Soldaet soude moghen inbringhen / want in dien ich daer af eenighe maniere maecte sy souden my ongherwyfelt om den hals bringhen / ende de Capiteynen oock / van dwelcke ich niet en hebbe willen laten uwe Hoocheyt te adverteren.

Dit is al spruytende welskere gheruchten van eenighe brieven diemen seght dat afgheworpen zijn gheweest opde Heve van Bourdeaux / onderrecket by uwe Hoocheyt ende Escobedo / ende oock wt dat uwe Hoocheydt henlieden ontboden heeft dat sy souden de vier vendelen van die van Eynden inde Stadt laten comen / dwelcke henlieden soo is altererende / dat ich anders niet en verwachtte dan die ure. Ick versekeren my wel / ist dat sy coppe hebben vande voorszeyde brieven / dat sy my niet forske sullen doen doen / tghene dat ich niet en soude willen. Alle de Cooplieden zijn wter Stadt ghetrocken / het is een seer deerlycke saecke re sien desle beroerte die inde Stadt is. Ick hebbe aenden Magistraet ghelonden om dat sy ons soude stofferen van lijfcocht midts dat wy gheheel onberken zijn. Twolck van mijn Heere van Champaigny cottoveren alleneen de vier vendelen van die van Eynden.

De Duytsche zijn eens deels oorlaecke vander onstelinghe vande Soldaten / de welke midts dat sy saghen dat sy niet my goede correspondencie hadden / hen verhoordert hebben te segghen / dat sy niet ons eede ghedaen hadden / ende dat sy / wy niet henlieden zijnde / de Borghers souden den Speelman doen betalen / niet meer ander hoochmoedighe woorden.

Den wech is my benomen om niet henlieden te houden groote correspondencie / de maent die uwe Hoocheyt bevolen heeft te betalen / is ghelevert.

Lancs eenen anderen wech hebbe ick uwe Hoocheyt adbyss ghesonden / ick en weet niet of die mijn brieuen ontfanghen heeft.

Hier mede / mijn Heere / soo bidde ick Gode dat hy uwe Hoocheyt verleene een goet ende lanck ghesont leuen . Wten Castele van Antwerpen / desen eersten van Augustus. 1577. In haeste.

Uwe Hoocheyt mach wel versekeret zyn / dat d'alteratie niet en is spruytende wt de betalinghe / maer deur dat sy verstaen hebben / hoe dat de Staten aen dese Stadt ghesonden hebben twintich dupsent guldens / om te betalen tghene datmen dese vordelen schuldich is / diwelck sedert d'eerste een oorsaecke is vande meeste alteratie.

Van uwer Hoocheyt

Ootmoedich dienaer, Louys de Blois.

Op den rugghe stont gheschreven

Aen zijne Hoocheyt.

Illustré Señor,

Por su carta de cinco deste entendi la salida de su gente de la villa d'Anueres, de que primero auian aqui venido particulares nuevas : He tenido dello el desgusto que es razon, y se puede considerar, pues dello se ha seguido tan notable perjuizio al seruicio de su Mag^d. Con todo esto me holgue que vniessse v. m. escapado con la vida por lo que estimo su persona. plazera a Dios de darnos algun dia mejor successo, que en tanto es razon le demos gracias por todo. Su estada con la gente en essa villa me parece sera bien de continuarla, hasta que le venga otra orden mia, y que se vaya entreteniendo la gente con los mejores medios que se pudiere: porque para hablar a la realidad de verdad, yo no me hallo al presente con recaudo para poder embiar ningun dinero; y aunque le tuuiessse, son los tiempos tales que no se como se le pudrian remitir: y assi sera necessario, que por alla se ayude lo mejor que pudiere: haziendo moderadamente contribuir los lugares del con-

torno

torno dessa Villa, para que ella quede mas aliuiada: que cierto assi desto como de no poder le proueer para su entretenimiento tengo toda la pena que sabria significar: pero aguardo muy breuemente remedio de todo de su Ma^d. sobre lo que le embie a representar por el secretario Escovedo. Pido le mucho que como hasta a qui ha hecho, y se espera de persona qu'es tan seruidor de su Mag^d. se vaya sustentando, y entreteniendo la gente como mejor pudiere, sin hazer mudança de ay fin orden mia, que yo embiare las cartas que pide para ella, a que le obedescan y tengan el respeto que es razon. Guarde N. S. su Illustre persona como lo dessea. De Na-
mur a viij^o. de Agosto 1577.

Pa date was gheschreuen.

Yo he hecho venir junto a esta villa sus cinco compañías, las siete de otro regimiento: y por quanto no tienen cabeça, y que le Baron Frenspersghe esta indispuesto, conuiene que se venga el luego por aqui, escabullendose de ay lo mas presto que pudiere, y se venga para mi que assi se lo pido; que no aya falta en ello, dexando orden en lo de ay.

A su seruicio Don Iu^o:

D'opschrift was

Al Ill^o. S^o. el S. Carlos Fucar, Coronel de Infanteria Alemana
por su Ma^d.

Doorzuchtighe Heere/

Ick hebbe verstaen wt uwen briez vanden vyfden van deser maent / vertrecken van v volck wter Stadt van Antwerpen / waer af hier van te vozen particuliere tydin ghen waren. Ick hebbe daer allulcken verdriet in ghehadt / als de reden is epstichende / ende als men wel kan ghedincken / nae dien dat hier wt gebolcht is soo merckelycken achterdeel tot dienst van zyne Ma^t. Nochtans hebbe ick ten anderen verblift gheweest doen ick hoorde dat ghy vleuen ontdraghen ende ghesalbeert hebt / om d'estime die ick hebbe van uwen persooene. De Heere sal gheliuen ons op eenen anderen dach beteren bootganck te gheuen / niettemin men moet hem van allen

Brief van sij-
ne Hoocheyt
an Kacrlc
Focker van-
den 8. van
Oogst. 1577.

allen louen ende dancken. My dunct dattet goet sal zijn dat
 ghy met v volck noch inde Stadt blijft tot dat ghy van my
 ander ordinantie hebt / ende dat ghy daer en tusschen sulc sien
 volck te onderhouden met die beste middelen / ende weghen
 die ghy sulc moghen bedincken. Want om realijck te spreken
 ende de gherechte waerheyt te legghen / ick vinde my in son-
 der eenich middel van ghelt te moghen senden. Ende oock
 al hadde ick / den tijt is nochtans sulcs / dat ick gheen mid-
 del en sie om v dat te doen hebben. Ende daerom salt van
 noode zijn dat ghy daer v seluen behelpet ten besten dat ghy
 moecht / doende de dorpen rontomme de Stadt gheleghen tae-
 melijck contribueren / op dat de Stadt soo veel te meer onbe-
 last sy : v versekerende dat ick soo wel daerom / als om dat ick
 niet en hebbe waer mede om v te boosien van v onderhoudt /
 meer verdriets hebbe dan ick v soude comen te verstaen ghe-
 uen. Maer ick verwachtte coets van als remedie van zijne
 Mat. op tghene dat ick haer hebbe doen vertooghen byden
 Secretaris Escobedo. Ick bidde v seer hertelijck dat ghy /
 ghelijck als ghy tot noch toe ghedaen hebt / en verwacht wort
 van een personnage die so seer totten dienste is van zijne Mat.
 volck wilt onderhouden ende blyuen houden ten besten dat
 ghy moecht / sonder veranderinghe te maken / ten ware by
 mijn bevel / want ick sal de brieven die ghy begheert / aende
 Stadt senden / op dat ghy moecht gheobedieert ende ghe-
 acht zijn als betaemt. Onsen Heere beware uwen Oer-
 luchtighen persoone nae uwe begheerte. **De Namen den 8.
 Augusti. 1577.**

Nae date.

Ick hebbe ontrent dese Stadt doen comen v vijf vendelen /
 ende seuen van een ander regiment / en midts dien dat sy geen
 hooft en hebben / ende dat de Baroen van Fransbergh niet
 wel te passe en is / so moet ghy terstont hier comen / v van daer
 makende so haest alst v sal mogelijk zijn / om by my te comen
 dwelcke ic v bidde / en dat daer ghef faute aen en sy / na dat ghy
 daer orden gegeuen en gelaten sulc hebben dier van noode is.

Onder stont gheschreuen

Tot uyven dienste, Don Iuan.

D'opschrift

D'opschrift vanden voorseyden brief vvas aldus:
**Henden Doochtigē Heere/de Heere Kaerle Jocker/Colon-
 nel vande Duytsche knechten voor zijne Ma^t.**

Señora,

CRea V. Ma^d. Suplicose lo que me han tenido y tienen tan po-
 co libre las ocupaciones de por aca, que casi nunca me dexan
 hazer cosa de las que quiero. Y assi esto, y no saber de persona
 propria con quien escriuir, ha sido causa que no lo aya hecho tan-
 to tiempo a. Agora con la ocasiō de la vuelta a esta corte de Pedro
 Dore, el qual me assegura que pondra esta carta en manos de V.
 Ma^d. quiero darla la cuēta que puedo de mi, a quien las beso infinitas
 vezes, por los continuos faouores y mercedes que recibo con
 sus cartas, que son cierto muy conformes a lo que merece mi gran
 voluntad de emplear la vida, y quanto della depende, en su seruicio:
 assi me haga Dios el bien de poderlo mostrar algun dia. Yo
 Señora quedo qu'al el dicho Dore dira mas largamente, por auer
 llegado las cosas a tales terminos en estos Estados, que a tardar vn
 poco en asegurar mi persona, se perdiera jūto con la Religio, y obe-
 diencia de su Ma^d. que es el mayor mal, y la perdida que menos se
 a de consentir de todas. Porque en esto aqui ni quieren conoçer a
 su Dios, ni obedecer a su Rey como deuen. Antes pretenden liber-
 tad en todo. De manera que es compafsion grandissima ver como
 lo tratan, y las defuerguenças y poco respeto con que pagan a su
 Mag^d. las mercedes que les ha hecho; y a mi los trauijos, indigni-
 dades, y peligros que he passado por estas gentes. Mire V. Ma^d. quā
 poco que ha aprouechado, ni aprouecha para los malos, el bien
 que se les haze. Al fin ellos aman y obedecen de todo punto al mas
 peruerso, y tiranno ereje, y rebel de la tierra, que es este condeña-
 do del Principe de Oranges: y aborreçen y defacatan el nombre y
 mandamientos de su Principe y natural Señor: sin temor de Dios,
 ni respeto o verguença de las jentes. Y aunque generalmēte hablo
 de la mayor parte, ay algunos muy determinados a cumplir lo que
 deuen en seruicio de nuestro Señor, y su Mag^d. los quales andan
 con migo muy como honrradissimos caualleros. Con estos, Seño-
 ra me he recojido a este Castillo, desde donde hago quātos officios
 puedo, valien dome para ellos de los Diputados de la Ma^d. del Em-

Briefv vā sij-
 ne Hoocheyt
 aen me vrou-
 uve de Keyser
 sinne, vandē
 14. Augusti
 1577.

perador. Para que cesen las preuenciones de las armas en cada parte, y conoscan por la suya a lo que estan obligados. Pero como la propria conciencia y mala instincion les acusa, desconfian, y no quieren sino mereçer q̄ desde Dios hasta las gentes vengan en su ruyna y castigo. El mismo Dios faue quanto queria yo excusar llegar a estos terminos, mas no se como, contra los que tan determinadamente se hazen tan rebeldes. y como les parece agora que todo les acude, y que todo me falta a mi, enfoberbeçenfe los ruynes con esto, sin acordarseles que ay mañana en que llegara su castigo. Entretáto yo ando a medio çercado, y no perdiendo tiempo, enquanto me obligan estas gentes agañarle. Esto es en suma el estado de lo de aca. Mas largo lo entendera V. Ma^d. del dicho Dore, el qual quiere voluer a dar vna vuelta por essa corte. Entretanto que las ocasiones declaran en estas partes la resolucion que ha de tomar, y lo que yo podre hazer por el. aqui en qualquiera tiempo que voluiere ofresco a V. Ma^d. por obedecer su mandamiento de entretener, o acomodar en quanto yo pudiere, aunque exceda de las hordenes del Rey mi Señor. Otra letra tuve de vuestra Ma^d. los dias passados, sobre que diese orden para que fuese pagada de lo que se le deue en estos estados: y porque me pueda quejar con rason de mi fortuna, tomome en tiempo que me fue imposible obedecer luego la cosa que mas quisiera executar. y así lo dixi a la persona que me dio la carta, a la qual no he visto, ni he tenido nueva della despues aca. Agora desseo grandemente que acuda a mi, para que tratassemos la forma que podra auer para que se cumpla lo que vuestra Ma^d. manda, por que cierto la necesidad llega al vltimo estremo, y era entonces mayor, por que no osaua mandar lo que queria. Pero de vna manera o de otra V. Ma^d. ha de ser feruida, aunque falte para lo mas forçoso y neçessario. Solo en el tiempo abra el mayor peligro, que en lo de mas, procurare q̄nde aya quanto a la seguridad dando alguna confinacion sobre que se vaya cobrando: y aunque yo hare mis diligencias para tener nueva del que me dio la letra: por si no la tuuiere, suplico a V. Ma^d. mande a quien fuere feruida que acuda a mi, que yo acudire cierto a su seruicio a despocho del tiempo, si guerras y nueuas rebueltas no lo vençen todo. Mande V. Ma^d. también suplicose lo que se me den nuevas de su salud, y no se le holuide, para

ra qualquiera resolución que llegare a tomar, o para lo que fuere seruida disponer de mi, que lo puede hazer muy mejor que de ninguno de sus hijos, pues a nadie en la tierra dare nunca ventaja, antes pensare llevarla a todo el mundo, de mas obediente y desseo de seruiria, y de quanto fuere contentamiento y grandeza de V. Ma^d. a quien nuestro Señor guarde con el descanso que mereçe, y con lo de mas que yo la desseo. Deste Castillo en Namur a 14. de Agosto 1577.

D. V. Ma^d.
Muy cierto y mas humilde seruidor
que sus Imperiales manos beza,

Don Iuo. de Austria.

D'opschrift was/

A la Imperatrix mi Señora, en mano de su Ma^d.

Me Vrouwe/

Ick bidde uwe Maesteyt te willen ghelouen dat die saken van herwaerts-ouer my ghelaten hebben en noch laten soo luttel bysheyts/ dat sy my bycans nemmermeer en ghedooghen te doen tghene dat ick seer begeere/ inder vrieghen dat soo wel dese sake/ als oock dat ick niemant bequame gheweten en hebbe/ met wien dat ick hadde moghen schrijven/ d'orsake is gheweest dat ick dat in soo langhe niet en hebbe ghedaen. Maer nu d'occase haer presenterende vāde wedercomste vā Preter Dore in dit hof van herwaerts-ouer/ de welcke my versichert dat hy desen brief sal leveren in handen van uwe Ma. soo wil ick de selue rekeninghe geuen/ soo seere als my moghelyck is/ van tghene dat my aengaet/ die niet connende ghenoech bedancken/ vande cenparige ionsten ende vrientschappen die ick ontfanghe deur nuddel van zijn brieven de welcke voorwaer seer ghelyckvoornich zijn het ghene dat mijnen pber/ van tot mijnen dienst te bestden mijn leuen/ ende alle tghene dat daer aen cleeft weer

Brieven van
sijne Hooc-
heyt, aen me
Vron we de
Keyserinne
vanden 14.
Augusti.
1577.

dich is. Ick bidde Godt dat hy my wil die duecht gunnen dat ick dat mette wercken noch eens mach bewylen. Nu/ me Vrouwe / ick ben inden staet die de selfde Doze uwer Ma- iestept breeder sal verclaren / ghemercht dat de saken van her- waerts ouer met dese Staten in sulcken terme zijn gheco- men / dat soo verre ick een wepnich ghetoeft hadde om mijn persooone te versekeren / de selfde verlozen soude gheweest heb- ben / tlamen de Religie ende onderdanicheyt van zijne Ma- iestept / dwelck boorzaer d' meeste quaet is / ende tberlies dat- men onder alle ander min behoort te lyden. Wát inder waer- heyt sy en willen herwaerts ouer noch bekennen henlieder Godt / noch henlieder Coninck ghehoirsaem zijn ghelijck sy behooren / maer zijn in meeninghe in alle saecken vyphet te hebben / inder voeghen dattet een deirlycke saecke is om sien hoe dat sy te wercke gaen / ende d'onbeschaemtheden ende tcleyn respect daer mede sy zijne Maiestept betalen de Ghe- naden die hy hen ghedaen heeft / ende my de moeyten / on- weerdicheden ende perijckelen die ick om dit volck gheleden hebbe. Owe Maiestept mach aemmercken hoe luttel dat ghe- baet heeft ende noch profiteert den quaden / de duecht diemen henlieden doet. Metten corziken ghelept / sy beminnen ende zijn in alder manieren ghehoorlaem den alder verkeersten en- de tyrannighen ketter ende wederspannichste die ter werelt is / de welke is die vermaledide Prince van Oringe / ende ter contrarien / soo hebben sy eenen afreck ende onteeren den naem ende dbeuel van henlieder natuerlycke Prince ende Heere / sonder Godt te breefen / of respect of schaemite van de menschen. Nochtans hoe wel dat ick nu sprekke int gene- rael vanden meestendeel van dien / soo zijnder sommighe leer wel gheresolueert om te doen tghene dat sy schuldich zijn / totten dienst van onsen Heere ende van zijne Maiestept / die my boorzaer gheselschap houden als Edelmannen ende Ridders van grooter eeren. Met die / me Vrouwe / heb- be ick my vertroocken op dit Casteel / van waer dat ick doe alle debvoiren die moghelijck zijn / nu behelpende totten ef- fecte van dien met de Ghelanten vande Keyserlycke Maie- stept / op datmen van peghelijcke syde de wapenen nederleg- ghe/

ghe / ende dat een peggelijck op zijn syde bekenne waer toe dat hy verbonden is. Maer ghelijck nu is dat hen eyghen conscientie ende quade intentie hen is accuserende / soo hebben sy een mistrouwen / ende en willen niet verdienen dan dat soo wel Godt als de menschen / hem tsamen spannen tot henliedder verderffnisse ende straffe. Dese selfde Godt weet / hoe seere dat ick wel soude begheeren te schouwen dese wterste saecken / maer ick en weet niet / hoe dat ick dat soude moghen doen / den ghenen die soo obstinactelijck hen soo wederspannich toonen. Ende ghelijck henliedder dunckt / dat de Fortuyne nu op henlieden ouer al is lachende / ende dat my alle saecken begheuen / soo verhoouerdighen daer in de boose / sonder te pepnsen datter is eenen dach van morghen / op de welke hen straffe sal comen. Daer en tusschen ben ick half beleeghert / sonder tijt te verliessen / tot dat my dit volck hier bedwingt om henlieden te winnen. Daer hebt ghy int cozte den staet van herwaerts-ouer. Owe Maestreyt / sal die byeder verstaen vanden voorszeyden Doze: de welke wil wederom comen / ende eenen keer doen in dit Hoff / te wyle dat d'occasien sullen herwaerts-ouer bewysen wat resolutie dat hy sal hebben te nemen / ende tghene dat ick voor hem sal moghen doen: de welke soo wanneer dat hy sal wederkeeren / ick presentere aen uwe Maestreyt / ten eynde dat ick ghehoirsaem sy u bevel / van hem te onderhouden oft accommoderen in al tghene dat ick sal moghen / al soude ick oock passeren den last die ick daer af hebbe van mijnen Heere de Coninck. Ick hebbe dese voorszeyden daghen noch eenen brief ontfanghen van uwe Maestreyt / als dat ick soude maken dat sy mocht betaelt werden van tghene datmen haer hier schuldich is: de welke voorwaer my heeft ghegheuen gheweest (op dat ick soude van alle zijden goede oorzaecke hebben om my te beclaeghen van myn ongheluck) rechts op den tijt dat my niet mogelijck en was terstont ghehoorlaem te welen / de saecke die ick alderlieft begheerde te volbrenghen. Dat selfde seyde ick den ghenen die my den brief leuerde / dien ick sedert noyt en hebbe ghesien / noch tydinghe van hem ghehadt. Nu soude

ick seere wel willen dat sy by my quame / op dat wy souden
 moghen spreken vande middelen ende manieren die daer
 souden moghen wesen om te doen tghene dat uwe Maie-
 stept beveelt / ghemerckt dat ongherwijfelt den noot totten
 wtersten ghecomen is : nochtans was die als doen noch
 meerder / midts dat ick niet en dorste schryuen tghene dat ick
 wel ghewilt hadde : Niettemin t sy by een maniere of d'an-
 der / soo sal uwe Maiestept gherust zijn / al sonder ghebreck
 moeten zijn in tghene dat meest van noode is ende ghefort-
 seert / het meeste perijckel sal alleene zijn aengaende den tyt /
 want aengaende de reste ick sal beneerstighen datter gheen en
 sal wesen / aengaende de versekertheyt / midts genende eenich
 bewijs / om datmen tselfde soude moghen cryghen. Ende
 hoe wel dat ick alle neersticheyt sal doen om tydninghe te heb-
 ben vande ghene die nu den brief ghelevert heeft / niettemin
 oft gheviele dat ick gheen en creghe / soo bidde ick uwe Ma^t.
 dat sy den last gheue die haer sal ghelieven : ende dat sy by my
 come / die inder waerheyt mijn beste sal doen tot uwen dienst /
 iae in spijte vanden tijt / ten ware dat de ozloghen / of niemwe
 rebolten alle macht te bouen ghinghen. Ick bidde insghelijcx
 dat uwe Ma^t. bebele / dat ick mach tydninge hebben van haer
 ghesontheyt / ende dat sy niet en wil vergheten / in wat resolu-
 tie dat sy mach nemen / in alle tghene daer sy soude in ghedient
 wesen / te disponeren van mijnen persoone / want sy machte
 wel doen : iac beter dan van eenich van haer sonen / ghemercke
 dat ick niemant die leeft dit voordeel sal genen / iae mijn meyn-
 ninghe is dat ickt voor alle ander sal behoort wech te dragen /
 van haer te wesen die alder onderdanichste / ende greeftichste
 om haer te dienen in alle tghene dat sal dienen totten conten-
 tement ende Hoocheyt van uwe Ma^t. de welcke onsen Heere
 wil bewaren met de ruste die sy weerdich is / ende daer en bo-
 ven met alle tghene dat ick haer wensche / Dit dit Casteel van
 Namien desen ruij. van Augustus. 1577.

Van uwer Ma^t.

Seer seker ende alder ootmoedichste dienaar

Don Ian van Oostenrijck.

D'opschrift

D'opschrift was

Men me Vrouwe de Keyserinne / in handen van
hare Maesteyt.

Ende hoe wel dat d'onghebecynstheyt vande boorzepende Staten / aengaende twonct vanden Heplighen gheloove / ende Catholijcke Roomsche Religie / ende de ghehoorzaemheyt diemen zijne Maesteyt schuldich is / gheheel onghebroken is / notoir ende openbaer / nochtans hebben de selfde tot breeder ghetuyghenisse van haerlieder meyninghe / hier doen by voeghen d'acte van haerlieder expresse Vereeninge op dese poincten sodantch als hier naer volche.

De Onie

De Unie oft Vereeninghe vande Generale

Staten vande Nederlanden tot Brussel verlaemt / waer af v. Original onderteekent is / soo wel by de Prelaten / Eделen / ende Steden / als andere / ghewilleceurt by mijn Heeren vanden Raet van State / ghecommitteert by zijne Maesteyt / totten Gouvernemente Generael vande boossepde Nederlanden : berustende vboossepde Original onder de bewaringhe vande Staten van Brabant.

Uy onderschreuen / Prelaten / Gheestelijcke personen / Heeren / Edelmannen / Magistraten vā Wecten / Steden / Castelryen / ende andere makende ende representerende de Staten vande Nederlanden / in dese Stadt van Brussel nu ter tijt vergadert / ende andere / zijnde onder de ghehoorzaemheyde vanden seer hooghen / seer machtighen / ende seer deurluchtighen Prince de Coninck Philips / ons ouerste Heere / en̄ nateurlijck Prince. **W**eten alle tegenwoordighe ende toecomende dat wy siende dat ons ghemeyne Vaderlant venaut was deur de verdrukkinghe der Spaignarts / meer dan Heydensche ende tyrannige / hebben beweegt / ghe-dreuen / ende bedwonghen gheweest / van ons te verceenighen ende slamen te boeghen / ende met wapenen / raet / volck / ende penninghe / d'een den anderen by te staen / tegen de boossepde Spaignarts / en̄ aenhangers / verclaert rebelle vā zijne Maesteyt / ende ons byanden / ende dat dese Vereeninghe ende versamlinghe heeft naderhant gheconfirmceert gheweest deur de Pacificatie laetst ghemaect / al by authoriteyt ende willeceuringhe vanden Raet van State by zijne Maesteyt / ghecommitteert totten Gouvernemente generael vande boossepde landen. So nu de ghepretendeerde meyninghe van dese Vereeninghe / is eyfischende alle ghetrouwicheyt / ghestadicheyt / ende van wederseide bystant vooz alrijts / ende dat wy niet en willē eenichsins by eenich qualijck verstaen / dat daer soude materie zijn van suspicie / ende min van quade wille in eenighe van ons / maer ter contrarie dat de saken vande selfde Vereeninghe soude wesen gheboordert / beneeriticht / ende gheerectuceert in alle oprechticheyt / ghetrouwicheyt / ende neeriticheyt / inder vueghen dat gheen vanden Onderlaten ende ingheseten vande selfde

81

selfde landen / soude rebelijcke oorlsake hebbe van hen qualijck
te vreden te houdt oft te twifelen van ons : Om dese redenen /
ende selfs ten eynde niet en soude onghetrouwelijck gehandelt
zijn tot achterdeel van ons ghemeyne Vaderlant / ende recht-
beerdige bescherminghe / oft deur onachtsaemheyt oft commi-
ventie soude achterghelaten worden tghene dat voor de selfde
rechtbeerdighe bescherminge / is of sal van noode zijn. So heb-
ben wy wt crachte van onse Macht en Commissie respectue-
lijck en anderlins / voor ons en onse naercomers / geloeft ende
gelouē op Christelijcke trouwe / van liede met eere en warach-
tighe Compatrioten / te houden en onderhouden onverbreke-
lijck en altijts / de voorslepde vereeninge en verlaninge : Son-
der dat niemant van ons hem mach scheidē oft afbreken de
dissimulatie / heymelijck verstant oft by eenigherhande ander
maniere / en dat om de conseruatie van onsen Heplighen Ghe-
looue en Catholijcke Apostolijcke Roomsche Religie / volco-
minge vande Pacificatie / ghesaemelijck tot wtdrijvinge van
den Spaignarts en henteder aenhangers / en de gehoorlaem-
heyt diemen zijne Ma. schuldich is / voor de welbaert en ruste
van ons Vaderlant / elamen om de bescherminghe van alle en
peghelijck ons Privilegien / Rechten / Wysheden / Statuten /
Costumen en oude ghebruycken. Waer toe wy sullen waghē
alle de middelen die ons sullen moghelijck zyn / so met ghelde /
volck / raet ende goeden / iae van cleuen / in dien dat van noode
ware. Ende dat niemant van ons niet en sal moghen int par-
ticulier gheuen eenighen raet / adbys oft consent / noch houden
heymelijcke oft particuliere communicatie met de ghene die
niet en zyn van deser Vereeninghe. Noch oock ter contrarie
hen eenichlins openbaren tgene dat is / of sal in ons vergade-
ringhe ghetraecteert / gheaviseert oft ghesolbeert zyn : maer sal
hem moeten in allen conseruieren met tghene dat ons genera-
le en ghemeyne resolutie sal draghen. En in dien eenighe Pro-
vincie / Staet / Landtschap / Stadt / Slot oft Huys / worde be-
legghert / bespronghen / aengheslagen / beschadicht oft verduert /
hoe dat sy / en oft niemant onser / oft andere / hē hebbende voor
het Vaderlant en de ghemeyne bescherminge desselks / vrome-
lijck ghedraghen teghen de voorslepde Spaengnaerden / oft

andere affairen daer af dependerende / so int generael als particulier / worde ondersocht / ghevanghen / gheranchonncert / beschadicht / belwaert / overlatt, oft in onruste gebracht / in zinnen persoon / Goet / Gere / Staet oft anderssins. Ghelouen wy daer inne bystant te doen / by allen den middelen voorsz. namenclick te veruolghen die onslakinge van sulcke gevanghene / tsh met crachte en ghewelt / oft anderssins. Opde pene van te wesen afghesedt en ghedegradeert van Eedeldom / van Naem / van Wapene en Gere / ghhouden als meyneedich / onghetrouwe / en byanden van ons Vaderlant / voorsz. Godt en alle menschen / en te vallen inde schande van Infamie ende onbroomheyt ten eeuwighen daghen. En om dese onse vereeninghe en heplich verbondt te verstercken / hebben wy dese ieghenghenwoordighe met onse ghewoonelycke handteekenē onder geschreuen en gheteeckent den ix. Januarij. Int Jaer Onstheeren 1577.

Hier onder sijn ghefelt die handteekenen int besondere.

Ende beneden de selve,

De bevestinghe ende aggreatie, van mijnen voorf. Heeren vanden Rade van State, so hier na volcht.

Aer dien die ghedeputeerde bande Generale Staten / hier boven onderteckent / versocht hebben / die vanden Rade van State ghecommitteert by zijne Ma^r. totten generalen Gouvernemente vanden Landen van herwaerts- overe / Dat sy souden willen aggreeren en willecozen / d'inhouden vander Onie en vereeninghe hier boven gheschreuen. Die selue vanden Rade / aenmerckende het voorsz. versueck en die redenen hier boven vermeld / hebben voorsz. so vele in hen is / geaggreert en bevesticht / aggreeren en beuestighen by desen / de voorsz. Onie en vereeninghe / nae heure vorme en inhouden. Ghedaen tot Brussel op het Stadthuys aldaer / inde vergaderinghe bande voornoemde Saten / den ix. dach van Januario. Anno. xv. Zebenentseuentich.

Ende onder vvas gheschreven,

Ter ordinaantie van mijne voorf. Heeren vanden Rade van State.

Onderteckent

Berti.

Hier

Hier nae volcht d'Acte te teekenen/ byde Prelaten / Vicarisen/ Heeren/ Gouverneurs/ Raeden/ Ouericheyden/ Magistraten/ Wetten/ Officieren/ Collegien/ Capittelen/ ende andere treffelijcke ende vermaerde persoonē vanden Steden/ Vrijheden/ ende Dorpen vande voorsz. Nederlanden.

Wy etc. Ghelien hebbende d'Acte vander Unie ende vereeninge hier boven / by mijne Heeren vanden voornoemden Rade van State van zijne Ma^t. ende de Generaie Staten van dese Nederlandē van herwaerts-ober/ ons overghelonden by heure brieven vanden xxij. dach Aprilis/ in dit Jaer Zeveneentseventich. Begherende ende willende ons hanthouden inde vereeninghe/ als daer inne begrepen/ so hebben wy den inhoudt van dier/ geaggreeert/ geapprobeert/ gheratificeert ende ghewillecoort/ aggreeren/ approberen/ ratificeren ende willecooren by desen. Ghelovende op trouwe van goede Christenen/ ende als oprechte liefhebbers ons Vaderlants/ te volbringhen ende ons ganschelijck te bueghen en reguleren nae de forme ende lydte der seluer Acte van Unie. Ende in kennisse der waerheyt hebben wy dese geteekent op den Dach van Int selue Jaer van Zeveneentseventich.

F I N I S.

Coppe bande Privilegie.

Dit verſueck ghedaen door **M^r. Willem Silbius/**
Drucker vanden Coninc onſen Heere/ Is hem
toeghelaten gheweest by mijnen Heeren de Gene-
rale Staten vande Nederlanden vergadert wesende tot
Bzuessel / om te moghen Drucken oft doen Drucken/
Het Corr verhael vande gherechte Oorſaecken ende Reden-
nen, die de Generale Staten der Nederlanden ghedvongen
hebben, hen te voorsiene tot haerder beschermenisse, teghen
den Heere Don Iehan van Oostenrijck. **En is verboden**
alle Boeckvercoopers/Druckers en allen ander/ / selve
niet nae te drucken/vercoope oft distribueren in dese vooz-
ſende Landen / in wat maniere oft tale dattet sy: Aen-
ghesien de Translatie in diverse spraken by mijnen
Heeren vooznoemde den voozſ. Silbius geacordeert is
ende wel erpzeſſelijck bevolen: Ende dat gheduerende
den termijn van vier Jaren naestcomende/ op de pene van
Confiscatie vande selue Boecken by andere ghedruckt/
vercocht oft ghedistribueert / ten proffijte vanden vooz-
noemden Silbius/ende andere ordinariſe penen/ tot pro-
ffijt van zijne Ma^t. Ghegheben tot Bzuessel den 19ten.
dach Septembriſ/ 1577.

Vp ordinantie ende erpzeſſen laſte vande voozſ.
Generale Staten.

Onderteeckent

Cornelis VVcellemans.